

46125
Pr 128

B 39651

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр Ш, 125 А, 28 Инв. № 2431799

Автор Декадо українського

Назва мистецтва в Москві
1936 року

Місце, рік видання [Х], [1937]

Кіл-ть стор. [1]с., С. 7-112, [4]с: іл.,
портр.

-//- окр. листів _____

-//- ілюстрацій _____

-//- карт _____

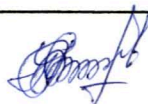
-//- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка:

29.11.10

2431799

ДЕКАДА
УКРАЇНСЬКОГО
МИСТЕЦТВА
В МОСКВІ
1936
РОКУ

МАЙСТРИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА ТОВАРИШЕВІ СТАЛІНУ

Рідний наш товариш Сталін!

Від'їжджаючи на Україну, після прекрасних днів, проведених нами в Москві нам хочеться висловити Вам, найдорожчій для нас людині, почуття, яких повні наші серця.

Ми, представники мистецтва прекрасної, квітучої Радянської України, держави, створеної партією Леніна — Сталіна, — артисти, композитори, режисери і керівники орденоносного Київського державного театру опери та балету, колективів заслуженої капели „Думка“, жіночого хорового ансамблю і державної капели бандуристів, пережили в Москві історичні дні торжества культури вільного великого українського народу, торжества ленінсько-сталінської національної політики.

За проводом партії Леніна — Сталіна, в союзі з усіма народами великого Радянського Союзу, насамперед при підтримці російського робітничого класу відстояв український народ свою незалежність, свою суверенність, своє право на землю українську, право жити новим, вільним життям.

Ні німецьким імперіалістам, ні польським панам, ні білим бандам Денікіна, ні жовтоблакитній петлюрівській контрреволюції не вдалося накинути на український народ ярмо поневолення, неволі і животіння.

У союзі з усіма народами СРСР, за проводом великого Леніна, за Вашим проводом, дорогий товаришу Сталін, український народ створив індустріальну, колгоспну, прекрасну молоду країну — квітучу Україну, невід'ємну складову частину СРСР.

Разом з усіма визволеними Жовтневою революцією народами, які населяли раніше „тюрму народів“, про яку наш поет Тарас Шевченко писав: „Од

молдаванина до фіна на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує“, — заспівав 35-мільйонний український народ свою могутню прекрасну пісню.

Розвиваючи промисловість, перетворивши Україну на республіку важкої індустрії, освітивши сонячну Українську республіку вогнями Дніпрельстану, зміцнюючи колгоспний лад, велика партія Леніна — Сталіна, більшовики України забезпечили розквіт української культури, національної формою, соціалістичної змістом. По-новому зазвучала українська пісня, по-новому заблискали українські танці, по-новому говорять з радянським глядачем „Наталка Полтавка“ і „Запорожець за Дунаєм“.

У нашій скромній роботі на поприщі українського театрального мистецтва, української пісні і танців ми, в міру сил своїх і можливостей, прагнули виконати Ваші вказівки, дорогий товаришу Сталін, дати справді народне мистецтво.

У цій роботі ми знаходили завжди керівництво і допомогу з боку ЦК КП(б)У і уряду України, з боку т. т. Косіора, Постишева і Любченка.

Дорогий товаришу Сталін, нове, виблискуюче історичною осмисленістю, щасливе буття 35-мільйонного українського народу нерозривно зв'язане з ім'ям великого Леніна, з ім'ям великого Сталіна.

Наше майбутнє, наші надії і наступний, ще сліпучіший і бурхливіший розквіт України зв'язані з дальшим укріпленням моці нашої великої батьківщини — Союзу Радянських Соціалістичних Республік, з зміцненням непорушної єдності і братерства всіх народів, що населяють його.

Йй, нашій великій батьківщині, і більшовицькій партії, очолюваній Вами, наш друже і вчителю, ми присвятимо все своє життя, все полум'я нашого серця. Клянемося, що житимемо і працюватимемо так, щоб кожним днем свого життя і роботи виправдати ту велику нагороду, якою партія і уряд нагородили колектив українського державного Київського театру опери та балету, солістів і керівників театру і українських ансамблів.

Ми знаємо, що вороги нашої прекрасної батьківщини готують новий похід проти країни Рад. Ми знаємо, що найлютіші вороги українського народу — німецькі фашисти, їх союзники — польські пани, їхні попихачі — українські націоналісти, душители трудящих мас Західної України, виступають застрільниками цього походу, помишляють перетворити Радянську Україну на свою колонію.

Хай знають у Берліні, у Варшаві, хай знає весь світ, що український народ, який законно платить німецьким фашистам і польським панам священною ненавистю, як один, стане на оборону своєї батьківщини — на оборону СРСР, на оборону України.

Шукачі колоній на радянських землях знайдуть собі могили.

У братерстві з усіма народами СРСР, за проводом нашої великої партії, будемо ми кріпити нашу батьківщину, працюватимемо ще більше і ще краще над розквітом культури українського народу, театру, пісень, народних танців.

Прийміть, дорогий товаришу Сталін, цей лист, як знак безмежної любові і відданості великій партії Леніна — Сталіна, нашій могутній і прекраснішій батьківщині і Вам, нашому вчителю, батькові, керівникові.

Хай живе наша славна робітничо-селянська Червона армія і її вождь — перший маршал Радянського Союзу, кращий син українського народу, слюсар Ворошиловграда К. Є. Ворошилов!

Хай живе наймогутніша влада в світі — влада Рад і славний керівник уряду СРСР В. М. Молотов!

Хай живе вождь народів великого Радянського Союзу, наш дорогий, рідний, любий Сталін!

Хай шумить земля піснями
В цей крилатий, гордий час!..
Слово Сталіна між нами,
Воля Сталіна між нас!

Уперед полком єдиним
Більшовицька сила йде.
Льотом сталінським орлиним
Мудрий вождь усіх веде.

КОЛЕКТИВИ ОРДЕНОНОСНОГО ДЕРЖАВНОГО
КИЇВСЬКОГО ТЕАТРУ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ, ЗАСЛУ-
ЖЕНОЇ КАПЕЛИ „ДУМКА“, ЖІНОЧОГО ХОРОВОГО
АНСАМБЛЮ, ЗРАЗКОВОЇ КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ,
АНСАМБЛЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Народна артистка Гант Митриченко-Велика з заслуженої М. М. Митриченко
Народний артист Республ. М. Потець заслуж. арт. то Київ Орест Захарук
Народний артист Республ. Катериничук Е. Цим'юк М. Марешко
Заслуж. арт. Республ. Петрусько. У. С. Савиць Зод. Таїска
Заслужений артист Республ. Вульорин — Лео Кушироєвіч Колмишук
Заслужений артист Республ. Мадриш Захарук М. Куширська,
Засл. арт. Р. Манди? М. В. Стівін Фрейкова
Заслуж. арт. А. Ратко А. Митропольская В. Боринченко
Заслуж. арт. Т. Манюк Митропольская О. Шинка Репана
Заслуж. нест. арт. Морозова В. Яковань А. Шарай
Заслуж. арт. Р. Меньковская А. Р. Анаттиєв А. Муссон
Заслуж. арт. Республ. Метришук Жовтий Я. Лудоба
Федорська? Зірко Валовик В. Корсуня
Г. Фришман В. Ф. Комашинько Кароль Н. У. Лирашук
П. К. Левенко Личман Строзоров Н. Митропольская
А. В. Павлов Селізаров Іон А. А. Чотилбаєв
В. К. Бутманко — Омищенко А. М. Собако Богданівська
Бендерський П. Ф. Мейснер Р. Н. Замалин Сергеев
М. Давидович. Шубьга Е. У. Волчкова Трашкіна Р.
Ф. Радикович. Манди М. Г. Лебедикова Морозова К.
Е. Г. Митропольская Манди В. Н. Бакалдинкова Анаттиєв Д. Г.
М. Райчик Валдова М. Валасинук Фрейкова
М. Райчик Валдова М. Валасинук Фрейкова
Т. У. Хромишук Костева Р. А. Олександрівна Савицька
Я. М. Мандишук М. Комашинько

(ВСЬОГО 450 ПІДПИСІВ)

**ПРО НАГОРОДЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО КИЇВСЬКОГО ТЕАТРУ
ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ**

ПОСТАНОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СОЮЗУ РСР

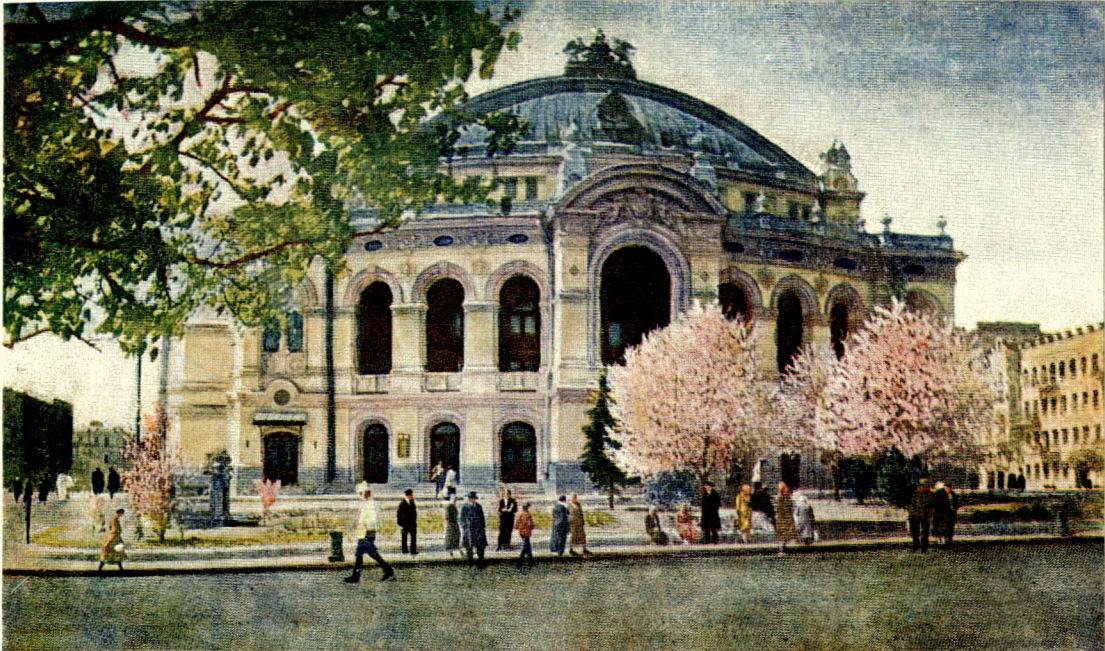
Центральний Виконавчий Комітет Союзу РСР постановляє:

За видатні успіхи в справі розвитку української театральної культури, народних пісень і танців нагородити Український Державний Київський театр опери та балету орденом Леніна.

Голова Центрального Виконавчого Комітету
Союзу РСР **М. Калінін**

В. о. Секретаря Центрального Виконавчого Комітету
Союзу РСР **І. Уншлихт**

Москва, Кремль.
23 березня 1936 року.

Український Державний ордена Леніна театр опери та балету. Київ.

ПРО НАГОРОДЖЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ КИЇВСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОПЕРИ І ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО АНСАМБЛЮ

ПОСТАНОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СОЮЗУ РСР

Центральний Виконавчий Комітет Союзу РСР постановляє:
За видатні заслуги в справі розвитку українського оперного мистецтва,
української музики, пісні і танців — нагородити

Орденом Трудового Червоного Прапора:

1. Хвилю Андрія Ананійовича — начальника Управління мистецтв при РНК УРСР.
2. Литвиненко-Вольгемут Марію Іванівну — народну артистку УРСР.
3. Донця Михайла Івановича — народного артиста УРСР.
4. Паторжинського Івана Сергійовича — заслуженого артиста УРСР.

Орденом „Знак Пошани“:

1. Петрусенко Оксану Андріївну — артистку Київської державної опери.
2. Йориша Володимира Яковлевича — заслуженого артиста УРСР, диригента Київської державної опери.
3. Пазовського Арія Мойсейовича — народного артиста УРСР, диригента Київської державної опери.
4. Городовенка Нестора Феофановича — заслуженого артиста УРСР, керівника державного ансамблю „Думка“.
5. Верховинця Василя Миколайовича — керівника жіночого хорового ансамблю.
6. Манзія Володимира Даниловича — заслуженого артиста УРСР, режисера Київської державної опери.
7. Соболя Олександра Михайловича — соліста балету Київської державної опери.
8. Яновського Івана Івановича — директора Київської державної опери.
9. Михайлова Миколу Миколайовича — керівника капели бандуристів.
10. Лапицького Йосифа Михайловича — заслуженого артиста республіки, режисера Київської державної опери.
11. Курочку-Армашевського Івана Григоровича — художника Київської державної опери.
12. Тараканова Миколу Михайловича — хормейстра Київської державної опери.

13. Скобелеву Євдокію Василівну — художницю-костюмершу Київської державної опери.

14. Хазіна Льва Осиповича — соліста оркестру Київської державної опери.

Голова Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР **М. Калінін**

В. о. Секретаря Центрального Виконавчого Комітету

Союзу РСР **І. Уншлихт**

Москва, Кремль.

23 березня 1936 року.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У списку нагороджених ЦВК СРСР орденами „Знак пошани“ працівників Київської української опери помилково пропущено прізвище заслуженого артиста республіки Михайла Степановича Гришка, нагородженого орденом „Знак пошани“.

ПРО ПРЕМІЮВАННЯ УЧАСНИКІВ ГАСТРОЛЕЙ У МОСКВІ — УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ, КАПЕЛИ „ДУМКА“, ЖІНОЧОГО ХОРОВОГО АНСАМБЛЮ, КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ І АНСАМБЛЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

ПОСТАНОВА РАДИ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ СОЮЗУ РСР

Рада Народних Комісарів Союзу РСР постановляє:

1. Визнати необхідним видати грошову премію учасникам гастролей у Москві Української державної опери та балету, капели „Думка“, жіночого хорового ансамблю, капели бандуристів і ансамблю українського народного танцю — у розмірі двомісячного окладу.

2. Відпустити відповідну суму з резервного фонду РНК СРСР Управлінню в справах мистецтв при РНК УРСР для видачі премій.

Голова Ради Народних Комісарів Союзу РСР **В. Молотов**

Керуючий Справами Ради Народних Комісарів

Союзу РСР **І. Мірошніков**

Москва, Кремль.

23 березня 1936 року.

ПРО ДЕРЖАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ

ПОСТАНОВА РАДИ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ СОЮЗУ РСР

Рада Народних Комісарів Союзу РСР постановляє:

З метою створення найсприятливіших умов для роботи театру —

1. Затвердити до збудування в 1936 році жилий будинок для артистів Київської опери, вартістю в 3 млн. крб.
2. Відпустити 700 тис. крб. на капітальний ремонт будинку Київської опери.
3. Збільшити на 3.700 тис. крб. ліміт капіталовкладань і асигнування Все-союзному Комітетові у справах мистецтв при РНК СРСР.

Голова Ради Народних Комісарів Союзу РСР **В. Молотов**
Керуючий справами Ради Народних Комісарів
Союзу РСР **І. Мірошніков**

Москва, Кремль.
23 березня 1936 року.

ПОСТАНОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ УРСР ВІД 23 БЕРЕЗНЯ 1936 РОКУ

За видатні заслуги в розвитку українського оперного мистецтва надати такі звання:

Паторжинському Івану Сергійовичу — заслуженому артистові республіки — звання народного артиста республіки.

Петрусенко Оксані Андріївні — звання заслуженої артистки республіки.

Гришкові Михайлу Степановичу — звання заслуженого артиста республіки.

Іванову Андрію Олексійовичу — звання заслуженого артиста республіки.

Ропській Олександрі Дмитрівні — звання заслуженої артистки республіки.

Маньківській Ганні Філатівні — звання заслуженої артистки республіки.

Манькові Григорію Єрофійовичу — звання заслуженого артиста республіки.

Голова Центрального Виконавчого Комітету УРСР **Г. Петровський**
Секретар Центрального Виконавчого Комітету УРСР **Ю. Войцехівський**

ПРО НАДАННЯ ЗВАННЯ ЗАСЛУЖЕНОЇ АРТИСТКИ УРСР ТОВ. ГАЙДАЙ, З. М.

ПОСТАНОВА ЦВК УРСР

За видатні заслуги в справі розвитку українського оперного мистецтва, Президія Центрального Виконавчого Комітету УРСР постановила:

Надати артистці Київського ордену Леніна оперного театру Зої Михайлівні Гайдай звання заслуженої артистки УРСР.

За голову Центрального Виконавчого Комітету УРСР **К. Сухомлин**
Секретар Центрального Виконавчого Комітету УРСР **М. Зіненко**

м. Київ,
1 листопада 1936 року.

ВИЌЗД ДО МОСКВИ

Київ, 7 березня (Коресп. „Правды“). Сьогодні спеціальним поїздом виїхав до Москви весь колектив Київського театру опери та балету — 60 оперних солістів, 85 артистів балету, хор в складі 110 чоловік, оркестр з 96 чоловік, обслуговуючий персонал — робітники сцени, електромонтери, парикмахери. Разом з оперним колективом до Москви виїхала заслужена хорова капела „Думка“, жіноча театралізована хорова капела і капела бандуристів. Всього виїхало до Москви 450 діячів українського мистецтва на чолі з начальником Управління в справах мистецтв при Раднаркомі УРСР тов. А. А. Хвилею.

Гастролі у Великому академічному театрі опери та балету почнуться 11 березня постановкою „Запорожець за Дунаєм“. В оперному спектаклі гра-тимуть: Карася — Донець, Одарку — Литвиненко - Вольгемут, Андрія — Кипаренко - Даманський, Оксану — Захарченко, султана — Частій. Диригуватиме спів-автор опери український композитор Йориш.

„ПРАВДА“

ЗУСТРІЧ У МОСКВІ

Вчора вранці спеціальним поїздом прибули з Києва трупа Київського оперного театру, капела „Думка“, жіночий хоровий ансамбль і ансамбль танцюристів, які брали участь в лондонському фестивалі.

На вокзалі українських гостей зустрічали заст. голови Всесоюзного Комітету в справах мистецтв при РНК СРСР т. Я. О. Боярський, постійний представник УРСР при уряді СРСР т. В. В. Поляков, делегації артистів Державного Академічного Великого театру і інших театрів.

На майдані перед вокзалом відбувся мітинг, на якому виступили т. Я. О. Боярський, народні артисти України М. І. Литвиненко-Вольгемут і М. І. Донець та начальник Українського Управління в справах мистецтв при Раднаркомі УРСР т. А. А. Хвиля, який прибув у Москву разом з учасниками декади. Відкриваючи мітинг, т. Боярський підкреслив, що приїзд працівників мистецтва братньої України в Москву є великим культурно-політичним святом.

„Ми щасливі,— сказав народний артист УРСР т. Донець,— що нам припала честь продемонструвати наше мистецтво перед трудящими столиці СРСР“.

Після т. Литвиненко-Вольгемут з палкою, схвильованою промовою виступив т. Хвиля.

„Перший наш привіт,— сказав т. Хвиля,— ми передаємо вождеві світового пролетаріату, людині, під мудрим керівництвом якої розквітає мистецтво СРСР,— Сталіну. Ми раді і щасливі, що зможемо продемонструвати в столиці пролетарів усього світу своє українське мистецтво“.

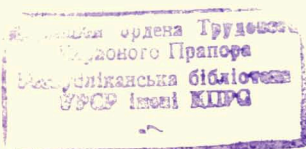
„ІЗВЕСТИЯ“

ПОЧАЛАСЬ ДЕКАДА УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Декада українського музичного мистецтва в Москві почалась. За дві години до початку першого концерту в Колонному залі Дому спілок начальник Управління в справах мистецтв при Раднаркомі УРСР тов. Хвиля виступив перед мікрофоном на радіостанції і в короткій промові відмітив значення декади, що починається, як події, що є наслідком ленінсько-сталінської національної політики. Тому перше слово любові і вдячності тов. Хвиля звертає до вождя народів Радянського Союзу товариша Сталіна. Далі тов. Хвиля передає слова привіту тт. Молотову, Ворошилову, московським більшовикам і їх керівникові тов. Хрущову. Тов. Хвиля розказав про програму декади, про творчі шляхи і перспективи Київського оперного театру, про досягнення балетного

2431799

мистецтва на Україні. Він говорить про почуття великої відповідальності колективу театру перед початком гастролей і висловлює надію, що представники українського мистецтва будуть високо тримати прапор соціалістичного мистецтва.

В Колонному залі гостей вітав від імени Всесоюзного Комітету мистецтв директор Великого академічного театру тов. Мутних.

На естраді група народних і заслужених артистів московських театрів, очолювана народною артисткою республіки Неждановою. З квітами в руках вона звернулася до українських гостей, що сиділи в залі, з привітанням українською мовою. Вона відзначила, що приїзд українських артистів є радісним святом для Москви і закінчила свій виступ пристрасним закликком: „Хай живе мистецтво українського народу, хай живе мистецтво народів СРСР!“ Після цього артистка Барсова, Козловський, Норцов, Озеров, Голованов і інші передали українцям під грім оплесків публіки величезні букети квітів.

На привітання відповів тов. Хвиля.

Потім почався концерт. Шануючи майстрів української національної культури, всі московські артисти виконували свої номери українською мовою.

Кульмінаційного моменту захоплення глядного залу досягло, коли на естраді з'явилась артистка Київської опери О. Петрусенко. Під вибух оплесків вона виконала народну пісню „Ой, не світи, місяченьку, не світи нікому“ і потім арію „Ой, казала мені мати“ з опери „Запорожець за Дунаєм“. Публіка довго не хотіла відпускати Петрусенко з естради. Бурхлива овація, захоплені крики „ура“, оплески довго не вщухали.

Завтра у Великому театрі перший спектакль Київської опери.

„ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА“

ВИСТАВИ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ ПРОХОДЯТЬ З ВЕЛИКИМ УСПІХОМ

НА ВИСТАВАХ БУЛИ ПРИСУТНІ ТОВАРИШІ СТАЛІН, КЕРІВНИКИ ПАРТІЇ І УРЯДУ.

11 березня оперою „Запорожець за Дунаєм“ у Москві почалися гастролі Українського державного академічного театру опери та балету. Великий театр Союзу РСР, де відбуваються гастрольні спектаклі української опери, переповнений.

З винятковою теплотою зустріли москвичі перший спектакль українського театру. Гра і вокальне виконання народних артистів Литвиненко-Вольгемут і Донця, заслуженого артиста Кипаренка-Даманського і артистів Захарченка й Частія викликали неодноразові оплески в публіці. Великий успіх мали українські народні танці, особливо гопак, виконаний учасниками міжнародного фестивалю танців у Лондоні.

На спектаклі були присутні товариші Сталін, Молотов, Ворошилов, Орджонікідзе, Каганович, Андреев, Чубар, Мікоян і Ярославський. По закінченні спектаклю, у відповідь на оплески керівників партії і уряду, на сцену вийшов весь колектив театру і разом з глядачами влаштували палку овацію представникам уряду.

Увечері 12 березня з великим успіхом пройшов спектакль „Снігуронька“, на якому знову були присутні товариші Сталін і Молотов, а також товариші Жданов і Хрущов.

ТАРС

УСПІШНІ ГАСТРОЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ В МОСКВІ

**НА ОПЕРІ „НАТАЛКА ПОЛТАВКА“ БУЛИ ПРИСУТНІ ТОВАРИШІ СТАЛІН,
КЕРІВНИКИ ПАРТІЇ І УРЯДУ**

14 березня Український державний академічний театр опери та балету вперше показав у Москві оперу „Наталка Полтавка“.

Ця постановка — велике художнє досягнення театру. П'єса „Наталка Полтавка“ має понад сторічну давність. Музика до неї писалася рядом композиторів і була зібрана М. В. Лисенком. Колектив опери зробив її значним твором українського національного мистецтва. У цьому заслуга композитора В. Я. Йориша, диригента театру, який написав додатково значну частину музичних номерів, наново оркестрував оперу і написав до неї партитуру.

Великий театр Союзу РСР, як і в перші дні гастролей опери, переповнений. Вже прослухавши увертюру, пронизану відомими і улюбленими всіма народами нашої країни українськими народними піснями, бачачи мальовничу картину, що відкривала спектакль, глядачі довго аплодують. Сонячний літній день в українському селі жваво передано в декораціях, написаних художниками театру І. Г. Курочкою - Армашевським і С. М. Евенбахом.

Спектакль проходить з великим успіхом. Глядачі палко аплодують солістам опери: Петрусенко, яка виконує роль Наталки, Маньківській — Горпини Терпелихи, заслуженому артистові республіки Паторжинському, який грає виборного Макогоненка, Манькові, який грає роль Возного, Шведову — роль Петра, Гришкові — бурлаки Миколи.

На прем'єрі опери „Наталка Полтавка“ в Москві 14 березня були присутні товариші: Сталін, Молотов, Каганович, Орджонікідзе, Шкірятов. Керівники партії і уряду переглянули всі гастрольні постановки Української опери в Москві.

Коли спектакль закінчився, зал влаштував гучну овацію. На сцену вийшов весь колектив театру, який відповів на оплески керівників партії і уряду довгою палкою овацією і вигуками „ура“ на честь товариша Сталіна.

Гастролі Української опери в Москві триватимуть ще 5 днів.

ТАРС

ДРУЖБА БРАТНІХ МИСТЕЦТВ

Москва, 17. Вчора відбулася зустріч працівників мистецтва Москви з артистами Київської академічної опери, яка вилилася в демонстрацію єднання національних артистичних сил країни Рад.

Українських артистів зустріли народні артисти республіки: Москвін, Тарханов, Остужев, Міхоелс, народні артистки республіки — Барсова, Держинська та ін.

Майстри мистецтва Москви показали кращі зразки своєї творчості. Представники окремих театрів показали уривки з своїх кращих новіших вистав. Вечір вела, виконуючи обов'язки конферансьє, народна артистка В. В. Барсова.

Артисти Малого театру виконали уривок з нової постановки „Отелло“. Київські артисти гаряче аплодували виконавцям за їх майстерну гру. Керівник театру тов. Амаглобелі підніс гостям в подарунок портрет великого артиста Щепкіна.

Артистів Малого театру замінили артисти МХАТ ім. Горького. Після палкого привітання на адресу українських артистів, яке зачитав тов. Москвін, артисти МХАТ виконали уривок з комедії Островського „Горячее сердце“. В залі нестримний сміх і гарячі оплески. Українським гостям колектив МХАТ підніс в подарунок портрети основоположників театру тт. Станіславського і Немировича-Данченка.

Від колективу Київського театру подарунок прийняли композитор Йориш і артистка Петрусенко. Після цього на сцену виходять народні артисти ГОСЕТ Міхоелс і Зускін. Тов. Міхоелс звертається до гостей з імпровізованим ліричним монологом.

Потім з привітаннями виступили представники колективів театрів Станіславського, Немировича-Данченка і представники районних робітничих театрів Москви.

Оголошується привітання народного артиста-орденоносця тов. В. І. Немировича-Данченка, який через хворість не міг бути присутнім на зустрічі.

У відповідь з промовою від імени гостей виступає народний артист республіки М. І. Донець і директор театру Я. Я. Яновський.

З виключним успіхом і піднесенням артистка Петрусенко співала арії з опери „Запорожець за Дунаєм“ і „Наталка Полтавка“.

„ВІСТІ“ ЦВК УРСР

„Запорожець за Дунаєм“. Перший акт.

ЗУСТРІЧ З МОСКОВСЬКИМИ ЖУРНАЛІСТАМИ

20 березня, після спектаклю „Запорожець за Дунаєм“, яким закінчилися гастролі Українського державного театру опери та балету в Москві, творчі працівники театру зустрілися в Будинку преси з московськими журналістами.

Від імени правління Будинку преси і журналістської громадськості Москви тов. Халатов тепло вітав прекрасних майстрів українського оперного мистецтва, які показали столиці чудові зразки розквітаючої національної культури Радянської України.

Начальник Управління в справах мистецтв при РНК УРСР тов. Хвиля розповів про велику радість, яку відчуває український оперний колектив, творчість якого так високо оцінили глядачі і громадськість Москви.

„Уже на першому спектаклі „Запорожець за Дунаєм“,— сказав тов. Хвиля,— артисти відчули, як в унісон з усім залом глядачів б'ються їх серця. Але кращою нагородою для всього колективу була присутність на кількох спектаклях товариша Сталіна“. Ці слова вкриваються бурхливими, довго нестихаючими оплесками (лунають вигуки: „Хай живе любимий, рідний Сталін!“ „Ура Сталіну!“). „Але ми не будемо зазнаватись. Висока оцінка досягнень українського театру для всього колективу є лише стимул до дальшого удосконалення“.

Про велику, почесну і відповідальну роль робітників мистецтва, про необхідність тісного зв'язку їх з Червоною армією, зокрема з повітряним флотом, говорили герої Радянського Союзу льотчики тт. Слепньов і Доронін.

Народна артистка республіки М. І. Литвиненко-Вольгемут у короткій промові відмітила, що весь колектив театру глибоко зворушений братерським прийомом у Москві.

Потім солісти театру — Гришко, Петрусенко, Маньківська і жіночий хоровий ансамбль ще раз продемонстрували зразки прекрасного народного мистецтва Радянської України.

Дружня бесіда журналістів з українськими артистами закінчилася пізно вночі.

„ВІСТІ“ ЦВК УРСР

ЗАКІНЧИЛАСЬ ДЕКАДА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

НА КОНЦЕРТІ БУЛИ ПРИСУТНІ ТОВАРИШ СТАЛІН, КЕРІВНИКИ ПАРТІЇ І УРЯДУ

21 березня великим концертом української народної пісні і танку закінчилась декада українського музичного мистецтва в Москві.

Цей концерт був блискучим завершенням того виняткового успіху, який завоював у Москві Український Державний академічний театр опери та балету. У програмі концерту знайшло відбиток все багатство української музичної культури, побудованої на народній музичній творчості. Свіжо й красиво зазвучали із сцени Великого театру старовинні народні мотиви і пісні — „Заповіт“, „Розпрягайте, хлопці, коні“, „Ой, у полі вітер віє“, музика українських народних танків „Гопак“ і „Козачок“.

В концерті взяли участь кращі українські співочо-хорові і танцювальні ансамблі: українська державна заслужена капела республіки „Думка“ під керівництвом заслуженого артиста республіки Нестора Городовенка, Українська державна капела бандуристів під керівництвом М. М. Михайлова, жіночий хоровий ансамбль під керівництвом В. М. Верховинця, хор Українського Державного академічного театру опери та балету, ансамбль українського народного танку, артисти балету українського театру, солісти — народна артистка республіки М. І. Литвиненко-Вольгемут, заслужений артист республіки І. С. Паторжинський, З. М. Гайдай, М. С. Гришко, О. А. Петрусенко, М. Частій і І. М. Шведов, а також оркестр українського театру під керуванням заслуженого артиста республіки В. Я. Йориша. Програму вів народний артист республіки М. І. Донець.

Концерт відкрив об'єднаний хор чотирьох ансамблів, який виконав пісню про Сталіна, що викликала тривалі, бурхливі оплески. Потім виступила капела „Думка“, яка виконала народні пісні — „Дударик“, „Щедрик“, „Чорноморець“ і ін.

Українська капела бандуристів разом з чоловічим хором капели „Думка“ виконала пісню приамурських партизанів і пісню „Закувала та сива зозуля“.

Перший відділ закінчився народними танками „Гопак“ і „Козачок“ з опери „Запорожець за Дунаєм“ у виконанні артистів балету Українського театру. Бурхливий український народний танок викликав лункі оплески.

Другий відділ розпочав прекрасний жіночий хоровий ансамбль, який виконав ряд народних пісень: „Ой, дівчино Уляно“, „Сиділа на колодці, моргала на молодців“, „Очерет лугом гуде“ та інші. Винятковий успіх мала солістка Українського театру О. А. Петрусенко, яка володіє надзвичайно сильним і чистим голосом. Пісенна частина програми закінчилася виступом об'єданого хору, який виконав шевченківський „Заповіт“, „Розпрягайте, хлопці, коні“ і „Веснянку“. Об'єднаний хор знову виконав пісню про Сталіна, яка звучала урочисто. На закінчення надзвичайного концерту, чудесні українські танцюристи — учасники міжнародного фестивалю танків у Лондоні — виконали „Гопак“.

На концерті були присутні товариші Сталін, Молотов, Ворошилов, Орджонікідзе, Каганович, Мікоян, Чубар, Хрущов, Яковлев, Межлаук, Гринько, Гамарнік, Єгоров, а також представники радянської громадськості.

Коли закінчився концерт, на сцену вийшли його учасники, колектив Українського театру опери та балету і разом з усіма глядачами гаряче вітали керівників партії і уряду бурхливими оплесками, які довго не затихали, та вигуками „ура“ на честь керівників партії і уряду.

ТАРС

ЗУСТРІЧ МАЙСТРІВ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА З МОСКОВСЬКИМИ ПРАЦІВНИКАМИ МИСТЕЦТВА

**НА ЗУСТРІЧІ БУЛИ ПРИСУТНІ тт. СТАЛІН, МОЛОТОВ, ВОРОШИЛОВ, КАЛІНІН
ТА ІНШІ КЕРІВНИКИ ПАРТІЇ І УРЯДУ**

22 березня увечері в Великому Кремлівському Палаці відбулася організована Всесоюзним Комітетом у справах мистецтв при РНК СРСР зустріч майстрів українського мистецтва, які показали в Москві протягом декади зразки української музичної творчості і танку, з московськими працівниками мистецтв.

У зустрічі взяли участь керівники і солісти українського Державного академічного театру опери та балету, артисти капели „Думка“, капели бандуристів, ансамблю українського народного танку, жіночого хорового ансамблю, найвидатніші артисти московських театрів, драматурги, композитори, кінопрацівники, художники, архітектори. На зустріч українських і московських працівників мистецтв спеціально приїхала також група українських письменників, у тому числі тт. Тичина, Микитенко, Корнійчук та ін.

На зустрічі були присутні товариші: Сталін, Молотов, Ворошилов, Орджонікідзе, Каганович, Калінін, Мікоян, Чубар, Любченко, Хрущов, Межлаук, Антіпов, Будьонний, Керженцев, члени уряду і керівні партійні й радянські працівники.

Зустріч була винятково теплою. Присутні зустріли керівників партії і уряду захоплено овацією, вигуками: „ура Сталіну!“, „хай живе великий Сталін!“, „хай живуть т. Молотов, т. Ворошилов!“ Довго не стихали бурхливі оплески і привітальні вигуки.

Вечір відкрився вступним словом голови Всесоюзного Комітету в справах мистецтв при РНК СРСР тов. П. М. Керженцева.

У промовах, виголошених представниками українського мистецтва — народною артисткою республіки М. І. Литвиненко-Вольгемут і солісткою Українського Державного академічного театру опери та балету О. А. Петрусенко, були висловлені радість і глибока подяка за тепле ставлення, яке працівники українського мистецтва зустріли в Москві.

З привітальними промовами від імени московських працівників мистецтв

виступили народні артисти республіки М. М. Блюменталь-Тамаріна і Л. М. Леонідов.

Після виступу начальника Управління в справах мистецтв при РНК УРСР тов. А. А. Хвилі, яскраву промову виголосив голова РНК УРСР тов. Любченко, який розповів, як Радянська Україна, поруч з досягненнями на господарському фронті, домоглася величезних успіхів і на фронті української культури.

З прикінцевою промовою від імени Центрального Комітету ВКП(б) і Раднаркому Союзу РСР виступив зустрінутий бурхливою овацією народний комісар оборони, маршал Радянського Союзу К. Є. Ворошилов.

В його промові була висловлена похвала майстрам українського мистецтва і надія, що при загальному піднесенні всього соціалістичного господарства й культури України розцвіте ще більше чудова творчість українського народу.

Промова т. Ворошилова супроводжувалась бурхливими, тривалими оплесками.

Після виступів відбувся концерт, в якому взяли участь капели „Думка“ і бандуристів, жіночий хоровий ансамбль, ансамбль українського народного танку, солісти українського театру — Литвиненко-Вольгемут, Паторжинський, Петрусенко, Частій, московські артисти — Барсова, Максакова, Рейзен, Лепешинська і Царман, Васільєва і Гусев і Червонопрапорний ансамбль червоноармійської пісні і танку Союзу РСР, який виконав, зокрема, ряд українських народних пісень і танків.

Зустріч тривала кілька годин. Товариш Сталін, керівники партії і уряду тепло розмовляли з українськими артистами, письменниками, виконавцями народних танців.

ТАРС

ЗУСТРІЧ У КРЕМЛІ

(СТЕНОГРАФІЧНИЙ ЗАПИС)

ВЕЛИКИЙ КРЕМЛІВСЬКИЙ ПАЛАЦ. 22 БЕРЕЗНЯ 1936 Р.

Керженцев (зустрінутий оплесками, початок промови говорить українською мовою):

Товариші, від імени Комітету в справах мистецтв при Раді Народних Комісарів Союзу РСР я вітаю наших українських солістів, артистів хору і балету і всіх робітників мистецтва (лункі оплески).

Товариші, коли в царські часи українські трупи артистів приїжджали в Москву, їм доводилося йти в найпоганіші театрики, преса замовчувала їх виступи, цензура нівечила українські п'єси.

Зараз, коли українські артисти приїхали в соціалістичну Москву, Москва дала їм краще театральне приміщення Союзу, їх приймають керівники партії і уряду у Великому залі Кремлівського Палацу, на всіх спектаклях української державної опери і балету були присутні керівники партії на чолі з товаришами Сталіним і Молотовим (лункі оплески, всі присутні влаштовують овацію на честь керівників партії і уряду, на честь товариша Сталіна).

Товариші, послідовне й тверде проведено лєнінсько-сталінської національної політики дало всім народам Радянського Союзу заможне життя, радість праці, радість творчості, дало бурхливий розквіт культурного життя, блискучий розквіт мистецтва. І виступ українських товаришів у Москві показав усім нам, яких високих успіхів досягла зараз Українська братерська республіка, як бурхливо розгортається в ній творчість у всіх галузях мистецтва. І, товариші, коли ми говоримо з вами про заможне життя народів Союзу, про бурхливе культурне зростання народів, про розквіт мистецтва і культури, соціалістичних змістом і національних формою, коли ми говоримо про невидані успіхи соціалістичного господарства нашої країни,— всі ми згадуємо з вами ім'я того, хто очолює нашу партію і країну, хто геніально веде нашу країну від перемоги до перемоги, під чим мудрим керівництвом квітнуть у нашій країні культура і мистецтво.

І на цій зустрічі керівників партії і уряду з представниками всіх видів мистецтва наш перший тост за товариша Сталіна (грим оплесків, тривала гаряча овація на честь товариша Сталіна).

Литвиненко-Вольгемут (її появу зустрічають гарячими оплесками, говорить українською мовою):

Наш дорогий Йосиф Віссаріонович! Важко передати почуття, які сповнюють наші серця у ці незабутні, великі для нас дні, в цю радісну хвилину, коли ми, артисти українського народу, зустрілися з вами, з вашими соратниками у Кремлі.

Мені хочеться сказати, як радісно творити у нашій славній батьківщині. Ми, радянські артисти, відчуваємо на кожному кроці піклування і любов, якими нас оточуєте ви, дорогий Йосиф Віссаріонович, ви, дорогий Климентій Єфремович, керівники партії й уряду нашої квітучої України.

Зігріті вашою теплотою, ми з радістю, з величезним захопленням творимо нове радянське українське мистецтво, використовуючи багатющі скарби народної творчості, прекрасні зразки пісень нашого народу.

Тут, у Москві, у серці нашої великої країни, ми почуваємо себе дорогими, бажаними гостями. Тепла зустріч, яку нам улаштувала наша червона столиця, і особливо ваша, дорогий Йосиф Віссаріонович, присутність на наших виставах, викликала у нас невимовний ентузіазм, піднесла наші творчі сили, зробила ці дні незабутніми на все життя.

Під час нашого перебування у Москві ми з усією силою відчули любов до мистецтва українського народу, який у братерському союзі з великим російським народом, у союзі з усіма народами нашої країни будує прекрасну соціалістичну культуру.

Повертаючись додому, ми даємо вам слово, любий Йосиф Віссаріонович, не заспокоюватися на наших досягненнях, уперто працювати над удосконаленням своєї майстерності, над створенням нових українських опер, які відбиватимуть героїчну боротьбу українського народу під керівництвом партії більшовиків.

Ми даємо вам слово усі свої сили, весь свій досвід і знання віддати на служіння рідному українському соціалістичному мистецтву, яке пишно квітне під вашим мудрим керівництвом.

Хай живе великий, любимий вождь, Йосиф Віссаріонович Сталін!

Хай живе залізний нарком, перший маршал Радянського Союзу Климент Єфремович Ворошилов!

Хай живе Політбюро ЦК ВКП(б)! (Оплески).

Б л ю м е н т а л ь - Т а м а р і н а М. М.—народна артистка республіки (лункі тривалі оплески):

Дорогі товариші, дорогі брати, представники мистецтва України! Мені радісно вітати вас у цьому залі. Завдяки великому зростанню культури в нашій країні, завдяки нашій партії, нашому дорогому вождеві товаришу Сталіну (вигуки „ура“, гаряча овація на честь товариша Сталіна) вся наша артистична сім'я усіх республік великого Союзу з'єдналася. І так приємно, так радісно мені, старій актрисі, все це бачити і відчувати. Я так хвилююсь (лункі оплески).

Товариші, єдина артистична сім'я—цього ж ніколи не було раніш. А тепер, подивіться театри наших братерських республік, вони нам рідні, ми їх любимо і цінімо. І все це завдяки нашій партії і дорогому вождеві товаришу Сталіну (присутні влаштовують на честь товариша Сталіна нову овацію).

Товариші, мені хочеться підняти бокал за здоров'я голови Ради народних комісарів дорогого Вячеслава Михайловича Молотова (гаряча овація на честь товариша Молотова).

Товариші, я не можу не підняти бокала і за здоров'я Климента Єфремовича (бурхливі оплески, овація на честь товариша Ворошилова).

П е т р у с е н к о (говорить українською мовою):

Наш рідний, наш любий Йосиф Віссаріонович!

Як вам передати всі ті почуття, які переповнюють наші серця? Наш приїзд до Червоної столиці, наші гастролі, теплий прийом, який ми зустріли... Ми бачимо Вас, нашого дорогого вождя.

Де взяти слів, щоб передати Вам все те, що відчуваєш серцем?

Одне можу сказати—від щирого серця спасибі за все те, що Ви нам зробили.

Хай живе наш уряд, наша партія!

Слава найкращому з людей—нашому дорогому Сталіну!

Слава Червоній армії!

Хай живе перший маршал Радянського Союзу, нарком оборони тов. Ворошилов! Слава! (Оплески).

Л е о н і д о в — народний артист республіки (зустрінутий гарячими оплесками).

Я вітаю наших дорогих гостей, артистів рідної братерської України, які домоглися блискучих успіхів під керівництвом Українського уряду, під керівництвом нашої партії більшовиків, нашого Сталіна (гаряча овація на честь товариша Сталіна).

Пропоную тост за уряд братерської України. Ура! (потужне „ура“ прокочується по всьому залу).

Х в и л я — начальник Управління в справах мистецтв при РНК УРСР:

Товариші! З великою радістю їхали представники українського радянського мистецтва до столиці всіх звільнених народів— до рідної соціалістичної Москви (оплески). Ми їхали, щоб показати досягнення українського радянського мистецтва. Це мистецтво того народу, який сторіччями був пригноблений соціально і національно. Хто тільки не пригнічував український народ?

„Наталка Полтавка“. Третій акт.

Його гнітили польські пани, українські гетьмани, українська старшина, російські бояри, капіталісти, українська буржуазія, куркулі. Українські народні маси терпіли в кайданах і не мали змоги підняти своє мистецтво. Воно було пригнічене.

Тільки Велика пролетарська революція дала українському народові соціальне і національне розкріпачення. Український народ здобув свою долю під великим визвольним прапором Леніна — Сталіна! (Оплески). Український народ в спілці з російським народом та іншими братніми народами — розгромив своїх ворогів — панів, капіталістів, куркулів. Він живе вільно і щасливо. Його гріє сталінське сонце, його оточує сталінська любов (оплески). Ми відчуваємо, як великий Сталін оточує нас любов'ю, вирощує українське радянське мистецтво (оплески) і ми в сім'ї народів Радянського Союзу відчуваємо себе радісно і щасливо.

Товариші! Хіба те, що відбувається тут, не є найкращим виразом братерського союзу, братерських взаємин між народами, які живуть у нашому великому Радянському Союзі?

Ми, українці, є сьогодні тут, висловлюючись по-старому, іменинники. Але, товариші, ми знаємо, якими шляхами ми прийшли до цього торжества, ми знаємо, як на Україну з усіх сторін насадили вороги, ми бачили в боях проти цих ворогів нашого першого маршала Радянського Союзу Климента Єфремовича Ворошилова (вигуки „ура“, присутні влаштовують на честь товариша Ворошилова гарячу овацію), ми бачили, як товариш Сталін керував цією героїчною боротьбою, як він в період соціалістичного будівництва своїм мудрим керуванням допоміг нашій республіці домогтися величезних успіхів. І те, що ми зараз бачимо, є торжеством радянської української культури, і це торжество є торжество всього Радянського Союзу, є слава і честь нашого великого Сталіна (грим оплесків, овації).

Хай живе Радянський Соціалістичний Союз! Хай живе мудрий наш вождем товариш Сталін! (бурхливі тривалі оплески, вигуки „ура“, овації на честь товариша Сталіна).

Любченко — голова Раднаркому УРСР (присутні гаряче зустрічають г. Любченка):

Товариші! Для Радянської України — одної із складових частин нашого великого Радянського Союзу — останні роки були роками іспиту перед нашою великою партією, перед вождем народів Радянського Союзу товаришем Сталіним в питаннях соціалістичного будівництва, в тому числі в розвиткові і зростанні української радянської культури.

Був час — ще не так давно, три роки тому, коли Центральний Комітет нашої великої партії справедливо зробив нам, більшовикам України, м'яко висловлюючись, великий докір за нашу роботу.

Сьогодні ми можемо сказати нашій партії, товаришеві Сталіну і вам, представникам важливішої ділянки культурного фронту, що, виконуючи вказівки ЦК, борючись, як належить більшовикам-ленінцям-сталінцям, ми забезпечили успішний розвиток соціалістичної індустрії і сільського господарства Української Радянської Республіки. Ми можемо сміливо сказати, що Радянська Україна є тепер могутня, прекрасна, радісна радянська країна (вигуки „браво“, „ура“).

Товариші, німецькі фашисти і польські пани включили в свої загарбницькі плани — як перший і важливіший пункт — захоплення Радянської України.

Німецькі фашисти і польські пани,—які живуть старими уявленнями про Україну, коли її можна було приневолювати і грабувати, які одержують інформацію від розбитих і вигнаних з нашої країни петлюрівців, що подвизаються нині в будинках розпусти Варшави і Берліна,—думають, що можна легко поневолити нашу країну. Ми заявляємо перед лицем керівників нашої партії і уряду, перед лицем товариша Сталіна: Радянська Україна, яка створила колгоспний лад, піднесла свою індустрію на таку висоту, що ніяка чванлива буржуазно-поміщицька Польща не може йти з нами в порівняння (вигуки „браво“, „ура“), Радянська Україна, на сторожі якої стоїть славна непереможна робітничо-селянська Червона армія, розіб'є дощенту кожного, хто посміє зазіхнути на її кордони (буря оплесків, гарячі овації на честь керівників партії та уряду).

Наша більшовицька партія і товариш Сталін учили нас і вимагали, щоб ми працювали по-справжньому, як слід більшовикам, над розвитком культури нашого народу, культури національної формою і соціалістичною змістом. Я не криюсь, що ЦК КП(б)У і РНК України послали в Москву Український Державний оперний театр, капелу „Думка“, бандуристів, жіночу капелу не без хвилювання. Ми знали, що роботу наших колективів буде оцінювати вимогливий московський глядач і вся наша велика країна, бо мистецтво в Радянському Союзі стало справою всього народу.

Ми знаємо також, що Узбекистан і Грузія, Туркменістан і Далекий Схід — радіють з наших успіхів і болять, коли в нас є хиби. Ми знали, що нас будуть оцінювати Політбюро, уряд і товариш Сталін (лункі оплески). Ми послали не без хвилювання представників нашого мистецтва ще й тому, що товариш Сталін допікав нам якимось: де ваша народна українська пісня, де ваші народні танки? Товариш Сталін вимагав від нас, щоб український радянський театр стояв на високому рівні, щоб прекрасна українська пісня звучала на весь голос. І ми можемо сказати: Радянська Україна зараз співає на повні груди, як ніколи ще не співала (лункі тривалі оплески, вигуки „ура“).

Товариші! Коли керівники нашої партії сказали, що в „Наталці Полтавці“, в „Запорожцеві за Дунаєм“ ми зуміли показати радянському глядачеві танки і пісні визволеного українського народу, коли нас похвалили за те, що ми зуміли яскраво передати творчість одного з найбільших російських композиторів — Римського-Корсакова в опері, насиченій російськими народними мотивами,—ми були невимовно раді. Але ми не зазнаємося. Ми знаємо, що в цій похвалі є значна доля заохочення, що від нас ще дуже і дуже багато вимагається. І я заявляю тут від імені ЦК КП(б)У і РНК України: ми будемо працювати ще більше і краще і через рік приїдемо в столицю Радянського Союзу з новими піснями, в ще кращому виконанні (бурхливі оплески).

Товариші! Радянська Україна народилася під керівництвом нашої великої партії, при підтримці робітничого класу Росії. В союзі з усіма народами СРСР боролися робітники і селяни України проти інтервентів, при підтримці і допомозі російського пролетаріату в першу чергу відстояли вони незалежність України. Народження Радянської України, її зміцнення і розквіт були справою рук наших великих керівників. Майже всі члени Політбюро ЦК ВКП(б) брали безпосередню найактивнішу участь у створенні і будівництві Радянської України.

Товариш Сталін і товариш Ворошилов у роки громадянської війни дали

зразковий урок Денікіну, Петлюрі і полякам, що нема їм місця на Радянській Україні (бурхливі оплески, вигуки „ура“).

Товариш Каганович (лункі оплески, овація на честь тов. Кагановича) довгі роки керував комуністичною партією України, Радянської України, і під його керівництвом був завданий міцний удар українським націоналістам, націоналістичному ухилові всередині КП(б)У.

Товариш Молотов не тільки керував КП(б)У в 1920 р., як секретар ЦК КП(б)У, але й не раз критикував нас, як він це вміє, міцно, по-більшовицькому, за роботу в Донбасі, на селі, допомагав нам витягнути Радянську Україну з прориву 1931—1932 рр. (вигуки: „Хай живе товариш Молотов!“, „Ура!“ Гаряча овація на честь тов. Молотова).

Вугільний Донбас, українська металургія, машинобудівельна промисловість були піднесені на велику висоту талановітшим командармом нашої важкої індустрії товаришем Серго Орджонікідзе (гаряча овація на честь тов. Орджонікідзе).

Товариші, а президент нашого Союзу, хай буде мені дозволено так назвати нашого Михайла Івановича Калініна (вигуки „ура“, бурхливі оплески, присутні влаштовують на честь тов. Калініна гарячу овацію) — хіба не він в роки громадянської війни, роз'їжджаючи по містах і селах України, по-своєму, по-калінінськи учив нас просто і приступно пояснювати робітникам і селянам більшовицьку правду, допомагаючи нам справитися з усіма нашими ворогами.

Я не кажу про Власа Яковлевича Чубаря (гаряча овація на честь тов. Чубаря), який десяток років працював на Україні і стояв на чолі радянського уряду України.

А Анастас Іванович Мікоян — найсолодший із „королів“ — хіба мало він зробив для того, щоб піднести нашу цукрову промисловість? (Гаряча овація на честь тов. Мікояна). Під його керівництвом Україна, разом з іншими областями Союзу, дала 143 мільйони пудів цукру.

Товариші, виходить, що Радянська Україна не лише працює, як усі інші республіки, під керівництвом Політбюра, але пройшла школу боротьби і праці під безпосереднім керівництвом наших великих керівників, членів Політбюра ЦК (бурхливі тривалі оплески, вигуки „ура“, гаряча овація на честь Політбюра).

Я піднімаю бокал за цих дорогих нам людей, за тих, кого поважає і любить вся країна, за кого готовий життя віддати кожен комуніст, робітник і колгоспник нашої великої країни.

Я піднімаю бокал за найбільшого, наймудрішого з людей нашої сучасності, за того, хто стоїть на чолі цього прекрасного колективу керівників нашої партії і країни, за товариша Сталіна, за братерство народів і розквіт нашої великої соціалістичної батьківщини (бура оплесків, крики „ура“, гаряча овація).

Ворошилов (присутні зустрічають тов. Ворошилова гарячою овацією):

Товариші артисти Київської державної опери, співаки, музиканти і танцюристи! Центральний Комітет ВКП(б) в особі присутніх тут членів Політбюра ЦК ВКП(б) і Раднаркому Союзу доручили мені від імени ЦК і Раднаркому подякувати вам за вашу прекрасну гру, за високе художнє виконання українських опер на сцені Московського Великого Державного театру.

Ми, більшовики, ленінці-сталінці, ніколи не відокремлювали великої творчої будівної роботи на фронтах індустрії і соціалістичного сільського господарства

від роботи на всіх інших ділянках, зокрема, і від роботи наших товаришів на культурному фронті. Ми дуже добре знаємо всю важливість культурного росту нашої країни поряд з ростом соціалістичного будівництва. (Слова товариша Ворошилова зустрічаються гарячими оплесками).

Всім нам, всім пролетарям Червоної Москви було приємно бачити кращих представників оперного, пісенного і балетного мистецтва братерської України. Ви, товариші, своєю високою майстерністю і досконалістю виконання показали, що на цій ділянці культурного будівництва на Україні справа перебуває в цілком добром у стані.

Ми, більшовики, ніколи не зазнавались. Цього нас навчає товариш Сталін, і добре, що навчає, це прекрасне правило і його треба наслідувати всім. Ось тепер, віддаючи належне, аплодуючи вам, товариші українці, за блискучу демонстрацію своїх художніх досягнень, ми все ж повинні сказати, що, як і в інших областях нашої роботи, в мистецтві, ми ще теж далеко не досягли належних вершин. Доведеться вам, товариші (дозвольте як українцеві бути з вами, земляками, одвертим), ще багато і вперто працювати для того, щоб наше дійсно народне соціалістичне мистецтво, перед яким відкриті величезні перспективи, в якого колосальні можливості і ніяких перепон на шляху, повторюю, доведеться ще багато попрацювати, щоб не відставати від тих галузей нашого соціалістичного будівництва, якими керують товариші Орджонікідзе, Каганович, Мікоян і інші працівники соціалістичного господарства нашої країни (бурхливі оплески).

Галузь вашої роботи, товариші артисти, особливо делікатна і, розуміється, не легка, це ми знаємо. І саме тому більш за все вам доводиться думати над тим, щоб цю делікатну, конче потрібну і цінну роботу рухати вперед, не відстаючи ні на крок від загального росту нашого народу, від бурхливого росту соціалістичного будівництва нашої великої батьківщини.

Ви показали, товариші, нашим московським, досить випещеним глядачам і не менше пещеним артистам, що й братні республіки можуть рівнятися на Москву, на кращі, мабуть, у світі зразки, на кращі колективи театрального мистецтва, що вони не відстають від соціалістичної Москви, що вони, наші братні республіки, в даному разі артисти Радянської України, в деяких відношеннях загрожують москвичам перегнати їх.

Сталін: Правильно (лункі оплески).

Ворошилов: Я з надзвичайно великим задоволенням підіймаю бокал за моїх земляків, які тут, у Москві, не осоромили себе. Вони дали мені обіцянку в Києві добре показати українське мистецтво столиці СРСР і свою обіцянку блискуче виконали. Підіймаю бокал за солістів — кращих артистів Радянської України, за всіх артистів опери, за хор, за танцюристів, за прекрасний оркестр, за решту всіх товаришів.

Я нагадую нашим москвичам, тут присутнім і відсутнім (вже як москвич), що вони й надалі повинні так само по-більшовицькому працювати, як працювали досі, інакше на кого ж рівнятися?

Не треба забувати, однак, що справа може обернутися завжди так, що вам, товариші москвичі, доведеться рівнятися на інших.

Отже, ще раз за всіх працівників мистецтва, за наших дорогих гостей, товаришів українців! (Буря оплесків, гарячі овації).

ЗУСТРІЧ АРТИСТІВ КИЇВСЬКОГО ОРДЕНА ЛЕНІНА ДЕРЖАВНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ З КИЇВСЬКИМИ ПРАЦІВНИКАМИ МИСТЕЦТВ

**НА ЗУСТРІЧІ БУЛИ ПРИСУТНІ Т.Т. КОСІОР, ПОСТИШЕВ, ЛЮБЧЕНКО
ТА ІНШІ КЕРІВНИКИ КП(б)У І УРЯДУ УКРАЇНИ**

7 квітня ввечері в Будинку Червоної армії відбулася організована Українським управлінням у справах мистецтв при РНК УРСР зустріч колективу артистів Київського ордену Леніна державного академічного театру опери та балету з київськими працівниками мистецтв.

У зустрічі взяли участь артисти опери, відзначені Союзним урядом за видатні заслуги в справі розвитку українського оперного мистецтва вищою нагородою — орденами Радянського Союзу, т.т. Литвиненко-Вольгемут, Донець, Паторжинський, Петрусенко, Йориш, Пазовський, Манзій, Соболь, Яновський, Лапицький, Гришко, Тараканов, Скобелева, Хазін, колектив Київського ордену Леніна державного академічного театру опери та балету, артисти театрів столиці України, письменники, драматурги, художники, композитори і кінопрацівники.

На зустрічі були присутні т.т. Косіор, Постишев, Любченко, Якір, Балицький, Попов, Сухомлин, Шелехес, Порайко, Кацнельсон, Хвиля, члени уряду і керівні партійні й радянські працівники.

Поява керівників українського народу була зустрінута захопленою овацією всіх присутніх на честь великого вождя народів СРСР — любимого Сталіна і керівників партії й уряду України. У залі звучать вигуки: „Ура!“, „Хай живе товариш Сталін!“, „Хай живуть т.т. Косіор і Постишев!“, „Хай живе тов. Любченко!“, „Ура керівникам українського народу!“ Довго аплодує зал, вітаючи тих, хто веде квітучу Радянську Україну від перемоги до перемоги.

Вечір відкрився вступним словом начальника Українського управління у справах мистецтв при РНК УРСР тов. А. А. Хвилі.

Промови орденосців театру опери та балету — народних артистів республіки т.т. М. І. Литвиненко-Вольгемут, Донця, Паторжинського і заслуженого артиста республіки тов. Манзія, народного артиста республіки орденосця тов. Гната Юри — були перейняті гордістю успіхів радянської української культури, успіхів України — невід'ємної частини великого Радянського Союзу — глибокою подякою партії і урядові за величезну увагу до мистецтва, за тепле ставлення, виявлене до майстрів українського мистецтва в Москві. З почуттям найглибшої любові й відданості говорили вони про виняткову увагу, про тепле батьківське піклування, виявлене до них любимим вождем народів Радянського Союзу товаришем Сталіним, ім'я якого, як прапор, високо і гордо несе наша радянська країна. І при кожному згадуванні імені великого вождя в залі лунає грім оплесків, захоплені овації учасників зустрічі.

З яскравими промовами виступили зустрінуті довго нестихаючою овацією т.т. Косіор, Постишев, Любченко, Балицький, Якір і Попов.

Керівники партії і уряду України говорили про ту виняткову увагу й піклування, які виявляє товариш Сталін до України, до розвитку української культури, і висловили впевненість, що українське, справді народне мистецтво розцвіте ще більше. Не треба тільки переоцінювати свої успіхи, самозаспокоюватися.

Необхідно працювати ще напруженіше, не зупиняючись на досягнутому, підносячи все вище і удосконалюючи українську музику, пісню, танці.

Українські драматичні театри не повинні відставати від загального піднесення українського мистецтва.

Українські драматурги, композитори й артисти повинні показати нові зразки театрального мистецтва.

Після виступів відбувся концерт, у якому взяли участь артисти орденоносного театру опери та балету, київського театру оперети, театру української драми ім. Франка.

Після концерту присутнім було показано кінофільм „Мы из Кронштадта“.

Зустріч, яка тривала кілька годин, мала винятково теплий характер. Керівники партії і уряду України тепло розмовляли з майстрами українського мистецтва.

РАТАУ

ЛИСТ ГОЛОВИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ДИРЕКТОРОВІ ДЕРЖАВНОГО АКАДЕМІЧНОГО ОРДЕНА ЛЕНІНА ТЕАТРУ
ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ

На превеликий жаль, за хворістю, я не мав змоги бути 7 квітня ц. р. на вечорі зустрічі колективу Державного академічного ордену Леніна театру опери та балету з робітниками мистецтва Києва.

Щиро вітаю орденоносців і весь колектив театру і разом з ними радію за великі успіхи української опери та балету.

Всім нам дуже приємно відчувати високу оцінку українського мистецтва з боку керівників партії і уряду і особливо від товариша Сталіна.

Суцільний тріумф серед радянської громадськості Москви яскраво відбив високу якість нашого мистецтва, успішний розквіт національно-культурного будівництва на Україні, величність дружніх зв'язків усіх народів Союзу.

Наші українські артисти відобразили смугу великого піднесення творчості нашого народу і своєю майстерністю символізували слова товариша Сталіна — „жити стало краще, жити стало веселіше“.

Імена орденоносців тт. Литвиненко-Вольгемут, Донця, Паторжинського,

„Снігуронька“. Другий акт.

Петрусенко, Йориша, Пазовського і інших мають бути прикладом для багатьох робітників мистецтва.

Я дуже радий, що українські артисти, перебуваючи в Москві, поруч з виявленням своїх кращих здібностей, проявили також ту скромність і простоту, яка завжди властива талантам трудового народу і яка була відмічена товаришем Сталіним і всією радянською громадськістю.

Упевнений в тому, що і в своїй дальшій роботі колектив театру, якщо не буде зазнаватись, піднесе українське мистецтво на ще вищий шабель і буде зразком для розвитку творчості в інших соціалістичних республіках.

Ця велика, красива і високоцінна діяльність театру буде найуспішнішою тоді, коли працівники українського мистецтва будуть мати ще більший органічний зв'язок з трудящими і відображатимуть переможне соціалістичне будівництво, яке все більш розгортається на основі стахановського руху.

В майбутньому перед колективом театру багато роботи.

Краще, повніше використовуйте в своїй роботі найцінніші скарби народного фольклору.

І далі збагачуйте ваше мистецтво своєю художньою творчістю. Виховуйте нових і нових митців, які оспівували б радість і щастя вільної праці.

Немає сумніву в тому, що колектив Вашого театру успішно впорається з цим завданням і що ми в недалекому майбутньому зможемо в цьому переконатись.

Почесне завдання театру — створити радянські опери — повнозвучні і яскраві у відображенні нашого трудового, соціалістичного життя.

Бажаю Вам найкращих успіхів. Завжди готовий Вам допомогти.

З великою пошаною до всіх орденосців і робітників радянського мистецтва.

8 квітня, 1936 р.

Г. Петровський

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ЦВК СОЮЗУ РСР

Понад 200 чоловік, що виконують найрізноманітнішу роботу в різних галузях господарства і культури нашої багатонаціональної батьківщини, одержали на вчорашньому засіданні Президії ЦВК Союзу РСР ордени.

Серед тих, що одержали ордени: командарм 2-го рангу Алксніс, комкор Хріпін, комісар державної безпеки 2 рангу Паукер, начальник міліції міста Москви Вуль, директор Краматорського машинобудівельного заводу Кірілкін, народні артисти УРСР — Литвиненко-Вольгемут, Гнат Юра, Донець, голова РНК Казахської АРСР Ісаєв, академік Граве, нагороджений у зв'язку з сторіччям Київського університету, професор Московського медичного інституту Збарський, народний артист республіки, колишній музичний керівник Ленінградського Малого театру Самосуд, Шебанов — пілот цивільного повітряного флоту, що безаварійно налітав 1 мільйон кілометрів, казахські артисти Умур-

заков, Байсеітова, Жандарбеков і ін., письменник Сейфуллін, народний співець Джабаев Джамбул.

„Український народ, — сказав, приймаючи орден, начальник Управління мистецтв при РНК УРСР тов. Хвиля, — розправив свої могутні крила, коли відчув над собою бойовий прапор Леніна — Сталіна. Був час, коли в старій царській Росії прекрасні українські пісні можна було співати тільки в перекладі на французьку мову. А тепер наша країна — квітучий сад, про який піклується кращий садівник, друг усіх народів, товариш Сталін. Я можу закінчити свою промову давнім українським прислів'ям: наше народне мистецтво росте зараз „на радість нашим друзям, на страх ворогам, на лихо панам“.

Про мудру національну політику партії і уряду, про вдячність вождеві народів товаришеві Сталіну говорили письменник Казахстану Сейфуллін і заслужена артистка Куляш Байсеітова. Схвильований і зворушений старий народний співець Казахської АРСР Джабаев Джамбул проспівав строфу з пісні, написаної з приводу нагороди його орденом Трудового Червоного Прапора.

ПІСНЯ ПРИ ОДЕРЖАННІ ОРДЕНА

Джамбулу дев'яносто лет.
Я пел всю жизнь. Я стар и сед.
Но стал на старости кедей¹
Счастливей всех людей.

Я счастье выразить смогу ль?
Расцвел я, как душистый гуль².
Мне Сталин молодость вернул —
Помолодел Джамбул.

Беру я орден и пою,
И клятву верную даю
Все песни обновленных дней
Отдать родной стране.

Вольется песня в шум работ,
Орлом над степью поплывет.
И будет чище серебра
Звенеть моя домбра.

Услышат звон моей струны
На шумных праздниках страны,
Жить стало лучше, веселей
На родине моей.

Аскер³ с винтовкой ходит в бой,
Джамбул — с любимой домброй.
Я песней из каленых слов
Пойду разить врагов.

А песню лучшую мою
О Сталине я пропою,
Ее со мною запоет
Счастливый мой народ.

Ты, Сталин, — солнце наших дней,
Ты всех дороже и родней,
Тебе несем тепло сердец,
Мудрейший наш отец.

Я, вдохновляемый тобой,
Поеду в Казахстан, домой,
И будет песнь моя звонка,
Как небо, высока.

Я по степям родным пойду,
Я песней путь в сердца найду
И буду петь все веселей
О родине моей ...⁴

Вдячністю партії і урядові за нагороду, запевненням виправдати виявлене довір'я прийняті були промови комкора Хріпіна і проф. Збарського.

Від імени 73 нагороджених будівельників виступив керівник тресту „Завод-строй“ НКТП тов. Борисенко і обіцяв перевиконати план 1936 р. по будівництву. „Будівельна індустрія, — сказав він, — стане одною з передових галузей нашого господарства“.

¹ Кедей — бідняк. ² Гуль — квіти. ³ Аскер — боєць.

⁴ З казахської на російську переклав К. Алтайський.

Голова ЦВК СРСР тов. М. І. Калінін вручає орден Трудового Червоного Прапора народній артистці СРСР М. І. Литвиненко-Вольгемут.

Після вручення орденів з промовою до нагороджених звернувся тов. М. І. Калінін.

„Сьогодні ордени одержали,— сказав М. І. Калінін,— робітники мистецтва Української і Казахської республік.

Виступи українського і казахського театрів у Москві були зустрінуті трудящими столиці з винятковим захопленням. Тисячі людей день-у-день відвідували Великий театр і його філіал, де виступали український і казахський оперні театри. Це доводить, що люди приходять до театру не тільки з обов'язку ввічливості, не тільки з цікавості, а тому, що їм близьке саме мистецтво.

Московська публіка аплодувала оперним спектаклям, що йшли національними мовами, так само щиро, як і українська і казахська.

Чому це?

Тому, що народне мистецтво близьке будьякому народові, хоч би воно й демонструвалося незнайомою мовою. Я був присутнім на спектаклях казахського і українського театрів, були присутніми на них багато знайомих товаришів, і всі вони, як я, вважають гру артистів прекрасною, всі вони дивилися спектаклі з великим задоволенням.

У нас іноді під народним мистецтвом розуміють примітив, і коли говорять — народне, то це слово беруть у лапки. Це найгрубіша помилка. Безсумнівно, найвищим видом мистецтва, найталановитішим, найгеніальнішим є народне мистецтво, тобто те, що впечатано в пам'ять народу, що народ зберіг, що народ проніс через століття. Ви розумієте, що в народі не може зберегтися те мистецтво,

яке не являє цінності. Народ — це все одно, що золотошукач, він вибирає, зберігає і несе, шліфуючи впродовж багатьох десятиріч, тільки найцінніше, найгеніальніше. І ось казахи і українці приїхали до нас, у Москву, з своєю народною творчістю, і їх зрозуміла наша публіка, яка влаштувала їм захопливий прийом.

Величезні завоювання дала Жовтнева соціалістична революція всім народам. Вона дала можливість виявитися і яскраво заблищати талантам і народній творчості всіх національностей.

Я не маю сумніву, що соціалістичний лад у найближчому майбутньому дасть змогу всім нашим національним республікам на основі змагання між собою висунути ще більше талановитих керівників і прекрасних творців у різних галузях мистецтва; я не маю сумніву, що й народ в цілому ще плодотворніше буде складати й шліфувати дійсно високохудожні й геніальні твори.

Я від душі вітаю перших представників національного народного мистецтва — товаришів українців і казахів. Їхній приїзд у Москву, ініціатива, виявлена в цій справі, мають величезне значення. Їхні виступи показали споріднену близькість між народами Радянського Союзу. Я сподіваюсь, що й інші республіки покажуть Москві немало прекрасного в своєму мистецтві.

Ще раз поздоровляю українців і казахів з одержанням високої нагороди і вважаю, що вони будуть регулярними і бажаними гістьми в радянській столиці. (Лунки, тривалі оплески. Нагороджені влаштовують на честь М. І. Калініна і присутніх членів уряду гарячу овацію).

„ІЗВЕСТИЯ“

МАЙСТРИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Радісними переможцями повертаються на свою Україну, у рідний свій Київ майстри українського народного мистецтва — співаки, музиканти, танцюристи. Вони везуть з собою не тільки гарячі симпатії всієї пролетарської, всієї радянської Москви, не тільки твердо завойовану в мистецтві дружбу, але і знаки високої оцінки своєї майстерності з боку Всесоюзного уряду, Всесоюзної комуністичної партії. Оперний театр української столиці став орденоносцем. Це висуває його на одне з перших місць серед театрів радянської країни. Нагороджено орденами видатних майстрів співу, музики, танку, — артистів і художніх керівників. Нагороджено і весь колектив виконавців уважним, дбайливим ставленням до їхніх побутових потреб.

Декада українського мистецтва у Москві знаменна з багатьох поглядів. Вона показала, яке місце посідає мистецтво в соціалістичному будівництві. Це — не розвага для багатих, як у капіталістичних країнах. Це — не комерція для антрепренерів. Мистецтво для трудящих мас — це державна справа першорядної ваги. Воно потрібне для зростання країни, для культурного розвитку будівників соціалістичного суспільства. В ньому — багатюще джерело творчості. Пісня і танок супроводжують і боротьбу і працю. А коли життя стає легше, коли жити стає веселіше, то дзвінко лунає пісня і звучить вся країна радісними голосами.

У величезній увазі, яку приділили українським майстрам мистецтва керівники нашої партії і уряду, є політичний урок видатного значення. Майстри почували на собі весь час ласкавий, підбадьорюючий, але і вимогливий погляд тов. Сталіна. Це само по собі говорило про величезну відповідальність, яка лежить тепер на радянському мистецтві. В цій повсякчасній увазі партії до питань мистецтва — найсильніша підтримка всім справжнім майстрам, які до свого мистецтва ставляться як до революційної роботи з масами і для мас,

Заслуга українських майстрів мистецтва в тому, що вони твердо стоять на ґрунті мистецтва народного. В народності їхня сила. Звичайно, їм немало ще треба вчитися. Українське мистецтво молоде, воно ще далеке від довершеності. Але воно стоїть на вірному шляху. Воно коріннями своїми входить у народну пісенну творчість, від неї запозичає ясність і мелодійність, безпосередність і чарівну свіжість.

Музика українських опер іноді примітивна. Але вона здорова і придатна до розвитку. В ній немає хворобливої поламаності і манірного гримасування, — неминучих супутників занепадницького буржуазного мистецтва, яке втратило будьякий зв'язок з народом. Українське мистецтво демократичне в кращому розумінні цього слова. Воно іде від народних мас і до них повертається у високій артистичній формі.

Ця перемога українського народного мистецтва є разом з тим перемогою ленінсько-сталінської національної політики. Тільки на Радянській Україні, визволеній від поміщиків і капіталістів, очищеній від націоналістичних прихвостнів, могло так розквітнути мистецтво. Не співає, — стогне під капіталістичним ярмом, під примусовою полонізацією Західна Україна. Там немає українських театрів, нема українських хорів. Там за українську пісню — тюрма. За вільний танок — нагайка.

На Радянській Україні могутньо розквітнули пісня і танок тому, що могутньо розквітнуло життя трудящих. Придушена за царату любов до своєї батьківщини тільки тепер знаходить яскравий багатий вираз. Не можна без любові до свого народу, до його життя, до його побуту так відтворити українську пісню, як це зробили майстри українського мистецтва. Декада цього мистецтва в Москві — незаперечне свідоцтво гарячої любові трудящих мас до своєї батьківщини, до радянської влади, до комуністичної партії і її керівництва, до товариша Сталіна. Безсилі і нікчемні перед таким історичним свідоцтвом всі наклепницькі вихватки фашистських підголосків. Народ, який створює таке мистецтво, зуміє і обороняти свою культуру, свою країну, свою владу. Недаром в українському народному мистецтві пісні про минуле, про любов, про ненависть звучать поряд з піснями про героїв громадянської війни, про приамурських партизанів, про радянську країну, про товариша Сталіна. Ці нові пісні стали народними піснями, вони ввійшли в побут, їх знає вся молодь Радянської України.

Любов до своєї рідної України і гаряча дружба з усіма народами радянської країни! Не як до чужого, а як до свого міста приїжджали українські артисти в Москву. І як своїх, як близьких, як рідних зустріла їх столиця Союзу.

Ніколи нічого подібного не було і не могло бути в колишні часи, в прокляті часи ворожнечі і розбрату, штучно розпалюваних царатом між народами.

Театри національних республік вчаться один в одного, від більш старих культур переймають цінну спадщину, для всіх відкрити. Але кожен створює своє мистецтво, яке повинно бути першорядним.

Театральна Москва немало може повчитися у театального Києва, передусім, умінню використати багатющі джерела народного мистецтва. Декада українського мистецтва збіглася з часом, коли в художніх і літературних

І. І. Литвіненко-Вольгемут, народна артистка СРСР,
агороджена орденом Трудового Червоного Прапора.

колах гаряче обмірковують питання мистецтва, коли з усією гостротою була показана небезпека, яка встає перед мистецтвом, коли воно відходить від джерел народної творчості, замикається у буржуазно-інтелігентській шкарарупі, втрачає ясність, зрозумілість, правдивість і намагається свою внутрішню убогість, свою ідейну порожнечу приховати за навмисною „складністю“, за формалістичними викрутасами.

Але і театральному Києву треба немало повчитися майстерності і техніки вокального мистецтва у талановитих акторів Москви. Знайомство, якому зроблено тепер початок, зміцніє на ґрунті щирої дружби.

В основі цієї дружби — спільна мова радянського мистецтва, його гаряча, палка любов до радянської батьківщини. Зустріч українських і російських артистів з представниками влади і партії, з товаришем Сталіним перетворилась на радісне свято. „Наш рідний, наш любий Сталін“, — говорили найвидатніші українські артистки і артисти. Хвилювала думка про те, що найвеличніша людина нашого часу, до кожного слова якого прислухаються мільйони на всій земній кулі, наймудріший вождь народів, поглинутий клопатами про пригнічене людство, про будівництво соціалізму, — з такою любовною увагою, з такою теплою ласкою стежив за успіхами українських артистів у Москві, радів з їхньої вдачі, входив у деталі їхньої праці і життя.

Натхненно співали українські артисти:

Хай шумить земля піснями	Уперед полком єдиним
В цей крилатий, гордий час!	Більшовицька сила йде.
Слово Сталіна між нами,	Льотом сталінським, орлиним
Воля Сталіна між нас!	Мудрий вождь усіх веде.

Майстри українського народного мистецтва виправдали виявлене до них довір'я. Нагороджуючи їх, радянський уряд вказує вірний шлях мистецтву всіх національних республік Союзу.

ПЕРЕДОВА „ПРАВДЫ“

ТРІУМФ УКРАЇНСЬКОГО РАДЯНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Велике торжество переживає в ці дні українська соціалістична культура. На весь голос, повнозвучно і дзвінко пролунали з сцени Великого академічного театру нашого Союзу кращі зразки українського радянського мистецтва.

Чарівним вечором народної пісні й танцю закінчилася декада української музики.

Успіх гастролей київської опери перевищив усякі сподіванки. Червона Москва найпалкіше сприйняла виступи опери, хорових капел, танцюристів.

На виставах і на заключному концерті присутній був великий вождь і вчитель трудящого людства товариш Сталін, керівники партії і уряду.

Блискучим кінцем цієї декади була зворушлива і незабутня зустріч у Георгієвському залі Великого кремлівського палацу. Радянський уряд високо

оцінив роботу київської опери і нагородив театр та ряд його видатних діячів, а також керівників капели „Думка“, бандуристів і жіночого хорового ансамблю найвищою нагородою — орденами Союзу.

Віднині Радянська Україна має перший у Союзі орденоносний оперний театр.

Вчитайтеся, вслухайтеся в слова наших митців, які розповідають сьогодні на сторінках „Комуніста“ про свої враження, про свої думки і творчі поривання.

Якою великою силою, яким натхненням, якою жадобою до видатних творчих успіхів запалила всіх митців нашої республіки зустріч з вождем і його ближчими соратниками!

Так, ці дні увійдуть в історію Радянської України як велике її всенародне свято. Разом з нашими співцями, танцюристами, оркестрантами весь український народ бурхливо аплодував у ці дні великій партії більшовиків і мудрому Сталіну за невтомне піклування про розквіт Радянської України та її культури, про достаток і щастя трудового народу.

З ім'ям товариша Сталіна назавжди зв'язана в свідомості мільйонних мас боротьба за владу Рад на Україні, оборона її від незліченних зграй закордонних інтервентів і озброєних банд жовтоблакитної та єдинонеділимівської контрреволюційної погані. З ім'ям товариша Сталіна нерозривно зв'язана боротьба за відбудову і реконструкцію народного господарства України, за соціалістичну індустріалізацію і перебудову сільського господарства, за перетворення України на передову квітучу республіку.

З цим же ім'ям вождя, друга і вчителя народів Союзу зв'язані ті видатні перемоги, яких досягло наше мистецтво, вся наша національна формою, соціалістична змістом культура, справа вирощування і виховування численних її кадрів.

Музична декада в Москві, свято 15-річчя державного театру ім. Франка, який пройшов дуже знаменний творчий шлях, хіба все це не є наочним показником процесу бурхливого зростання українського радянського мистецтва? Усе це є яскравою демонстрацією перед цілим Союзом тих культурних завоювань, яких домоглися українські трудящі за проводом ЦК КП(б)У на чолі з т.т. Косіором і Постишевим, невтомно здійснюючи ленінсько-сталінську національну політику.

Віками переслідував, принижував і спалював царат творчість народу. Українські націоналісти не гребували жодним засобом, щоб загальмувати, зірвати процес розвитку української культури. Вони вихолощували і намагалися прибрати до своїх рук пісню, музику, народну творчість, щоб використати їх у своїх мерзенних контрреволюційних цілях.

Згадаймо заклик націоналістів — орієнтація на „психологічну Європу“, згадаймо їх оскаженіле виття—„геть від Москви“, згадаймо марення українського націоналізму, який намагався і не добитки якого нині намагаються відірвати Україну від великого СРСР і перетворити її на колонію німецько-польського імперіалізму.

Наголову розгромивши українських націоналістів і іншу погань, партія тим самим розчистила шлях для незнаного досі всебічного розвитку української радянської культури і мистецтва. Ця культура зростала, мужніла і збагачувалася в найтіснішому зв'язку з російською соціалістичною культурою.

А. А. Хвиля. Начальник Управління в справах мистецтв при РНК УРСР, нагороджений орденом Червоного Трудового Прапора.

Братній зв'язок культур багатонаціонального Союзу максимально сприяв успішному зростанню наших мистецьких кадрів, перенесенню кращих зразків національного мистецтва на всесоюзну арену.

Могутнім виявом непорушної єдності народів Союзу стали московські гастролі київської опери, які так повно виявили великі творчі здатності і сили театру і без сумніву стануть величезним поштовхом на шляху до дальшого розвитку всього нашого мистецтва.

Окрилені зустріччю з товаришем Сталіним та його соратниками, високою нагородою уряду, митці України повертаються додому з славної гостинної Москви, сповнені бажанням далі вчитися, зростати і ще успішніше творити на благо і щастя своєї соціалістичної батьківщини. Вони повертаються додому, ще ясніш усвідомивши, що саме народна творчість являє собою невичерпне джерело боротьби за повноцінні мистецькі твори, що простота і народність є тими прекрасними якостями, яких можна дійти лише великою, справді творчою роботою. Вони повертаються, готові до енергійної діяльності над розробленням багатого народного епосу й енергійного та досконалого критичного опанування класичної спадщини.

Митці України запалені, як і весь наш народ, почуттям невимовної любові до нашої партії та уряду, до рідного і близького Сталіна.

З радістю й гордістю трудящі України зустрічають завтра в Києві прекрасний загін творчих людей, які високо несуть прапор українського радянського мистецтва і так яскраво показали його красу і силу в столиці Союзу.

Ми палко вітаємо їх і бажаємо нових успіхів, нових творчих перемог!
Привіт орденоносцям!

Привіт усьому колективові орденоносного театру опери та балету, заслуженій капелі „Думка“, капелі бандуристів, жіночому хоровому ансамблеві!

Привіт славним митцям українського народу!

Хай живе і квітне культура і мистецтво сонячної, індустріальної, колгоспної, соціалістичної України!

„КОМУНІСТ“

П. КЕРЖЕНЦЕВ

Голова Всесоюзного Комітету в справах мистецтв при Раднаркомі СРСР

ПІДСУМКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕКАДИ

Ні один театр не мав за останні роки такого великого і заслуженого успіху в Москві, як Київський театр опери та балету.

Цей успіх пояснюється, передусім, високою якістю українських ансамблів, солістів і художніх керівників.

Успіх українців тісно пов'язаний з тим інтересом і любов'ю до української культури, які міцно живуть у трудящих Москви. Соціалістична столиця з радістю слідкує за тим, як зростає мистецтво братніх народів, для яких правильне проведення ленінсько-сталінської національної політики створило всі умови для матеріального і культурного розквіту.

Гастролі українців не тільки показують творчу силу народів Союзу, але й дають нам багато корисних уроків.

Характерно, передусім, що українська декада, як в опері, так і в концертах, широко спиралася на українську народну пісню.

Невмирущий успіх таких давніх опер, як „Наталка Полтавка“ і „Запорожець за Дунаєм“ пояснюється, головним чином, близькістю їхніх мелодій до народної пісні. Здебільшого музика в цих творах взята з народної пісні.

Характерно, що і третя опера — „Снігуронька“ теж сильна, передусім, своєю близькістю до російської народної пісні.

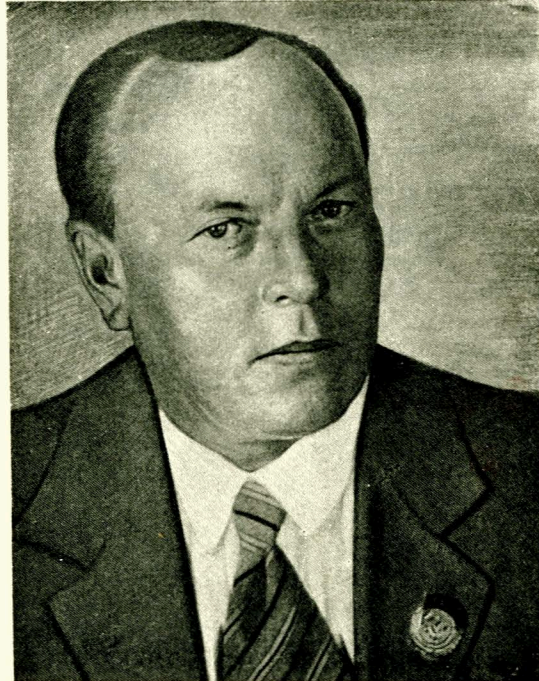
Всі три опери, показані українцями, зачарували радянського слухача саме народним характером своєї музики — мелодійністю, глибоким почуттям, щирістю, простотою форм. Тут формалісти могли б повчитися, як писати високоякісні твори.

Українські танки теж скорили глядача своєю безпосередністю, реалізмом, близькістю до народного танку. Ось де не було сусальності, пейзажності, підробки „під народ“. Деякі наші керівники балету іноді люблять звисока дивитися на такі танки, як на „естраду“. Вони не бачать, що наші балетні майстри часто просто не вміють по-справжньому станцювати ні „русскую“, ні „гопака“, ні „лезгінку“.

Ми не відкидаємо класичного балету, але ми вимагаємо, щоб наші балетні сили уміли по-справжньому виконувати народні танки, а не підроблятися під них.

М. І. Донець, народний артист республіки, нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

І нашим художникам опери теж можна дечого повчитися у киян. Наші оперні режисери і художники засвоїли собі погане настановлення на „пишність“, що б то не було і в усіх випадках, на пишність золотої парчі, бархату, шовку тощо. Ми не проти пишності, але пишність у пролетарській державі не в тому, щоб приглушувати обов'язково дорогим матеріалом. В нашій пишності повинна бути своєрідна суворість і простота, як у парадах на Червоній площі, як в першотравневих демонстраціях.

Українці дали нам зразки оформлення опери, де справжня краса абсолютно чужа цій солоденькій „купецькій“ і „імператорській“ пишності деяких наших московських постановок.

Порівняйте „Садко“ у Великому театрі і „Снігуроньку“ в українців. В „Садко“ музика, співи і весь зміст найвизначнішої опери цілком придушені надпишними костюмами, декораціями, тисячами метрів тюлю, бархату, парчі, шовку. Опера зникла.

У „Снігуроньці“— сувора простота: терем царя з товстих, погано обтесаних колод (що і відповідає билінній далині казки). Костюми берендеїв з полотна з різноманітними вишивками, що знов таки в дусі слов'янських народів далекого минулого.

Десять днів українських гастролей— це не тільки радісна зустріч москвичів з українськими працівниками мистецтва, але й корисна наука для наших власних оперних і балетних театрів.

Побажаємо українцям в наступний приїзд привезти нам і нові радянські опери, наприклад, із героїчного минулого українського народу— опери на теми боротьби селян України проти поміщиків, про боротьбу українців проти

російських царів і своїх зовнішніх ворогів, про життя геніального Шевченка, про громадянську війну на Україні і т. ін.

Обмін творчими силами між народами Союзу Комітет у справах мистецтв буде систематично продовжувати і далі. Гастролі колективів і окремих виконавців будуть запроваджені в систему. Протягом цього року Москва побачить художні колективи Казахстану; потім будуть гастролювати грузинські театри (драматичний і оперний).

Тільки в такому творчому обміні і буде зростати радянське мистецтво, яке виходить тепер під керівництвом партії і її вождя товариша Сталіна на широку дорогу.

„ПРАВДА“

В. ГОРОДИНСЬКИЙ

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ“

„Юрба зростала: до танцюючих приставали інші, і не можна було дивитися без внутрішнього зворушення, як усе відбивало найвільніший, найшаленіший танок, який тільки будьколи бачив світ, і який, через своїх могутніх винахідників, названо козачком“. Мабуть, багато хто згадував ці рядки Гоголя, дивлячись, як під загальний грім оплесків на сцені Великого театру в шаленому танку, трохи не вилітаючи в повітря, неслися чубаті запорожці в червоних, синіх, зелених жупанах, в шароварах „шириною в Чорне море“, в шапках, хвацько заломлених набакир. Москвичів трудно здивувати чимсь у ділянці театру і музики. Але можна сказати, що перший же спектакль української опери дав багато радості глядачам, які переповнили Великий театр.

Минуло понад сімдесят років з того часу, як на сцені імператорського марійського театру в Петербурзі вперше з'явилася опера Гулака-Артемівського „Запорожець за Дунаєм“. Але, як видно, час не в силах пошкодити цьому простому, в деяких відношеннях навіть наївному твору. Ще й до цього часу арії, каватини, дуети і хори опери звучать незвичайно свіжо, залишаються зразу ж в пам'яті, і нема сумніву, що москвичі ще довго будуть виспівувати „бойові“ номери опери, такі, як, наприклад, каватина Івана Карася — „Тепер я турок — не козак“, або пісня Одарки — „Ой, казала мені мати, ще й приказувала“.

Великою достоїнністю твору Гулака-Артемівського є його міцний зв'язок з народною українською творчістю. Недаром Артемівський був другом великого українського поета Тараса Шевченка. Звичайно, тут нема місця порівнянням, хоча б і далеким, бо ще не народився геній, який міг би бути названий Шевченком у музиці. Але коріння творчості однакове. „Запорожець за Дунаєм“ залишається близьким народній українській пісні, навіть у тих випадках, коли вплив італійської опери, зокрема Россіні і Доніцетті, стає очевидним.

І. С. П а т о р ж и н с ь к и й, заслужений артист республіки, нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та званням народного артиста республіки.

Постановка Київського державного академічного оперного театру вийшла дуже цікавою. Опера наново оркестрована, що й зрозуміло, тому що старі оркестровки „Запорожця за Дунаєм“ є простими перекладами фортепіанної партії для невеликого оркестру. Оркестровка заслуженого артиста Йориша в загальному вдала, але місцями переобтяжена. Добиватися „великих“ симфонічних звучань у такому творі, як „Запорожець за Дунаєм“, просто зайве. Що простіший оркестр, то в даному випадку краще.

Прагнення, що б то не було, створити із „Запорожця за Дунаєм“ традиційний оперний спектакль привело постановника до помилки. Такою помилкою є третій акт опери, цілком вставний. Постановники повинні були зрозуміти, що солоденький „східний“ балет у III акті цілком випадає із загального стилю вистави. Поряд з чудовими, гарячими як огонь, майстерно зробленими українськими танками, балетний „рахат-лукум“ III акту виглядає фальшиво. На щастя, це чи не єдина невдача спектаклю. Співають українці добре. Особливо чудово співала артистка Захарченко (Оксана), яка володіє виключно свіжим і красивим голосом. Чудово також співав заслужений артист республіки Кипаренко-Даманський. Обидва артисти вирізняються тією особливо широкою манерою виконання, яка завжди чарує слухача і цілком потрібна в такій пісенній опері, як „Запорожець за Дунаєм“.

В особі народного артиста республіки Донця (Іван Карась) ми зустрілися з першорядним оперним актором. Створений ним образ добродушного гульвіси-козака, що любить випити і погуляти, але в той же час смільця і рубаки,— образ надзвичайний.

Донець тонко відчуває гумор, який характерний для української народної творчості і становить переважну властивість „Запорожця за Дунаєм“.

Народна артистка республіки Литвиненко-Вольгемут (Одарка) співає і грає дуже гарно. Особливо хороша пісня Одарки у супроводі хору в IV акті. З інших виконавців слід виділити артиста Частія, який дуже добре проспівав партію султана.

Ми вже згадували про танки в спектаклі. Треба прямо сказати, що танки найкраще, що було показано в постановці. Гопак у IV акті „поставив на ноги“ буквально весь театр. Балетмейстери Болотов і Вірський заслуговують найвищої похвали за свою роботу.

Хор співає прекрасно. Голоси хороші і робота хормейстера Тараканова цілком вдала.

На закінчення можна сказати, що „дебют“ Української державної опери на сцені столиці Союзу відзначився цілковитим успіхом.

„ПРАВДА“

ГЕОРГІЙ ПОЛЯНОВСЬКИЙ

РАДІСНА ЗУСТРІЧ

Величезне значення мала зустріч московської радянської громадськості з дітищем Радянської України — Київським державним оперним театром.

Атмосфери такої приязні, взаєморозуміння можна було досягнути тільки на основі перемоги ленінсько-сталінської національної політики. Перший же спектакль вилився в демонстрацію чудесної дружби народів СРСР, демонстрацію тим сильнішу й щирішу, що відбулася вона стихійно, без ніякої офіційної „помпи“, а викликана була лише палким поривом маси людей, умовно поділеніх огнями рампи.

„Запорожець за Дунаєм“ цілком заслужено йшов „головним“ спектаклем. Опера ця, що на протязі сторіччя не діставала визнання в аристократичних і буржуазних музичних „сферах“, але незмінно була любима найширшими колами відвідувачів дешевих місць у провінціальних театрах, звідки вирвати її навіть самодержавство не наважувалось,— ця опера є витвір визначний. Глибоко показовий процес можемо ми спостерігати на прикладі „Запорожця“. Талановитий автор „Запорожця“ Гулак-Артемівський, безперечно, був знайомий з творами Россіні і Моцарта, але вони дали йому тільки каркас, тільки форму. Основа, зміст, цінність опери — в близькості до українського фольклору. Артемівський пише свої мелодії, виводячи їх з інтонаційної мови української пісні, або ж перекладаючи справжні пісні на музично-сценічний лад. Звідси, пісні, виконувані в опері, сприймаються в цілому, як народна творчість. Так і ставиться до них мільйонна маса слухачів, що навіть далеко за межами України віддавна любить і знає оперу, вважає „Запорожця“ за свою „споконвічну“ оперу.

Немає місця зневажливому ставленню до цього класичного твору лише на підставі того, що оркестр його бідний; він вимушено був бідний, бо виконувалась опера протягом віку мініатюрними колективами з мізерними матеріаль-

ними можливостями (ми говоримо про оригінал партитури). Чергована з аріями проза, куплетна побудова самих арій ніби стирають грані між найменуваннями — опера і оперета. Та не в цьому суть. Якби опера „Запорожець“ була виставлена на сцені Великого театру навіть в оригіналі — тільки короткозорі люди могли б заперечувати високі художні її якості.

Однак, і Київ, і Москва бачать „Запорожця“ в обробці і доробці композитора Йориша, що, до речі, є й диригентом опери.

Йориш, безумовно, провів велику роботу над музичним текстом. Цілковита переоркестровка, додача цілого акту (Карась у турків), ряд вставних, особливо ансамблевих і балетних номерів — усе це перетворює „Запорожця“ на оперу більш монументального типу, та зате вона втрачає свою безпосередність, свіжість і близькість до народно-пісенного джерела, яке найбільше і захоплює в ній.

Але саме тут і криється найдошкульніше місце переробки. На наш погляд, Йориш часто прибирає глибоку, чудесну і просту мелодію в гармонійне вбрання, їй не властиве, яке іноді збіднює самий смисл мелодії. „Інтермеццо ночі“, що випадає з усього плану опери, цей романтично-ходульний і псевдопоетичний витвір виглядає порівняно з соковитими, повнокровними українськими піснями епізодом, дарма вставленим і знижуючим загальний тон дії. Тільки чудові декорації проф. Хвостова, що „вигравають“ у світловій симфонії, та прекрасне звучання хору зм'якшують хиби цього уривку.

Зовсім невдалий третій акт, дописаний Йоришем. Неорганічність, механічність самої вставки, штучність і стилізація музики, невиправдуваної навіть посиленнями на турецький фольклор, лише підкреслюють всю екзотику цієї дії, подану тут в мало привабливому вигляді. Арія султана, сусальна й сентиментальна, арія, яка „облагороджує“ деспота, нехай і оперного — нікчемна і досадна.

Перелічені хиби доробки не знижують окремих переваг роботи, що в цілому є безперечно цінним вкладом у національну українську оперну літературу. Прекрасно зробив Йориш танці, особливо гопак. Суперечним, хоч і не позбавленим привабливості ефектом є цитування Мусоргського (гопак). Винахідлива оркестровка Йориша. Вона часто досягає чудової звучності, барвистості й колоритності в користуванні інструментами.

Виконання опери радує передусім великою кількістю хорошого вокального матеріалу у виконавців, хорошими мальовничими декораціями (крім підсолодженого третього акту) і винятковими щодо темпераменту, жвавості, ритмічної єдності та майстерності танцями. Ось де Київський оперний театр не має конкурентів. І сила танців, сила майстрів танцю в тому, що вони міцно ввібрали в себе закони фольклору, що чудовий народний гопак став і мотивом, і розробкою для живих і вразливих танцюристів, якими є артисти балету.

Чудові голоси Литвиненко-Вольгемут, Захарченко, Кипаренка-Даманського, Частія, дотепна, хоч і не без натиску, гра прекрасного Карася — Донця, вихрові танці всього колективу, учасників лондонського фестивалю — все це робить спектакль святковим, сповнює його молодістю і силою.

Київський оперний театр не потребує ніяких знижок на свою творчу юність, на невеликий стаж: все, що вже зроблено — зовсім не мало: створено перший у світі український театр, який зумів не тільки зберегти класичну спадщину української музики, але й виховує творчі і виконавчі кадри. Поетично м'яка,

образна українська мова чудесно лягає на музику. Співаки співають своєю рідною мовою, і коли мелодичний матеріал близький до рідної пісні — гармонія виходить цільною і високохудожньою.

Можна сміливо пишатися першими успіхами українського оперного театру і засвідчити, що ці успіхи дістали надзвичайно гучний і радісний відгомін у слухачів, які щертв заповнили Великий театр.

„ВІСТІ“ ЦВК УРСР

Є. М. БРАУДО

Заслужений діяч мистецтва

МУЗИЧНІ БАГАТСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Серед музикантів були деякі суперечки про правильність опрацювання музики Гулака - Артемівського талановитим диригентом київської опери В. Йоришем. Гулак - Артемівський, цей скромний співак-композитор, назвав свою п'єсу оперетою: він не передбачав, звичайно, постановки свого дітища у формі великого оперного спектаклю і ставив собі скромніші завдання, які можна виконати невеликим аматорським складом виконавців.

Художнє завдання, покладене на диригента В. Йориша, полягало в тому, щоб через музичне збагачення п'єси Гулака-Артемівського довести її до рівня великого спектаклю, що відповідає вимогам виконання висококваліфікованим оперним колективом в умовах сучасної сцени.

Ми вважаємо, що В. Йориш прекрасно упорався з цим завданням. Основний тип вистави, де співи чергуються з танцями і розмовами, залишився недоторканим.

Жвавість, легке вкладання в пам'яті його мелодій залишилися недоторканими в новій, розширеній і збагаченій оркестровими фарбами редакції. Пісні „Запорожця“, запозичені Артемівським з гущі народного життя, гумористичні сценки, зворушливі мотиви, — все це надовго збережеться в пам'яті слухачів українських оперних спектаклів у Москві.

Але все ж таки співавтор „Запорожця за Дунаєм“ занадто захопився бажанням довести свіжий і наївний твір Артемівського до рівня великого оперного спектаклю. При величезній любові і розумінні стилю української народної пісні В. Йориш не утримався від того, щоб ввести у спектакль пишний балетний епізод, якому приділено цілий третій акт. Цей епізод, сам по собі приємний щодо музики, все ж зовсім не в'яжеться з рештою змісту „Запорожця“ і через те робить враження якоїсь непотрібної додаткової вставки.

Виконання „Запорожця“ стояло на дуже великій висоті. Величезну вокальну майстерність показали вже відомі в Москві народні артисти Литвиненко-Вольгемут і Донець, заслужений артист Кипаренко-Даманський. Найвизначніше в грі українських артистів — це сполучення гумору з соковитістю вокальної подачі і надзвичайним почуттям ритму. Коли слухаєш українську

О. А. Петрусенко — артистка Київської державної опери, нагороджена орденом „Знак Пошани“ та званням заслуженої артистки республіки.

оперу, зовсім забуваєш про всі умовності звичайної оперної гри. Все просто і природно, все тішить око і вухо, і все перейняте якоюсь особливою сонячністю і почуттям вокальної краси. Прекрасно співала артистка Захарченко (Оксана). Навіть маленькі ролі Селіма-аги (Пресман), султана (Частій) були подані майстерно, хоч по суті ці ролі не дають великого матеріалу для гри і співів.

Бурю захоплення викликали танці, особливо гопак у четвертому акті, виконаний учасниками міжнародного фестивалю танцю в Лондоні. Великі заслуги постановника В. Манзія, письменника М. Рильського, який зробив літературну обробку тексту, хормейстера Тараканова, художника Хвостова, який дав дуже красиві декорації та балетмейстерів Болотова і Вірського.

Другий спектакль Київського оперного театру — „Снігуронька“ Римського-Корсакова — показав, як освоює молодий театр російську класичну оперну спадщину. Опера йшла в постановці заслуженого артиста І. Лапицького під керівництвом народного артиста А. Пазовського — зразок першокласного диригента. Він любить, прекрасно відчуває мелодику Корсакова, все багатство її оркестрових фарб і засобами свого диригентського таланту досягає найпереконливішого хвилюючого враження. Захоплює його вміння показати поетичний зміст однієї з найвидатніших російських опер, його ритмічна витримка, його скульптурне ліплення мелодії.

Велика серйозність, з якою підійшов до цієї опери постановник І. Лапицький і весь виконавчий склад театру, викликана справжньою гарячою любов'ю до справи. З окремих виконавців особливо відзначилась Купава — Петрусенко. Можна сперечатись про занадто підкреслено жваву поведінку Купави перед Берендеєм, але не можна заперечувати теплоти і краси її вокального виконання.

Прекрасне вокальне виконання Снігуроньки — Гайдай, Леся — Ропської і надзвичайно характерний Бермята — Донець, Мізгір — Іванов. Менш сподобався Берендей — Коробейченко. Хори звучали прекрасно — чисто, гнучко, надзвичайно широко, і такі масові сцени, як проводи масляної, як кінцеве привітання весні і сонцю справляли враження величезної могутності. Оркестр, менший, ніж у Великому театрі, грає всіма барвами прекрасної музики Римського-Корсакова.

Все говорило про те, що керівники спектаклю І. Лапицький і А. Пазовський приклали всю свою любов і величезне знання, щоб показати кращі сторони весняної казки Римського-Корсакова.

Останній спектакль із серії показаних у Москві присвячений був найпопулярнішому твору української літератури і музики — „Наталці Полтавці“. Ми вважаємо, що цей спектакль був вищою точкою гастролей Українського оперного театру. Ряд українських композиторів на чолі з М. Лисенком писали музику для „Наталки Полтавки“, яка так само, як і „Запорожець за Дунаєм“, відноситься до типу пісенних монтажів із словесним текстом. Повний м'якого гумору і ліризму текст І. Котляревського дає чимало приводів для розгортання в ньому пісень, ігор і танців. Збагатити музично цю п'єсу було також доручено В. Йоришу. І якщо його музична робота у „Запорожцеві за Дунаєм“ викликала деякі зауваження відносно третього вставного акту, то музична композиція „Наталки Полтавки“ є кращою з показаних робіт київського оперного колективу.

Можна тільки дивуватися тому величезному знанню української народної пісні, тій любові до неї і тій прекрасній теплоті музичного виявлення, яке знайшов В. Йориш. Широкою, м'якою хвилею ллються співи української народної пісні в цьому спектаклі. Йориш не тільки зібрав ряд кращих зразків народного фольклору і вміло використав їх для опери, але й показав прекрасну майстерність у використанні оркестровими барвами. Можна поздоровити український театр з високоталановитим розв'язанням завдання — створити народну оперу, де використані всі елементи, що входять до складу музичного театру: співи, танці, оркестрове звучання, словесний діалог. У „Наталці Полтавці“ менше танців, ніж у „Запорожцеві“, але використані вони з величезним смаком і тактом, що треба віднести таксамо на рахунок цінної консультації такого знавця української етнографії, як професор В. Верховинець.

Виконавці, вже частково знайомі з попередніх постановок, показали велику м'якість, природність виконання. Тут треба відзначити прекрасне виконання артистки Петрусенко (Наталка) і заслуженого артиста Паторжинського (Виборний), що показав не тільки прекрасний щодо м'якості і насиченості голос, але й великий талант коміка. Такими ж рисами відзначено виконання ролі бурлаки Миколи (Гришко) і Шведова (Петро) — дуже музичного ліричного тенора. Прекрасний у своєму гуморі артист Манько (Возний). Велика робота проведена постановником заслуженим артистом Манзієм і редактором нового тексту М. Рильським. Радісні декорації художників Курочки-Армашевського і Евенбаха малюють береги Ворскли біля Полтави.

Є тільки один мінус у цій постановці — деякі довготи і перевантаження куплетними номерами у першій дії. Тут слід би провести деяке переставлення музичного матеріалу і зміну словесного тексту.

Концерт української народної пісні і танцю, що відбувся у Великому театрі в день закінчення української музичної декади в Москві, виявив незвичайну щирість у передаванні української пісні. Велике художнє чуття виявлене авторами обробки пісень, особливо в тих піснях, де вони пов'язані з оркестром. На фоні прекрасного хорового виконання слід особливо виділити колгоспницю Онищенко.

Висока художня культура артистки Литвиненко-Вольгемут дала їй змогу виявити велику різноманітність і теплоту в інтонації виконаної нею пісні „Ой, не світи, місяченьку“.

В концерті виступав ансамбль бандуристів. Цей ансамбль дивовижний не тільки щодо ритму виконання, але, насамперед, щодо динаміки. Виступи ансамблю бандуристів — чи не найкраще, що було продемонстровано в цьому концерті. Те ж можна сказати й про капелу „Думка“ під керівництвом Городовенка. Художнього кульмінаційного моменту досягнув цей хор у виконанні „Веснянок“ і в пісні „Розпрягайте, хлопці, коні“, а таксамо у цілком винятковому щодо настрою і задушевності виконанні „Заповіту“ Шевченка. Тут колорит народної пісні доведений до граничної висоти.

Незабутнє враження силою любові українського народу до великого вождя справила виконана на концерті „Пісня про Сталіна“.

Пісенне мистецтво на Україні у стані величезного росту, свіжості, бо ця пісня глибоко і органічно пов'язана з народною творчістю, живиться нею і під її впливом розвивається.

Такі підсумки декади української музики в Москві. Українські гастролі показали нам, як тісно пов'язаний розквіт оперного мистецтва з глибоким освоєнням народної музичної творчості. Невичерпні музичні багатства народів нашого великого Союзу, народу квітучої Радянської України.

„ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА“

В. ГОРОДИНСЬКИЙ

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА“

„Наталка Полтавка“ Котляревського є одним із найраніших творів української музичної драматургії. Але навіть після того, як над музикою „Наталки Полтавки“ попрацював найвидатніший український композитор М. Лисенко, вона все ж не стала оперою в повному розумінні цього слова. „Наталка Полтавка“, улюблена музична п'єса української публіки, народилась як опера лише в наші дні, і заслуга її створення належить цілком Київському державному оперному театрові і передусім — диригентові театру, заслуженому артистові УРСР В. Я. Йоришеві, постановникові і авторові сценарія заслуженому артистові УРСР В. Манзію, художникові Курочці-Армашевському і поетові Рильському.

Треба надзвичайно любити, глибоко розуміти і відчувати музику і поезію свого народу для того, щоб створити чудовий, повний трепетного життя музичний спектакль, яким є „Наталка Полтавка“. Українські товариші зробили московським слухачам подарунок, і вони заслуговують найпалкішої подяки.

Автори спектаклю розв'язали трудне завдання, яке тільки може випасти на долю художника. І з цього погляду спеціальної уваги заслуговує робота диригента і композитора Йориша. Справді, треба було убогий кількісно і архаїчний щодо техніки музичний матеріал „Наталки Полтавки“ розвинути до повноцінного оперного звучання, зберігаючи в той же час простоту і ясність музичної думки, її справжню народність. Коли врахувати, що В. Я. Йоришеві до 12 основних музичних номерів спектаклю довелось дописати 35 нових і наново створити велику оркестрову увертюру, то легко уявити собі, яка велика робота тут пророблена. Коли можна говорити про окремі довгі місця, деякі неваді деталі, то в цілому робота Йориша своїми музичними якостями має бути визнана за майстерну.

Безперечно, „Наталка Полтавка“ відкриває нові і надзвичайно багаті перспективи розвитку української оперної культури вже через одно те, що її музика цілком побудована на прекрасній основі народної музичної творчості. Нічого гріха таїти, що ми мало і погано знаємо українську пісню, і коли українські гості розгорнули перед нами барвисту тканину „Наталки Полтавки“, ми багато чим були вражені. Прекрасний, повний грації хор дівчат у першому акті, написаний на матеріалі української пісні-веснянки, лірична пісня „Віють вітри“, сумна пісня Наталки, яка близько споріднена з російськими весільними „заплачками“, веселий танок „плескач“ і „вільний козак“ — проте нема можливості перелічити все, що дає в сукупності красу „Наталки Полтавки“.

Високою цінністю спектаклю є його чудовий ансамбль. Молода артистка Петрусенко, яка виконувала партію „Наталки Полтавки“, створила поетичний образ бідної дівчини сироти, вірної і відданої у своєму коханні далекому парубкові Петрові. Особливо хороша Петрусенко у 2-му і 3-му актах опери. Зворушлива арія Наталки у 2-му акті перед появою меткої вдовиці Ориси була проспівана чудово. Голос у Петрусенко на рідкість красивий і сильний, але місцями звучить різкувато. Проте, ми переконалися, що це цілком залежить від артистки, якій слід бути більш вимогливою до себе і до своєї вокальної школи. Те саме можна сказати і про музичний бік виконання Петрусенко. Артистка бездоганно музична, однак, не можна пробачити їй неточні інтонації у фіналі першої арії „Віють вітри“. Ми згадуємо про це саме тому, що артистка Петрусенко володіє дуже великим талантом і сценічним і музично-вокальним, а отже, і вимоги до неї мають бути найвищі.

Дійсно прекрасний в партії Виборного заслужений артист Паторжинський.

Він привертає до себе увагу публіки з першої появи на сцені. Сценічний і музичний бік його виконання абсолютно злиті. Співає Паторжинський чудово, без єдиної хиби, вільно володіє своїми великими вокальними даними. Треба відзначити, що заслужений артист Паторжинський вирізняється серед усіх учасників спектаклю зразковою декламацією, яка надає його грі і співові виняткової виразності. Пісня Виборного і наступний дует з Возним відзначається м'яким комізмом, очевидно, взагалі характерним для сценічного таланту Паторжинського. До речі треба сказати, що дует Возного і Виборного на фоні

В. Я. Йориш — заслужений артист республіки, диригент Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

жіночого хору, який співає вдалині, своїми музичними якостями є одним із найбільш вдалих в опері.

„Наталка Полтавка“, як драматичний твір, навряд чи має хоч трохи глибокий соціально-історичний зміст. Колорит примирення і незлобивості, який проходить через усю п'єсу в цілому, сама її ідилічність у душі українського поета і філософа Сковороди на перший погляд майже виключає можливість будьякої соціальної сатири. Адже навіть сільський „чин“ Возний, найперший „хапуга“, за словами одного із персонажів п'єси, під кінець, хоч і перший раз в житті, виявляє благородство і відмовляється від своїх „прав“ на Наталку на користь безрідного батрака Петра. Проте, у п'єсі показано цілий калейдоскоп осіб, які характеризують старе українське село. Сутяга Возний, тип надзвичайно примітний, дуже тонко показаний артистом Маньком. Возний — Манько висловлюється надто високим стилем, у „штілі“ київського семінарста. Він признається в коханні Наталці, наприклад, так: „Безмірно, ах! люблю тя дівицю, як жадний волк младую ягницю“. До компанії женихів Наталки поет Рильський увів ще й сільського дяка, що славиться своїм басом і нестримним потягом до „горілки“. Артист Циньов володіє всіма потрібними засобами для виконання цієї партії. У нього фундаментальний бас із справжніми низькими нотами „октави“. Дуже цікава пісня дяка у 1-му акті, що пародіює церковні співи і побудована на старій семінарській пісні.

Соціальними антиподами пана Возного є батраки Микола (Гришко) і коханий Наталки Петро (Шведов). Талановиті актори і співаки Гришко і Шведов створили дуже симпатичні образи молодих парубків-бідняків, в яких нема ні кола ні двора, але зате міцна молодість, дружба й любов.

Звичайно, ніхто не буде твердити, що „Наталка Полтавка“ так само, як

„Запорожець за Дунаєм“, є наріжним каменем української музично-вокальної культури. Ні, звичайно, це тільки молоді її паростки, ранні віти. Легко, одначе, бачити, який багатий і родючий ґрунт, на якому виростають ці твори. Ми будемо нетерпляче чекати появи на українській сцені нової радянської опери. Нема сумніву в тому, що українська музична культура дуже швидко збагатить скарбницю радянської музики дорогоцінними перлинами народно-музичної творчості.

„ПРАВДА“

БОРИС ГУСМАН

„СНІГУРОНЬКА“ В УКРАЇНСЬКІЙ ОПЕРІ

Другим своїм спектаклем Київський державний академічний театр опери та балету УРСР показав „Снігуроньку“ Римського-Корсакова.

І це, звичайно, не випадково. Коли зусиллями царського самодержавства українська класична опера була вигнана з великих сцен, ставши справою кількох мандрівних труп, відомих у дореволюційний час під назвою „малоросійських театрів“, то українські націоналісти в післяреволюційні часи, орудуючи під голосним лозунгом українського „самобутного“ мистецтва, всіляко „оберігали“ українську оперу від впливу російської класичної спадщини і світової класичної музики. Керуючись великими принципами ленінсько-сталінської національної політики, радянська українська опера, відновлюючи на великій оперній сцені кращі зразки української класичної спадщини, приступила і до роботи над класичними зразками російської музики.

В першу чергу треба відзначити диригента—народного артиста республіки А. М. Пазовського. Партитура Римського-Корсакова звучала в цьому спектаклі чарівно, свіжо і ясно, з великою динамічною різноманітністю. Режисер спектаклю заслужений артист Й. М. Лапицький при всій спірності окремих моментів постановки („чародійна“ поява Снігуроньки в 3-й дії, поведінка Купави у палаці Берендея й ін.) зумів передати відчуття весняної радості і народності казки Островського—Римського-Корсакова. Кращими моментами режисерської роботи в спектаклі є сцена провідів масляної у пролозі і поява Снігуроньки перед берендеями.

Із виконавців на перше місце треба поставити прекрасний хор Української державної опери (хормейстер Н. М. Тараканов), кожна поява якого на сцені, починаючи з прологу і кінчаючи фінальним гімном сонцю, радує тонкістю, чистотою, дисциплінованістю і різноманітністю звучання. Дійові особи опери знайшли у складі трупи дуже добрих виконавців (Лель—Ропська, Снігуронька—Гайдай, Мороз—Частій, Весна—Маньківська, Мізгір—Андрій Іванов, Берендей—Коробейченко й ін.), із яких слід виділити Петрусенко (Купава), яка володіє надзвичайним по силі, красі і діапазону голосом, і народного артиста республіки Донця, який з незрівняним гумором грав Бермяту.

Не погано зроблено художником Кігелем оформлення опери, але незрозуміло, для чого потрібно було йому подавати неправдоподібних потвор, замість дерев заповідного лісу в 3-му акті.

Спектакль, який виявив високий рівень вокальної і театральної культури Українського державного театру опери та балету, мав величезний успіх.

„ІЗВЕСТИЯ“

Г. ПОЛЯНОВСЬКИЙ

БЕЗСУМНІВНА МУЗИЧНА ПЕРЕМОГА

Другий спектакль української столичної опери — „Снігуронька“ — це визначна музична перемога театру. Оркестр, як і весь спектакль, керований А. М. Пазовським, звучить як першокласний інструмент в руках справжнього віртуоза і майстра своєї справи. Про роль і могутню художню волю чудового диригента, одного з кращих радянських музикантів — Пазовського — попереду.

Тепер про самий спектакль.

Прекрасно організована дія на сцені — наслідок творчої єдності режисера, надзвичайно культурного педагога і майстра оперної сцени, з своєю рідною концепцією — Лапицького, художника Кігеля та диригента Пазовського.

Акторський матеріал опери — гнучкий і дисциплінований. Тверді дані режисера не знебарвлюють акторської індивідуальності. Бачимо спектакль майже через рік — і з задоволенням відзначаємо зростання майже всіх акторів.

Особливо хороші Гайдай, Петрусенко, Ропська і Маньківська. М'який, пластичний жіночий образ „Снігуроньки“ створила Гайдай. Він відчувається протягом усього спектаклю. Голос її сталий, рівний у регістрах. У Петрусенко — рідкий потужністю голос. Чудовий вокальний матеріал артистки — дуже хочеться, щоб він дістав далі оброблення, тим більше, що Петрусенко і як актриса — талановита й самобутня. Купаві можна закинути надмірну грубість, підкреслену „простоту“, але віриш цьому, хай спірному образу. Він живий, теплий, безпосередній.

Ропська — Лель. Вона стримано грає. Її гра і співи змістовні й виразні. Красивий тембр голосу, розмірені рухи, сповнені гідності і свідомості свого зачарування, — привертають симпатії слухачів.

Красиво співає Маньківська — Весна.

З чоловічих ролей найкраще враження залишають: голосом — Андрій Іванов — Мізгір, грою — Пресман — Бобиль. Берендей — Коробейченко тримає себе на сцені вільно, але голос його середньої якості.

У маленькій ролі Бермяти — простий і ненадокучливий Донець.

Багато вдалих мізансцен придумав режисер Лапицький: Снігуронька на троні Берендея і жваві масові сцени.

Невдала сцена розшуків Мізгірем Снігуроньки. Невиправдане тупцювання Мізгіря на одному місці. Пропуск геніально зображених у музиці Римського-

Корсакова сил природи, що стають на захист Снігуроньки, неприємно розхолоджує. Але ці деталі постановки можна легко виправити і спектакль в цілому слід визнати вдалим.

Окремо спинимось на виконанні хору. Участь в оперному хорі колективу „Думки“ надає йому рухливості і легкості. У пролозі хор особливо на великій висоті. Прекрасно, компактно й рівно в розумінні строю звучать побутові, ігрові пісні.

Хор Київського оперного театру — чудова, художньо повноцінна, сценічно рухлива, вокально щедро обдарована одиниця. Керівник хору хормейстер Тараканов заслуговує високої похвали за свою нелегку тренувальну, художньо-виховну роботу.

Нарешті, знову доводиться віддати хвалу диригентові спектаклю Пазовському. Справжній художник-мислитель без тіні позування, виконував велику справу в концентруванні зусиль всього колективу; художник з чудовою продуманістю своїх намірів добився значно більшого ефекту, ніж усякий режисер, що виходить з себе; розумний хазяїн на сцені, що все заздалегідь передбачає, враховує всі труднощі — і тому на очах глядача легко перемагає всякі партитурні „сцілли і харібди“.

До перемоги Київського театру опери та балету слід віднести й те, що він зумів залучити і закріпити за собою таких видатних художників, як Пазовський і Лапицький, що в „Снігуроньці“ виявили себе з найкращого боку.

„ВІСТІ“ ЦВК УРСР

Г. ПОЛЯНОВСЬКИЙ

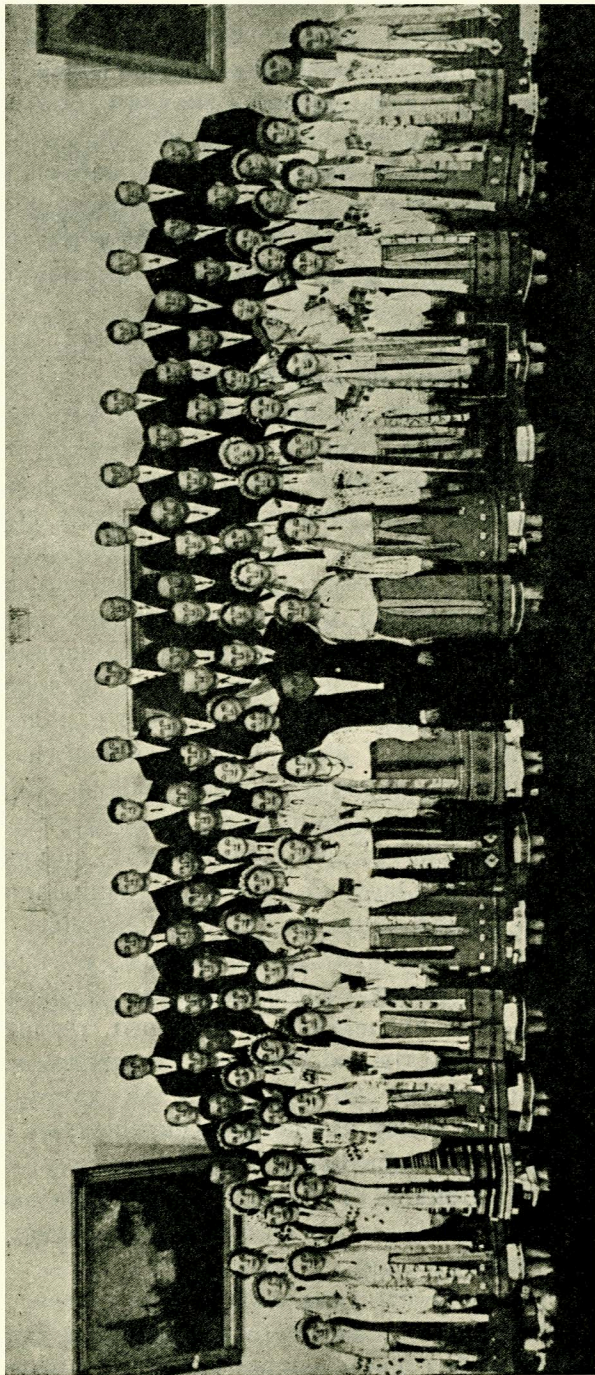
КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ І ТАНКУ

Протягом десяти днів на сцені Великого театру і в робітничих клубах Москви звучала симфонія української народної творчості. Кінцевим акордом цієї симфонії був концерт 21 березня у Великому театрі, де головними дійовими особами були чарівна українська народна пісня і український народний танок.

Заслужена капела „Думка“, капела бандуристів, жіночий театралізований хорівий ансамбль, солісти, хор і оркестр Київського державного оперного театру були виконавцями народних пісень на урочистому вечорі.

Концерт почався виконанням всіма колективами, ансамблем і оркестром пісні про Сталіна. Поет Рильський і композитор Ревуцький пробували розв'язати складне завдання масової пісні, виходячи з традицій народних співів і переказів. Ця пісня, що дала тон цьому вечору, була повторена і на закінчення його співочої частини.

Слідом за об'єднаним виступом співала „Думка“. Капела існує давно і заслужила репутацію першорядного хорового ансамблю. Вона об'єднала співаків, які люблять свою справу і володіють дуже хорошими голосами. Однак „Думка“, порівнюючи з іншими капелами — талановитим ансамблем бандуристів

Державна капела „Думка“

і співочим жіночим хоровим ансамблем, що дише такою свіжістю — справила менше враження. Обидві останні капели не тільки в репертуарі мають народні пісні, але і виконанням відтворюють здоровий і соковитий стиль народної творчості. „Думка“ ж співає навіть такі характерні пісні, як „Чорноморець“, „Ченчик“ надто камерно. Плетиво українських пісень тонке і щире, але їхня ніжність — здорова, їхній гумор — задьористий і гострий. „Думка“ ж і її диригент Нестір Городовенко надмірно захоплюються півтонами.

Соковито, повно звучить пісня у бандуристів під керуванням Михайлова. „Правда“ уже не один раз відзначала надзвичайну майстерність цієї капели. З якоюсь непередаваною безпосередністю співають бандуристи ліричну пісню „Котилася ясна зоря з неба“. В гострому ритмі гумористичних пісень капела знаходить джерело надзвичайних фарб.

Дуже гарний, як уже було сказано, театралізований жіночий хоровий ансамбль під керуванням композитора Верховинця.

Просто, невігядливо, без зайвих манірностей, але з легкою театралізацією рухів виконує ансамбль свої пісні. Жести і міміка хоч би навіть у скупих проявах допомагають довести зміст пісні до слухача. Пісню ж і на селі співають, то супроводжуючи працю, то супроводжуючи веселу гру, танок. Кращі з пісень — „Ой, вишенько, черешенько“, „Очерет лугом гуде“, „Веснянка“ — передаються ансамблем по-справжньому: жваво, характерно, виразно. У пісні „А ще сонце не заходило“, виконаній об'єднаним жіночим хором, треба особливо відзначити низький грудний голос, що прекрасно звучить, колгоспниці-співачки Ганни Онищенко. Це не „підроблювання“ під фольклор, а справжнє і художнє відтворення того, як пісні співають і тепер у колгоспному українському селі. Поряд з ансамблями, а іноді і як заспівачі в них, виступали з піснями, аріями з українських народних опер солісти Київського театру опери та балету. Найбільший успіх припав на долю артистки Петрусенко. Не зважаючи на те, що вона форсує свій без сумніву ліричний голос, звук його — сріблястий, теплий і хвилюючий — надовго залишається в пам'яті. Красиві голоси у співачки Гайдай, співаків Гришка і Частія.

Кожний відділ концерту закінчувався барвистим у прекрасному ритмі танком. „Гопак“ і „Козачок“ з опери „Запорожець за Дунаєм“ виконуються артистами балету Українського академічного оперного театру. Майстерність стрибків, виняткова техніка артистів, які танцюють з шаблями, винахідливість і віртуозність жвавих танцюристів, що крутяться як дзиги, щоразу викликають бурю оплесків. Останній номер концерту — український народний танок „Гопак“ — виконує ансамбль українського народного танку — учасники міжнародного фестивалю танку в Лондоні. Тут рухи танцюристів нагадують вихор, і здається, що не можна зупинити цю надзвичайно організовану і разом з тим стихійно-темпераментну танцівну силу.

З відчуттям глибини і народності українського мистецтва, з радісним, піднесеним настроєм законної гордості за успіхи мистецтва братнього народу розходилась численна аудиторія з прощального концерту української музичної декади.

„ПРАВДА“

О. І. ЄГОРОВ

Маршал Радянського Союзу

ТЕАТР ВИСОКОЇ КУЛЬТУРИ

Оперу „Запорожець за Дунаєм“ мені довелося бачити восени минулого року під час київських маневрів. Спектакль залишив величезне, невимовне враження. Сьогодні воно розширилось під час показу другої постановки київського театру — „Наталка Полтавка“. Спектакль українського театру в Москві вже дістав гідну оцінку пролетарської громадськості столиці. Додам від себе, що сьогоднішній спектакль мене радує високою культурою, якою відзначається кожний із складових його елементів.

Ще існує деяке упередження до театру національних мистецтв. Багатьом здається, що такий театр повинен бути обов'язково „провінціальним“. Уже при першому знайомстві з спектаклем Київського театру опери та балету ця уява найрішучіше спростовується. Печать справжньої художньої культури лежить на всьому, що показують на сцені українці. Старанно продумане, дохідливе трактування образів, з великим художнім смаком виконані декорації, прекрасний повнозвучний оркестр — все це разом взяте робить спектакль, як я вже зазначав, дійсно культурним. Що можна сказати ще? Музика написана з безперечною майстерністю. Прості, сумні мелодії, пісні надзвичайно зворушують слухача. М'який гумор, майстерно поданий виконавцями, викликає здоровий сміх усього глядного залу. Спектакль на рідкість зіграний. Трудящі Москви задоволені з українського театру. Творчий колектив театру повинен бути задоволений з москвичів. Від цього взаєморозуміння і взаємозадоволення повинні народитися нові успіхи театру. Хочу думати, що від безпосереднього єднання з Москвою українське оперне мистецтво розцвіте ще пишнішим цвітом.

„ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА“

А. ХВИЛЯ

Начальник Управління в справах мистецтв при РНК УРСР — орденоносець

ЩАСЛИВА ЗУСТРІЧ

Москва! Серце нашої великої батьківщини! З якою радістю і хвилюванням їхали ми сюди, щоб показати зразки українського мистецтва, українську народну пісню, український народний танок!

Наші серця переповнювалися великою гордістю, бо ми знали, що українське мистецтво буде показано в столиці Радянського Союзу. Ця радість символічна. Бо тільки при радянській владі українська культура вільно розвивається. До Великої пролетарської революції над українським народом нависали темні тучі самодержавної царської Росії. Все українське, народне знищувалось. Нездаром царський міністр Валуєв говорив про українську мову, що її „нет, не было и не будет“. Було поставлено питання про саме існування українського народу. Але в народних масах жила ненависть до пригноблювачів, жила віра в своє визволення. Народ говорив своєю рідною мовою і співав свої пісні. Але всі ці види народної творчості, як правило, не виходили далі за село. Вони були задушені цензурою, поліцією, духовенством. Українські книжки забороняли друкувати українською мовою, а українські пісні співали французькою мовою.

Велика пролетарська революція визволила український народ від подвійного гніту: соціального і національного.

Щоб розвивати свої обдаровання, будувати щасливе нове життя, український народ повинен був розгромити своїх ворогів і під прапором Леніна — Сталіна почати будівництво нового життя. Як після лютої зими під благодатним південним сонцем оживає природа і створює велику гармонію прекрасних звуків, пишних фарб, так і український народ після розгрому своїх класових ворогів, поневолювачів, квітне творчими обдарованнями. Пишно квітне українська культура на фабриках і заводах, на широких колгоспних ланах весело і переможно звучить українська пісня. Український народ радісно будує своє нове, щасливе життя. Минули тяжкі часи. Але забути їх не можна. Їх будуть пам'ятати майбутні покоління, згадуючи про те, як царські жандарми палили українські книжки, як вони знущалися з українського народу за його рідні пісні, за його рідну мову.

Український народ знайшов своє визволення тільки під прапором Леніна — Сталіна. Тільки ленінсько-сталінська національна політика привела український народ до найбільших досягнень у галузі культурного будівництва. Мільйони українських дітей вчать своєю рідною мовою. Діти робітників і селян рідною мовою здобувають вищу освіту. Квітнуть всі галузі культурного будівництва на Україні.

Ми знаємо, що в боях за своє визволення, ідучи під прапором Леніна — Сталіна, український народ зміг розгромити своїх ворогів тільки в тісному союзі з російським народом, з іншими братніми народами, які населяли територію колишньої Росії.

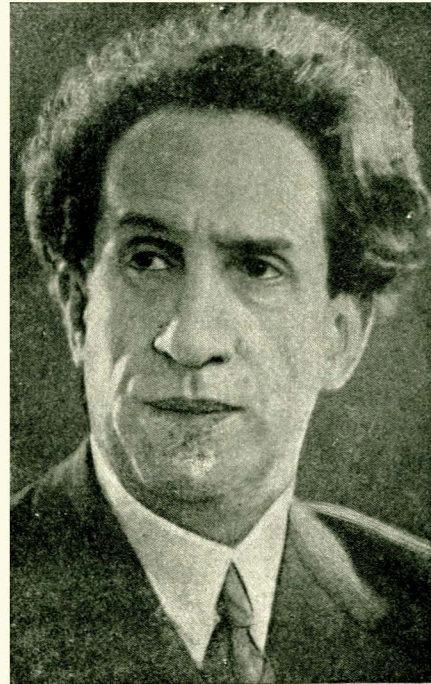
Як знаменно, що, починаючи з перших громів Великої пролетарської революції, Сталін веде український народ по шляху визволення...

20 рік, рік страшних переживань для українського народу. З усіх боків на Україну насуваються війська реакції. І в цей момент на чолі червоних армій на Радянській Україні був найближчий соратник і учень Леніна — Сталін. Він організує розгром білополяків, він виконує українську партійну організацію, він у повсякденній роботі показує трудящим України, яка велика любов більшовиків до українського народу, якими шляхами треба йти мільйонним масам.

Хто тільки не намагався поневолити український народ і зробити Україну своєю колонією? На неї наступали німецькі генерали. Вони вкрили цю пре-

А. М. Пазовський — народний артист республіки, диригент Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

красну країну вогнем пожеж, шибеницями. Вони розстріляли тисячі кращих синів українських робітників і селян. У 20-му році чванливо йшли на Україну польські пани. Вони хотіли вирвати з рук народу фабрики, заводи, родючі лани, обернувши український народ в раба. Літопис історії знає не одну страшну криваву сторінку, яку пережив український народ у ці роки. І в найстрашніші для українського народу роки і місяці ми чули голос великого вождя Сталіна, який учив, як організувати перемогу над ворогом, який сам проводив цю організацію. Ми бачили луганського шлюсаря Кліма Ворошилова, який з кращими синами нашої великої батьківщини пройшов величезні простори у відкритих боях проти всякої контрреволюції, проти об'єднаних збройних сил ворога.

Відgrimіли бої громадянської війни. Почалось мирне будівництво, і в цій роботі геніальний розум Сталіна допитливо вивчає і скеровує культурний розвиток Радянської України. Тільки завдяки товаришеві Сталіну розвиток української культури пішов дійсно більшовицькими шляхами. Боротьба, проведена на Україні за останні роки проти українського націоналізму, проти російського великодержавного шовінізму, є найкращим підтвердженням цього. На українських полях гримлять і дзвінко линуть у всі кінці веселі народні пісні. Квітне народна творчість, у всю широчінь стало питання про те, якими шляхами буде розвиватися українське радянське мистецтво. І знову пильний будівничий соціалізму Сталін вказує українському народові шляхи його творчого розквіту, пишного розвитку його сил, будівництва красивого, яскравого, барвистого життя, якого ніколи людство не знало.

Товариш Сталін говорить про українську народну пісню, він підносить її, як велику скарбницю народної мудрості, народного горя і радості минулих

днів, і показує, що цю скарбницю можна з усією повнотою використати для будівництва нового життя. З ініціативи товариша Сталіна провадиться запис української народної пісні. І тепер у сотнях тисяч примірників по великому Радянському Союзу кращі зразки української народної пісні звучать, як творчий рапорт наших досягнень. Це є наслідок сталінських вказівок. Але перед нами стоїть питання не тільки збереження нашої спадщини і цілковитого її використання. Ми повинні, правильно підносячи питання використання спадщини, на основі її освоєння, давати нові зразки радянського українського мистецтва. І в цьому питанні товариш Сталін дав нам вичерпні вказівки. В його вказівках про постановку кінофільму „Щорс“ дано поради про те, як використати український фольклор, як подати у фільмі українські багаті мотиви.

Народна творчість, її джерела, її живе коріння—ось основа, на якій будуть виростати найбільші твори нашого часу. Ці вказівки товариша Сталіна є найбільшою творчою перспективою для дальшого розвитку українського радянського мистецтва. Ось чому наш приїзд до Москви, показ зразків українського мистецтва у Москві є для нас найбільшим творчим іспитом і в той же час ставить перед нами нові завдання.

Провадячи нещадну боротьбу проти всяких формалістичних перекирчень на фронті мистецтва, Радянська Україна повинна буде в найближчий рік-два дати яскраві зразки справжнього радянського народного мистецтва.

Під мудрим керівництвом Сталіна ми провадимо цю роботу і вона дасть наслідки.

Ідею товариша Сталіна про фільм „Щорс“ ми перетворимо в театральному, зокрема в оперному мистецтві, на монументальне, художнє полотно, близьке і зрозуміле широким народним масам.

Визволений український народ великий, талановитий, мужній, він горить у творчій роботі наших прекрасних днів. Ось чому ми такі щасливі, коли пролетарська Москва, коли вождь народів товариш Сталін, коли уряд нашої країни, керівники партії так радісно приймають зразки української творчості. Ми бадьоро дивимося в майбутні дні українського радянського мистецтва, бо ми бачимо, як воно зростає і квітне у велику сталінську епоху, під мудрим керівництвом Сталіна!

„ПРАВДА“

А. ХВИЛЯ

УКРАЇНЬКА ОПЕРА

Царське самодержавство підло розправлялося з українським мистецтвом.

Ще на початку XIX сторіччя російські магнати знущаються з української мови, звичаїв, пісень. Князь А. Шаховской в 1815 р. виступає з анекдотичним одноактним водевілем „Казак-стихотворец“. Ніби у відповідь на цей пасквіль 1819 р. на сцені полтавського театру з'являється опера „Наталка Полтавка“— один із кращих творів знаменитого українського письменника І. Котляревського.

Н. Г о р о д о в е н к о — заслужений артист республіки, керівник державного ансамблю „Думка“, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

116 років минуло з моменту першої постановки „Наталки Полтавки“, а її краса, мова, музика не втратили своєї чарівності.

Котляревський з великою силою свого таланту ламав традиції, що існували в українській літературі наприкінці XVIII сторіччя. Творець безсмертної „Енеїди“ показав у „Наталці Полтавці“ селянський побут. На сцену вперше були введені кріпаки. За 116 років „Наталка Полтавка“ мала багато музичних редакцій. Однак необхідно зазначити, що всі композитори (Борецький, Едлічка, Васильєв, Артемовський, знаменитий український композитор Лисенко) обробляли українські народні мотиви, не відступаючи від їх природи. Ось чому мотиви з „Наталки Полтавки“ до цього часу не втратили своєї свіжості, звучання, краси. Здавалося б, тріумфальний похід „Наталки Полтавки“ дав початок розвитку української опери. Проте, до самої Жовтневої соціалістичної революції оперу душила царська бюрократія.

І все ж, не зважаючи на всі перепони, українська драматургія XIX сторіччя всебічно використовує українські народні пісні, танці і т. ін. 1840 р. з'являється „Сватання на Гончарівці“, оперета Г. Основ'яненка. 1862 року на сцені аматорських гуртків іде п'єса Тараса Шевченка „Назар Стодоля“. Для другої дії цієї п'єси композитор Ніщинський пише прекрасну музику до „Вечорниць“. 1863 року з'являється опера „Запорожець за Дунаєм“—текст і музика С. Гулака-Артемовського. Вперше ця опера була поставлена на сцені Петербурзького маріїнського театру. Однак її зразу ж вигнали як проти-державну. В дальші десятиріччя ми її бачимо на кону українських аматорських гуртків і мандрівних театрів. 1873 року з'являється оперета „Не ходи, Грицю, на вечорниці“ В. Александрова. 1874 року Старицький пише оперу

„Ніч під різдво“ за Гоголем. Музику пише Лисенко. 1878 року Старицький видає оперету „Чорноморці“ з музикою Лисенка.

Однак все це має характер невеликого музичного оформлення і розраховано на трупи драматичних театрів, у складі яких можуть бути лише аматори.

В 1876 р. генерал-ад'ютант Тимошов, граф Дмитрій Толстой, генерал-ад'ютант Потапов, таємний радник Михайло Юзефович подали на розгляд цареві Олександру II записку, яка пропонувала:

„Воспретить также различные сценические представления и чтения на малорусском наречии, а равно и печатание на таковом же текстов к музыкальным нотам“.

Після царської резолюції — „совершенно справедливо“ — був виданий наказ, який забороняв видавати книги українською мовою, а театрам — грати українські п'єси.

На початку 80-х років все ж був створений український професійний театр. Очолювали його корифеї національної сцени М. К. Заньковецька, П. К. Сакаганський, М. Л. Кропивницький, М. К. Садовський. Театр, який працював під ліберально-буржуазним прапором, своєю грою викликав захоплення Л. Толстого і Чехова. Однак, на Україні для театру були створені умови, за яких він не міг використати хоча б своє короткочасне перебування в тому чи іншому місті. За розпорядженням міністра внутрішніх справ, перед кожним українським спектаклем трупа повинна була зіграти будьяку п'єсу російською мовою з такою кількістю актів, скільки мала українська п'єса. Отже, спектакль українською мовою починали не раніш 10 години вечора. Демократична публіка терпіла це самодурство і з захопленням зустрічала постановки.

Київський генерал-губернатор Дрентельн видав розпорядження, яке загалом забороняло влаштовувати українські спектаклі. Ця заборона діяла з 1883 по 1893 рік. До цього необхідно додати, що Полтавщина, Чернігівщина, Поділля та Волинь були забороненою зоною для театру. Проте і в цих диких умовах пробивала собі шлях українська народна творчість.

Ряд композиторів — Гулак-Артемівський, Аркас, Ніщинський — дають твори, які прикрашають сцену. Композитор Лисенко в операх „Тарас Бульба“ і „Ніч під різдво“ показав свій винятковий композиторський талант. Його любов і знання української народної пісні дали йому змогу створити національні опери на основі українських народних мотивів.

Велика Жовтнева революція застала українську оперу без традицій, без кадрів і без матеріальної бази. Існували лише окремі оперні і опереточні трупи, що кочували з місця на місце. Тільки за радянської влади на Радянській Україні організується український оперний державний театр. Створюється новий репертуар, в який входять найкращі твори європейської, російської і української класики.

В останні роки остаточно оформилися і зміцніли українські оперні театри в Києві, Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Вінниці і Луганську. Створено кадри диригентів, режисури, художників, добрано склад акторів, оркестрів, хору. Ця робота на Україні проходила в боротьбі проти українських націоналістів і російських великодержавних шовіністів. Українські націоналісти розглядали створення української опери як похід проти всього російського. Великодержавні шовіністи намагались протидіяти створенню української опери.

В. М. Верховинець — керівник жіночого хорового ансамблю, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

Однак, КП(б)У під керівництвом Л. М. Кагановича в 1925—1926 рр. розгромила спроби націоналістів дискредитувати великі культурні заходи по створенню українського театру і забезпечила дальший розквіт українського театру.

Інтересно зазначити, що ряд українських націоналістів для того, щоб дати поживу контрреволюційним елементам, прагнув закинути використання в оперному мистецтві української музичної спадщини.

За останні роки з успіхом освоюється спадщина української оперної музики. На сцені харківського і інших театрів ставиться „Запорожець за Дунаєм“ Гулака-Артемовського в обробці українського композитора Йориша.

В 1934 році в Київському оперному театрі ставиться в новій редакції поета Рильського і композитора Йориша опера „Запорожець за Дунаєм“. В 1935 р. значно перероблена і підготована до нової постановки опера „Наталка Полтавка“. Поряд з цим розвивається творчість українських композиторів. Козицький написав оперу „Невідомі солдати“, Данькевич — „Трагедійну ніч“, Нахабін — балет „Міщанин з Тоскани“ і т. ін.

Київський оперний театр за сезон 1934—1935 року після переведення столиці України з Харкова до Києва значно зміцнів. Серед артистів оперного театру працюють такі майстри, як народний артист республіки Донець, народна артистка республіки Литвиненко-Вольгемут, заслужений артист республіки Патржинський. Необхідно відзначити артистку Петрусенко, яка володіє голосом виняткової сили. На чолі художнього керівництва театру стоять головний диригент, народний артист республіки А. М. Пазовський і головний режисер, заслужений артист республіки Лапицький. В театрі працюють диригент і композитор, заслужений артист республіки Йориш, режисер, заслужений артист республіки Манзій. Беруть активну участь художники: заслужений художник

республіки Петрицький, проф. Хвостов, Кігель, Курочка-Армашевський і інші. Театр об'єднує колектив, що складається з 700 чоловік.

В сезоні 1934—1935 рр. театр поставив „Кармен“ Бізе, „Снігуроньку“ Римського-Корсакова, „Дон-Кіхот“ Мінкуса, „Запорожець за Дунаєм“ Гулака-Артемовського.

Зараз готується постановка „Тараса Бульби“ Лисенка в новій музичній редакції композиторів Ревуцького і Лятошинського.

Оперна справа є великим культурним досягненням Радянської України. Там працюють 57 українських театрів. На мистецтво Радянської України за бюджетом 1936 року відпущено 46 млн. крб.

Поряд з професійним театром розвивається і самодіяльна художня творчість. На Україні зараз налічується 5000 драматичних гуртків, 2600 хороших, 967 струнних оркестрів і 1000 духових. Ці цифри свідчать про велике культурне зростання народних мас.

Український народ радісно будує своє соціалістичне життя і співає могутніх пісень визволеної праці. Він радісно і впевнено під прапором Сталіна йде назустріч майбутнім дням.

„ПРАВДА“

НАШІ СЕРЦЯ БИЛИСЯ В УНІСОН З ПРОЛЕТАРСЬКИМ СЕРЦЕМ МОСКВИ

РОЗМОВА З НАЧАЛЬНИКОМ УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ МИСТЕЦТВ
ПРИ РАДНАРКОМІ УРСР тов. А. А. ХВИЛЕЮ

Учора по закінченні всіх гастрольних спектаклів, концертів української музики, пісні і танцю, начальник Управління в справах мистецтв при Раднаркомі УРСР тов. А. А. Хвиля поділився в розмові з вашим кореспондентом враженнями про підсумки української музичної декади в Москві.

— Декада української музики в Москві, що закінчилася сьогодні, є для всього українського мистецтва подією величезного значення. Ми їхали в столицю Радянського Союзу з великим хвилюванням, ми не знали, вірніше, не могли передбачити масштабів зустрічі і того резонансу, який ця зустріч дістане. І ось ми приїхали. Одразу ж, починаючи із зустрічі на вокзалі і далі, в усі дні перед початком спектаклів ми відчували велику радість і тепло більшовицької Москви. Але це було ще не все. Ми хвилювались, знаючи, яка величезна відповідальність лежить на всьому нашому колективі, покликаному вперше демонструвати перед лицем трудящих пролетарської столиці мистецтво музики, пісні і танцю Радянської України. І коли з перших акордів інтродукції до опери „Запорожець за Дунаєм“, ми побачили напружену увагу всього глядного залу, коли ми побачили, що в урядовій ложі з'явилися члени Політбюро з товаришем Сталіним, велика невимовна радість сповнила нас. Наші серця бились в унісон з пролетарським серцем Москви.

М. С. Гришко — артист Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“ та званням заслуженого артиста республіки.

Стіни московського Великого театру бачили багато. Величезний, виблискуючий позолотою і пишною інкрустацією зал був свідком не одного параду, не одного торжества мистецтва. Але те, що відбувалось у театрі в дні виступу українців, являло собою цілком незвичайну, виняткову картину. Між урядовою ложею, глядним залом і сценою встановився хвилюючий, теплий і міцний контакт. Не вщухали оплески глядачів. Аплодували члени Політбюро і уряду, аплодував товариш Сталін, а наприкінці спектаклю весь колектив театру, злившись в єдиному натхненному пориві з глядачами, влаштовував бурхливу овацію нашому дорогому вождеві, що стояв коло бар'єру ложі. Створилось тісне, дружнє коло між тими, хто будує національне формою, соціалістичне змістом мистецтво, хто дивиться на це мистецтво і хто забезпечує своєю мудрою національною політикою пишний розквіт цього мистецтва. Хіба це не щастя, про яке тільки може мріяти все трудяще людство світу?

Це щастя ми переживаємо весь час, переживаємо його і сьогодні, в момент завершення гастролей.

Ми дали десять вечірніх і декілька ранкових спектаклів, з них один порядком шефства над Червоною армією, другий для працівників мистецтва Москви, понад два десятки концертів було влаштовано в численних робітничих клубах і палацах культури столиці. В концертах з величезним успіхом виступали жіночий театралізований хоровий ансамбль, капела бандуристів і солістів опери, балету і оркестру. Українські артисти були об'єктом найгарячіших піклувань і пошани з боку пролетарської громадськості Москви. Їх запрошували на всякі творчі зустрічі, банкети, дружні розмови. Не було жодної газети, жодного журналу, які б так чи інакше, — чи у великій статті, чи у фото-знімках — не відзначили б перебування Київського театру в Москві. Гастролі

в Москві закінчені. Але наша робота ще тільки починається. Зроблено покищо тільки перший крок на шляху до того, чого чекає від нас уся Радянська Україна, цілий СРСР, чого чекає великий Сталін. Не зазнаватися! Це не пристало більшовикам партійним і безпартійним. Без запаморочення від успіхів!

Ми повинні ще більше працювати над собою, багато вчитися, усувати всі ті помилки, які виявились у ході московських гастролей, на які цілком справедливо вказувала театральна критика. Ми повинні показати, як на наших заводах, коло верстатів, як на широких українських ланах, в колгоспах, співають прекрасних пісень квітучої Радянської України. Ми повинні створити велику українську народну оперу, яка відбиватиме всю велич соціалістичної епохи, всю героїчну боротьбу за нове радісне життя, за щасливе майбутнє всього трудящого людства. З цими бадьорими думками і бажаннями ми залишаємо гостинну Москву і повертаємось до себе на Радянську Україну.

„ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА“

М. І. ЛИТВИНЕНКО-ВОЛЬГЕМУТ

Народна артистка СРСР — орденоносиця

БЕЗМЕЖНЕ ЩАСТЯ

Моє дитинство проходило в Києві в родині робітника київського арсеналу. Хист до співу виявився у мене рано — ще з 7 років. Під час мого навчання в арсенальській чотирикласній школі дехто з педагогів звернув увагу на мій голос і порадив вступити до консерваторії. Звісно, що для мене, для доньки робітника, це було неможливо. Але я вирішила рискнути. Спробувала — і мені пощастило! Професор Алексеєва-Юневич взяла мене в свій клас.

Закінчила я консерваторію як краща учениця і була запрошена до українського театру, керованого М. К. Садовським, на оперний репертуар. Два роки працювала я в цьому театрі, виступаючи в операх „Наталка Полтавка“, „Запорожець за Дунаєм“, „Галька“, „Сільська честь“ та в багатьох інших. Про важкі умови, в яких довелося працювати за царату українському театрові, нема чого й говорити — про це добре відомо всім.

1914 року я почала працювати на російській сцені. У Петербурзі був організований під керівництвом Й. М. Лапицького театр „Музыкальная драма“. В цьому театрі пройшло близько трьох років мого акторського життя.

Пролетарську революцію я зустріла на Україні. Я виступала в Києві і в Харкові. Нове життя, що забило джерелом навколо нас, захопило і працівників мистецтва. Я й досі з особливим почуттям згадую свої численні виступи в роки громадянської війни перед червоноармійськими частинами в Києві, Вінниці, Кам'янці-Подільському. Лише тоді я вперше дістала змогу відчутти радість від своєї творчості, від своєї професії.

З початку 1922 року починається моя постійна робота в опері. Після річної роботи в Києві я переїжджаю до Харкова, де беру найактивнішу участь у

В. Д. Манзій — заслужений артист республіки, режисер Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

створенні українського оперного театру. Це були роки найактивнішої моєї артистично-громадської діяльності. Уряд відзначив мою роботу наданням мені в 1926 році звання заслуженої артистки республіки, а в 1930 році — звання народної артистки республіки.

Особливо запам'яталася мені поїздка в 1933 році на Далекий Схід, де я виступала перед славними бійцями Особливої Далеко-Східної Червонопрапорної армії. Ніколи не забуду тієї теплоти, з якою зустріли там нас, артистів. Я й досі з гордістю ношу значок „Конфлікту 1929 року“, яким мене там нагородили.

З великим захопленням я віддаюся своїй роботі на сцені. Але поруч з цією роботою я веду вокальний клас консерваторії, працюю над вихованням молодих кадрів і здійснюю велику шефську роботу.

Найбільш пам'ятними на все моє життя днями залишаться дні, проведені в Москві, де нас, працівників київської опери, оточувала атмосфера виняткової теплоти і любові, де нас слухала найвеличніша людина нашої епохи — товариш Сталін, керівники партії і уряду. Немає слів, щоб висловити ті безмежні почуття щастя, радості і гордості, що вирують у моєму серці! Поїздка до Москви дала мені, як і цілому нашому колективові, творчу насагу на все життя.

Найщасливішим днем свого життя я вважаю день зустрічі з товаришем Сталіним, керівниками партії і уряду в Кремлі.

Як просто, тепло, по-батьківському любовно розмовляли товариш Сталін і його найближчі соратники з артистами, хористами, виконавцями народних танців, з письменниками. Вони говорили нам, що наші українські пісні й танці справляють дуже добре враження, дали ясну настанову на дальше викори-

стання українського фольклору і на створення нових радянських українських опер.

Після цієї незабутньої зустрічі всі ми відчуваємо величезне творче піднесення. Усі наші знання й досвід віддамо ми нашому рідному мистецтву.

Щастя величезне, неповторне щастя жити й творити в країні, де кожний творчий імпульс, де кожна культурна сила зустрічають таке надзвичайне, любовне піклування до себе з боку уряду, комуністичної партії, її вождів.

Я нагороджена урядом орденом Трудового Червоного Прапора та високим і відповідальним званням народної артистки СРСР. Я з честю буду носити цю високу нагороду країни. Натхненна творчим ентузіазмом, я буду надалі ще з більшою енергією працювати над розвитком українського мистецтва.

М. І. ДОНЕЦЬ

Народний артист республіки — орденоносець

ПІСЛЯ ІСПИТУ

Я прийшов до київської опери десять років тому. Мені довелося бути учасником і свідком її зростання, яке по-справжньому почалося після переїзду столиці УРСР до Києва.

1936 року наш театр святкує десятиріччя з дня українізації. Безперечно, найвизначнішою подією в історії театру є наша подорож до Москви. Ми їхали, щоб показати громадськості великої столиці СРСР зразки культури щасливого українського народу, який під керівництвом партії Леніна—Сталіна будує прекрасне життя, ми їхали, і це розумів кожний з нас, на серйозний, відповідальний іспит. Наша подорож до Москви до певної міри підсумовує творчий шлях театру в цілому і мій особистий. Багато думок тривожних і радісних сповнювало мене, коли я сідав у спеціальний поїзд, що віз нас до столиці. І ще більше думок і спогадів нахлинуло на мене під час перебування у Москві, під час наших виступів, що перетворилися на справжній триумф української радянської культури.

Палкішою, привітнішою зустріччю ніж та, яку нам влаштували у братерській Москві, уявити неможливо. Її не може бути. І тоді, в ті незабутні дні, я згадав іншу Москву, інше ставлення до українського мистецтва.

Я пригадав 1910 рік. Працював я у Москві в опері Зіміна. Виступаючи на концертах, іноді співав я арію Тараса з опери „Тарас Бульба“ Лисенка. Звичайно, перед початком я оголошував, що співатиму арію з української опери. Від представників буржуазної інтелігенції я чув чимало іронічних запитань:

— А чому, власне, Лисенко написав оперу, яка ніколи в світі не буде поставлена на сцені? Адже нема, не було і не буде такої сцени, яка б ставила українську оперу...

Пригадав і такий випадок. В одному концерті я мав також співати одну

О. М. С о б о л ь — соліст балету Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

з арій Тараса. Звичайно, українською мовою. Поліцейський пристав, який давав дозвіл на репертуар, побачивши поруч з українським і російським текст арії, категорично заявив:

— Співати тільки російською мовою. Ніякої української мови не існує, і, взагалі, слова „Україна“ немає, ми маємо лише „Малоросію“...

Як жахливий сон згадується тепер поліцейський прес, що душив вільне українське слово, українську народну пісню, яка зазнавала за часів царату шалених утисків.

У столиці великого Радянського Союзу ми, артисти соціалістичної України, демонстрували своє мистецтво великому братерському народові, зразки мистецтва, побудованого на основі народної пісні, прекрасної молоді соціалістичної України.

Під час перебування в Москві мені врізалася в пам'ять зустріч з майстрами мистецтва, на рідкість тепла і щира. Для мене ця зустріч була тим знаменніша, що саме з тим будинком, де вона відбувалася, у мене зв'язані цікаві спогади.

У 1910 році я разом з кількома товаришами організував у Москві музично-драматичний гурток „Кобзар“. Нашою метою було популяризувати українські музичні та літературні твори. Говорити про те, з якими труднощами ми добилися дозволу на затвердження нашого статуту, не доводиться. Всі „законні“ ходіння не привели ні до чого. І лише добрий хабар допоміг „Кобзареві“ розпочати своє життя. Життя яскраве, але недовговічне. Популяристь, яку швидко завоювала українська народна пісня серед демократичних кіл тодішньої

московської інтелігенції, незабаром викликала незадоволення з боку правлячих кіл, і далі існування „Кобзаря“ було припинене.

Саме під час недовгого розквіту нашого гуртка спало мені на думку спробувати реалізувати давню мрію — створити українську оперу. Разом з покійним Д. О. Алчевським почали ми шукати меценатів, без яких, звичайно, і не можна було тоді братися до такого діла. Меценатів знайшли. Проте, коли мова зайшла про комплектування трупи, про приміщення і інше, ми зіткнулися з непереборними труднощами і дуже скоро переконалися в тому, що наш намір доведеться залишити.

Пригадую жалюгідну спробу петлюрівських „каліфів на годину“ організувати українську оперу. Як і слід було чекати, з цією справою нічого не вийшло.

І лише при радянській владі покликана була до життя українська опера, спочатку в Харкові, пізніше — в Києві. У перші роки свого існування молодій опері довелося натрапити на шалений опір великодержавницьких елементів, які всіляко намагалися дискредитувати український театр. Але ще небезпечнішим ворогом, який на кілька років затримав нормальний розвиток опери, був український націоналізм, шкідливий вплив тодішніх керівників Наркомосвіти, а особливо „керівництво“ контрреволюціонера Христового, колишнього директора Київського оперного театру. Це за його настановою українська народна пісня, українська оперна спадщина оголошувалася „хуторянством“, „малоросійщиною“.

Керівництво опери свідомо ігнорувало український фольклор і народний український танець. І не зважаючи на це, не зважаючи також на всі формалістичні хиби оформлення художника Петрицького, відновлений на нашій оперній сцені спектакль „Тарас Бульба“ Лисенка мав величезний успіх серед широких кіл глядачів.

І ось лише після рішучого розгрому націоналістів, після зміни керівництва в Наркомосі, справа української опери пішла шляхом нечуваного розквіту, шляхом максимального використання багатющого фольклору, скарбів, творених віками.

„Запорожець за Дунаєм“, „Наталка Полтавка“ — це тільки перші квіти пишного саду української опери.

* * *

Після закінчення гастролей, після усіх постановок і концертів української народної пісні і танцю, на яких був присутній наш великий вождь товариш Сталін і його соратники, лише тоді я міг сказати, що іспит складено і, здається, непогано.

І я радів як громадянин радянської країни, якому дорогий кожний новий пелюсток у розквіті культури, і як артист українського народу, якому припала висока честь демонструвати кращі зразки народного мистецтва перед вождем трудящих людства, перед керівниками партії і уряду, перед кваліфікованою досвідченою аудиторією — громадськістю Москви.

22 березня, вже перед нашим від'їздом додому, нас запросили до Кремля.

Це був вечір, порівняти з яким, щодо сили цілком виняткового враження,

Я. Я. Яновський — директор Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

не можна нічого. У мене враження казки, яку неможливо було б собі уявити за ціле життя.

У всьому світі, в усі часи людства, в найдемократичнішій країні не могло б бути такого стану, щоб рядові, найзвичайнісінькі працівники мистецтва сиділи запросто, можна сказати в родинній обстанові з видатнішими державними діячами, як ми оце сиділи, з вождями партії, керівниками уряду, найбільшим генієм людства, вождем народів товаришем Сталіним.

Ми йшли на цю зустріч наче зачаровані. Це було о 7 годині вечора. Нас, артистів українського оперного театру і всіх учасників українських ансамблів, провели у великий Георгієвський зал. Ми всі сіли за великими накритими столами. В залі, за моїм підрахунком, було близько 800 чоловік. Крім нас, українців, були присутні грузинські гості в Москві і багато видатних артистів московських театрів. Раптом по залу пронеслась буря оплесків. З бокових дверей вийшли керівники партії і уряду на чолі з Йосифом Віссаріоновичем. Ми всі встали. Ентузіазм, що охопив нас у цей момент, не можна передати словами. Протягом кількох хвилин тривала овація на адресу любимого вождя і його найближчих соратників. Товариш Сталін відповідав нам на наше привітання своєю доброю чарівною усмішкою. Очевидно, для того, щоб припинити тривалу овацію, він сів за стіл. Поступово привітальні крики і оплески почали вщухати.

Далі ми бачили, як товариш Сталін звернувся до тов. Хвилі і щось йому сказав, і слідом за цим нас, шість артистів українського театру, запросили за урядовий стіл. Пазовський, Йориш, Петрусенко, Литвиненко-Вольгемут, Па-

торжинський і я підійшли до урядового столу, що стояв поруч. Моїм сусідом за столом опинився Михайло Іванович Калінін. Товариш Сталін з нами усіма привітався.

Почалася вечеря. Перше слово виголосив голова Всесоюзного Комітету в справах мистецтв тов. Керженцев. Відповідали окремі наші працівники. Потім почався концерт, проведення якого було доручено мені.

Під час концерту товариш Сталін жваво і тепло реагував на наші виступи довгими оплесками і усмішкою.

Наприкінці вечора виступив тов. К. Є. Ворошилов. Ми, всі присутні, нагородили першого маршала Радянського Союзу бурхливою овацією. Тов. Ворошилов з доручення уряду дякував нам усім за наші виступи, відзначив наші досягнення в галузі розвитку української культури.

По закінченні вечері всі підвелися, поділившись на групи, почали розмовляти. Поруч товариша Сталіна стояв П. П. Любченко. Раптом я бачу, як товариш Сталін кличе мене до себе. Не пам'ятаючи себе від хвилювання, я підійшов і чую, товариш Сталін, звертаючись до мене каже: „Тепер я турок — не козак“, — слова з пісні, виконуваної мною в опері „Запорожець за Дунаєм“. Я схвильовано відповідаю: „Так, тепер я турок — не козак“. Я цим хотів передати нашому вождеві, що справді я тепер казково преобразився.

Товариш Сталін почав говорити зі мною про виконання ролі Івана Карася. Він сказав, що йому це виконання подобається, але відзначив деякі недоліки у вокальному виконанні спектаклю. У розмові моїй з ним, я був вражений цілком винятковою компетентністю товариша Сталіна в такій складній галузі, як вокальна техніка. Я одразу ж відчув, що наш вождь, який так мудро і геніально керує політикою, прекрасно розбирається і в таких, здавалось би, надто спеціальних питаннях, як питання техніки вокального мистецтва.

Після короткої розмови товариш Сталін і товариш Ворошилов запросили нас усіх у сусідній зал поруч з Грановитою палатою. Почалися танці. Товариш Сталін і тов. Ворошилов ходили по залу, як гостинні господарі, стежили за тим, щоб усі гості танцювали. Ми танцювали всі без винятку, відчуваючи надзвичайну радість, рідкий святковий настрій, якого ні один в своєму житті не переживав.

О другій годині ночі товариш Сталін разом з керівниками партії і уряду покинули зал, де були гості. Не бажаючи, як видно, порушувати танців, товариш Сталін вийшов непомітно.

Через годину ми теж почали розходитись.

Я ніс із собою в думках, в душі, у свідомості чарівну усмішку товариша Сталіна, його чарівну розмову, його простоту. Я десь чув, що одна робітниця, побачивши товариша Сталіна в Кремлі, сказала: „Я побачила товариша Сталіна, тепер я можу вмерти“. Робітниця була неправа: після того, як я побачив товариша Сталіна, я не тільки не думаю, що тепер можна вмерти, а навпаки, вважаю, що тільки тепер я по-справжньому починаю жити, творити, створювати культурні цінності, щоб процвітала наша велична країна, керована такою видатною великою людиною, як товариш Сталін.

Я ще був під свіжим враженням від цієї незабутньої зустрічі і другого дня, коли дізнався про постанову Союзного уряду.

Наш театр, мій рідний театр перший в країні нагороджено орденом Леніна,

Жіночий хоровий ансамбль (Жінхоранс).

Державна капела бандуристів.

М. М и х а й л о в — керівник капели бандуристів, нагороджений орденом „Знак Пошани“. 16 червня 1936 р. під час гастролей капели в Ташкенті помер після важкої хвороби.

а особисто я високою нагородою — орденом Трудового Червоного Прапора. Ні, це не було казкою, хоч я від щастя почував себе наче уві сні. Я зрозумів, яка велика, подесятиренна відповідальність постає тепер перед нашим театром і переді мною особисто, відповідальність перед країною, перед партією, її мудрим керівником, товаришем Сталіним.

І я дав собі священну клятву — гідно і незаплямовано пронести орден через усе моє життя, яке цілком і без останку належить народові моєї батьківщини.

Дійсність знов скидалась на казку, коли я в числі групи нагороджених артистів нашого театру був запрошений в гості до товариша Сталіна, коли я запросто розмовляв з величною людиною епохи, коли слухав його слова, коли дістав його портрет з власноручним підписом.

Ці зустрічі наснажили мене такою творчою енергією, якої вистачить мені на багато років плodотворної роботи.

І ось, повернувшись до Києва з цієї незабутньої подорожі, взявшись до буденної практичної роботи, ми вже твердо побачили шляхи, якими розгортиметься творча праця нашого театру. Це — максимальне використання оперної творчості українських композиторів, народного танцю, співів, фольклору.

Але це тільки перший ступінь.

Переді мною малюються обриси майбутньої монументальної української радянської опери, про створення якої нам говорив товариш Ворошилов. Я певний у тому, що героїчні сторінки громадянської війни, соціалістичне будівництво дадуть натхнення нашим композиторам, що разом з ними наш орденосний колектив працюватиме над створенням монументальної української радянської опери.

Я певний у тому, що ми зуміємо створити оперу про одного з полководців пролетарської революції—Щорса. І сама постать цієї видатної людини і коло його діяльності дають невичерпне джерело для створення насиченого українським фольклором, справжнім революційним пафосом монументального музичного твору.

І мені хочеться вірити, що в цій майбутній опері я співатиму Щорса.

І. С. ПАТОРЖИНСЬКИЙ

Народний артист республіки — орденоносець

РАДІСТЬ ГРОМАДЯНИНА І АРТИСТА

В пам'яті постають спогади з далекого минулого:

— Не йди на сцену чортів дражнити!— кричав батько.

— Не ходи, дитино, в артисти, а то будеш дивитися на небо: „чи піде дощ, чи не піде, чи буде збір, чи ні“ ...

Піклування про чортів і одночасно про мою майбутню матеріальну забезпеченість становило суть всіх розмов моїх батьків, що знали про мої прагнення. У них була одна прихована думка, їм ввижався їх син у рясі, з хрестом і кадилом в руці. Коротше — мене готували до духовної кар'єри.

Дитячі „забаганки“, любов до переодягнень, до пародіювання вчителів і знайомих, з роками вирости в глибоке серйозне захоплення театром. В дитинстві — навчання в бурсі, потайки навчання співів, нелегальна робота в театрі статистом. Далі консерваторія — серйозний крок у творчому житті.

Як і більшість працівників мистецтв, що зрозуміли сенс революційних подій, які відбувалися тоді, я пішов із своєю зброєю мистецтва на фронт громадянської війни. Брав участь у прифронтовій групі штабу Дибенка. Пізніше учителював на Донбасі. Потім завідував музичною школою, знову учився в консерваторії, одночасно організував аматорську оперу. Це було в Дніпропетровську. Там же працював я в клубі пролеткульту, викладав теорію музики. І, нарешті, 1925 року за конкурсом я вступив до харківської опери. Мене прийняли на другі партії. Одного разу захворів виконавець партії „Мефистофеля“. Мені запропонували блискавично вивчити партію, я співав її і ось — я провідний співак у великому оперному театрі. Працював у Харківській опері до 1935 р. 1930 року мені надано звання заслуженого артиста республіки. Після переїзду столиці УРСР до Києва, я почав працювати у Київській столичній опері. У моєму репертуарі десятки партій. В театрі веду різнобічну громадську роботу, був два місяці на Далекому Сході і нагороджений зброєю і почесним значком Особливої Далеко-Східної Червонопрапорної армії.

Це — етапи, віхи на моєму життєвому шляху, багатому творчими радостями і враженнями. Але найяскравішою подією в своєму житті я вважаю нашу подорож до Москви. Минуть роки, на сцену вийде нове покоління, яке тепер росте і вчиться. Проте, ніколи не згаснуть у наших серцях спогади про ці дні.

Й. М. Лапицький — заслужений артист республіки, режисер Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

Ми виїжджали з Києва, сповнені тривожних думок. Ми знали перед яким глядачем виступатимемо і, треба одверто сказати, ми не були певні в своєму успіху.

Москва зустріла нас квітами і дружніми привітаннями. Але всі наші почуття, думки фіксувалися на тій хвилині, коли відкриється завіса і ми зустрінемося віч-на-віч з своїми слухачами. 11 років тому, коли я, рядовий вчитель Донбаса, складав конкурсні іспити, щоб вступити до Харківської опери, і тоді, коли по суті вирішувалось моє майбутнє, я хвилювався менше, ніж тепер.

Великий театр! Історичний зал, в якому звучали слова видатних людей, зал, що слухав безсмертних майстрів мистецтва. Увечері 11 березня він слухав нас, українських артистів. Цей зал лякав нас ще і своєю акустикою. Ми побоювались, що проза, діалоги не дійдуть до слухачів, які до того ж не розуміють української мови. Але наші побоювання як рукою зняло, коли вже на прем'єрі „Запорожець за Дунаєм“ зал щохвилини сміхом і оплесками реагував на репліки Івана Михайловича Донця, Марії Іванівни Литвиненко-Вольгемут і інших. Про прийом вокальних номерів і говорити не доводиться. Артистів викликали по 15—20 разів. Нас ні на хвилину не лишало почуття цього нерозривного контакту між сценою і глядним залом.

На наших спектаклях бували керівники партії і уряду, був товариш Сталін. Нас відділяли від урядової ложі тільки бар'єр, місце оркестру і просценіум. І щоразу, виступаючи, я бачив, швидше відчував теплоту і батьківську радість, що світилася в очах Йосифа Віссаріоновича.

14 березня я виступав у прем'єрі „Наталка Полтавка“. Природно, всіх нас хвилювала думка: чи буде сьогодні товариш Сталін? Починається вистава. В урядовій ложі нікого. Ми відчуваємо деяке розчарування. І потім, під час

другої дії, якось враз не побачив, а відчув, що на нас дивиться товариш Сталін, посміхається своєю підбадьорюючою, дружньою посмішкою. Ми грали з захопленням. Коли закінчилась вистава, якоюсь нестримною силою ми подались до урядової ложі і разом з глядним залом влаштували овацію нашому любимому вождеві.

Мені дуже важко підшукати потрібні слова, щоб розповісти про ті думки і почуття, що сповнювали нас у такі хвилини. Точно сформулювати ці думки я ніколи не зміг би. Нас захопила могутня сила. Ми стояли віч-на-віч проти нашого вождя і оплесками висловлювали йому свою безмежну радість, дякували йому за прекрасне щасливе життя.

Успіх нашого театру в Москві був величезний. Популярність наших артистів була настільки широка, що нам дуже часто дзвонили телефоном і поздоровляли зовсім незнайомі люди. Здебільшого ці розмови закінчувались проханням допомогти придбати квиток. Річ в тому, що всі квитки на наші спектаклі були розпродані ще до нашого приїзду.

Наші гастролі закінчувались. Ми з полегшенням зітхнули, відчуваючи глибоке задоволення від того, що найвідповідальніший етап пройдено. 21 березня відбувся концерт народної української пісні і танцю. У цьому концерті виступав і я разом з заслуженою капелю „Думка“. Нас слухав в сьомий раз товариш Сталін і його ближчі соратники. Закінчився концерт, і ми попрощались з гостинними московськими слухачами.

Другого дня ми вже готувалися до від'їзду. Аж ось дізнаємось, що нас запрошено до Кремля. Це було гранню нашого щастя. Ніколи ми і не мріяли про таке. Те, що вождь народів кілька разів відвідав наші вистави, вже само було для нас високою нагородою.

Кремль. Просторий майдан, де кожен камінь дихає історією. Великий Кремлівський Палац. Георгієвський зал. Нас обгорнуло якесь невимовне урочисте піднесення. Ми зайняли свої місця, зосереджені і мовчазні. Нараз бачимо — іде товариш Сталін, т. т. Молотов, Ворошилов, Калінін, Орджонікідзе, Мікоян, Єгоров, Будьонний. Овації і вигуки на честь товариша Сталіна вибухнули як грім. Ми, стоячи, вітали керівників нашої партії і уряду. Товариш Сталін сів за стіл, запрошуючи всіх зайняти місця. Через кілька хвилин нас, групу провідних артистів театру, представили товаришеві Сталіну.

Тисячі хвилюючих думок сповнили мене. Чи міг я гадати, що колись сидітиму з геніальнішою людиною епохи за просто, за одним столом, відчувати тепле, дружнє стискання руки, відповідати на його запитання, самому запитувати і чути його рідний голос...

Коли закінчилась вечеря, і ми всі встали зза столу, я опинився в одній групі з Литвиненко-Вольгемут, Донцем, Гришком і ін. До нас підійшов товариш Сталін.

Ми оточили його тісним кільцем, запам'ятовуючи кожну рису його обличчя. Бесіда була коротка. Адже нас було кілька сот чоловік, а товариш Сталін, як гостинний господар, хотів до кожного підійти, нікого не скривдити, кожному кинути слово, таке бажане і потрібне всім нам.

Разом з товаришем Сталіним бесіду з нами провадив товариш Ворошилов.

Товариш Сталін виявив дивовижну обізнаність з вокальним мистецтвом. У нього прекрасний тонкий слух. На концерті у Кремлі виступав неперевершений своєю художньою якістю заслужений ансамбль червоноармійської пісні

І. Г. Курочка-Армашевський — художник Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

і танцю. Він виконував багато номерів співів, музики і танців. І між іншим, проспівав пісню „Розпрягайте, хлопці, коні“, яку звичайно виконує і наша хорова капела „Думка“. Товариш Сталін прослухав пісню і зауважив: „Ні, не той темп“. Дійсно, червоноармійський ансамбль співав її як танкову пісню.

Розмовляли ми окремо і з тов. Ворошиловим. Він з великою похвалою відзивався про наші виступи, висловив побажання, щоб поряд з освоєнням класичного репертуару і поглибленням українського народного музичного і вокального матеріалу, ми працювали над створенням нових українських опер. Тов. Ворошилов зауважив, між іншим, що треба ставити „Тараса Бульбу“, цікавився, які ще є українські опери, а також зазначив, що наші вокальні ансамблі, зокрема жіночий театралізований хор під керівництвом професора Верховинця, слід кількісно збільшити.

Від нашого імени тов. Любченко дав обіцянку всьому Політбюро, особисто товаришеві Сталіну, що ми всі як один віддамо свої творчі сили для дальшого розвитку і поглиблення культурних досягнень нашої республіки, що ми будемо, не покладаючи рук, працювати над дальшим своїм удосконаленням.

Летіли години, але ми не помічали, як минав час. Ми ніби знаходилися в гостях у близького друга. Пізно вночі повернулися ми з Кремля, несучи в своєму серці як цінний скарб слова товариша Сталіна.

Весь день 23 березня ми відпочивали. Жили ми в розкішних кімнатах нового готелю „Москва“. Ми збирались групами, обмінювались враженнями від вчорашньої зустрічі.

О 10 годині вечора пролунав телефонний дзвоник. Я взяв трубку. Слухаю. Я слухаю і не вірю. Щось стиснуло серце... Мое хвилювання передалось присутнім. Але у мене не вистачило слів сказати, що зараз телефоном мені передали про нагородження нашого театру і мене. Про це ж у цю хвилину передавало і радіо...

Коли я дізнався, як щедро нагородив мене наш уряд, я заплакав. Цього зі мною не бувало вже багато років. Перша думка, яка прийшла після пережитого хвилювання була: як мені виправдати цю нагороду? Партія, уряд, вся наша громадськість в праві тепер поставити до мене виняткові вимоги, і все ж я буду боржником.

Другого дня, нас, групу нагороджених працівників театру, запросили особисто до товариша Сталіна. Ці години в гостях у нашого великого любимого вождя, у присутності керівників партії і уряду перевершили всі ті захватні враження, якими нас щедро нагородила Москва. У себе на квартирі товариш Сталін зустрів нас як старих друзів своєю м'якою привітною посмішкою. Ми розмовляли про народне мистецтво, про національну музику, про наш театр. І знову нас вразила глибока компетентність товариша Сталіна в питаннях мистецтва.

Його кожне слово було пронизане таким тонким знанням і розумінням музики, яким не може похвалитися кожен з нас, що безпосередньо працює в цій галузі.

Товариш Сталін підійшов до патефона і поставив якусь пластинку. Він взяв мене за руку і, посміхаючись, сказав:

— А ну, послухайте.

Це була пластинка „Кармелюк“, яку я наспівав разом з капелою „Думка“. Я зауважив, що ця річ мені, між іншим, менше подобається, є у мене трохи вдаліші.

Товариш Сталін зацікавився, які це пластинки. Я назвав кілька народних українських пісень і щойно випущену пластинку з записом арії Дон Базіліо з опери „Севільський цирульник“.

На пам'ять про цю незабутню зустріч, про нашу подорож до Москви товариш Сталін подарував нам свій портрет з автографом.

Я повернувся до Києва з єдиною думкою — якнайкраще виправдати почесну нагороду, яку одержав я, наш театр, всі свої сили віддати мистецтву нашої Радянської України, що виховала мене, громадянина, артиста.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ ПРО КРЕМЛІВСЬКУ ЗУСТРІЧ

Ні грандіозність Георгієвського залу Кремля, ні його сліпучі, аж десь там, у висоті, люстри і золото літер, що ними рясно розписані мармурові стіни, ніщо не могло нашу увагу відтягнути від одного місця, від головного пункту, який ми відразу, увійшовши до залу, побачили, відчули.

За першим столом, в оточенні своїх соратників, сидів Сталін, і усмішка його передавалася не тільки тим найближчим, що були коло нього, не тільки артистам опери української, яких так полюбили, яких так високо цінили в Москві,— а на всі столи і далі, на хори і на естраду, де у виконанні „Думки“, у виконанні бандуристів та жіночої капели весь час гриміла пісня, пісня України.

М. М. Т а р а к а н о в — хормейстер Київської державної опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

І слухаючи пісню українського народу в Кремлі, слухаючи прекрасні співи артистів столичної київської опери, ми — літератори, раділи безмежно.

І раптом — нова радість!

Голова Раднаркому України — Панас Петрович Любченко представляє кожного з нас Йосифові Віссаріоновичу і його соратникам, і ми обмінюємось міцними стисканнями рук.

Великий Сталін нас розпитує: що написали, чим живе література і що задумано нового.

І ми ловимо мудрі його вислови.

І коли зайшла розмова за критику, великий Сталін говорить нам просто і, як завжди, глибоко, говорить з своєю доброю усмішкою:

— Народ — хороший критик. Робітники й колгоспники відразу чують фальш.

Зал тисячний стоїть на ногах серед тиші, прислухаючись до кожного сталінського слова...

П. ТИЧИНА, О. КОРНІЙЧУК, І. ФЕФЕР, А. ГОЛОВКО, П. ПАНЧ, І. КИРИЛЕНКО, П. УСЕНКО,
Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ, І. МИКИТЕНКО

Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

НАРОДИ СПІВАЮТЬ

Чути спів на Півночі, на Сході,
Захід з Півднем піснею цвітуть —
Це народи в братньому поході
На широкий, вільний вийшли путь.
Ось ідуть Кавказ і Україна,
Білорусь і спереду Москва,
І від молдаванина до фіна,
На всіх язиках все співа.

Це зросло на зораному полі
Зерно більшовицької сівби
В пісню щастя, радості і волі.
В пісню перемоги й боротьби.
І нема ні меж, ані віддалин,
У віках не змовкне ні на мить
Пісня,— де ім'я велике—Сталін!—
Крилами орлиними шумить.

„КОМУНІСТ“

ІВ. МИКИТЕНКО

ДНІ, ЩО УВІЙДУТЬ В ІСТОРІЮ

Колись, як уляжуться і прохолонуть безпосередні гарячі почуття і думки, що вирують у ці радісні дні, ці хвилини — тоді можна буде спокійно аналізувати високу майстерність, виявлену артистами Київської державної опери й балету, державною капелюю „Думка“, капелюю бандуристів і жіночим хоровим ансамблем на сцені Великого театру СРСР.

Але сьогодні немає інших слів, крім слів захоплення і палких привітань тим, хто в самому серці світової пролетарської революції — в столиці нашої прекрасної соціалістичної батьківщини, в Москві, високо тримав прапор українського радянського мистецтва, народженого й вихованого партією Леніна — Сталіна.

Вся Україна і весь Радянський Союз слухав ці надзвичайні спектаклі по радіо, ми читали про них на сторінках „Правди“, „Комуніста“, з глибоким хвилюванням ми дізнавались, що вождь народів — великий Сталін і його найближчі соратники неодноразово відвідували ці спектаклі і своєю присутністю вливали нові сили і давали нове натхнення представникам українського мистецтва.

Так, це незабутні дні.

На блискучому прикладі гастролей української державної опери знову столиця СРСР показала перед цілим світом свою гарячу любов до вільного квітучого мистецтва народів Радянського Союзу. Історичне значення цих днів для всього фронту радянського українського мистецтва (та й не тільки українського) полягає в тому, що вони стали могутнім ствердженням провідної

Є. В. Скобелева — художниця - костюмерша Київської державної опери, нагороджена орденом „Знак Пошани“.

ідеї партії в мистецтві, настанов Леніна і Сталіна, що народність завжди була найпершою умовою, при якій тільки й може розвиватися, жити і діяти справжнє мистецтво. А хіба ж нам невідомо, що свідомі і несвідомі підголоски формалістів в один голос з націоналістами різних гатунків високомірно і вороже ставилися до народної творчості. Який разючий урок для них! Яка ясна вказівка всьому фронту нашого радянського мистецтва, який багатозначний висновок повинна зробити наша література, драматургія, театр.

Я щасливий, що мені довелося слухати останній виступ наших артистів у Великому театрі. Це був концерт української народної пісні. І коли на залитій світлом сцені бризнули радістю голоси артистів, заблищали очі і розквітли фарби їх убрання, мені згадалося далеке дитинство, коли ця сама українська пісня була підбитим птахом над степами поневоленої України, гнаної й осміяної катами українського народу. Тепер же кращі люди столиці трудящих усього світу слухали її. Затаївши подих, ми дивилися, як великий Сталін, не зводячи очей з сцени, з любов'ю слухав то сумні, то бурхливі і радісні переживи цієї пісні. Ці хвилини назавжди залишаться в моїй душі. Все життя і вся історія мого народу проходила перед очима, розквітаючи радістю і таким почуттям, немов крила виростають у тебе за плечима.

Колгоспник А. Коваленко і заслужений артист республіки тов. Паторжинський співали „Та й не жалко мені...“ Молода дівчина-колгоспниця, що, як квітка, стояла в центрі капели в червоному віночку на чолі, вільно і радісно посміхаючись, дзвінким і чистим голосом співала: „Коли б уже вечір...“

І знову згадувалися далеке дитинство і юність, але тепер вони якимсь чарівним засобом проносилися на шляхах безмежних колгоспних ланів, де цвіте нова, щаслива юність.

Потім весь зал залили гарячі й пристрасні хвилі голосу артистки О. Петрусенко. Слухачі не могли ніяк погодитися, щоб вона пішла з сцени... Вони примушували її повторяти свої пісні.

Величезний успіх припав на долю народної артистки М. І. Литвиненко-Вольгемут, а також заслуженого артиста республіки І. С. Паторжинського, артистки З. Гайдай, артистів — Гришка, Частія. І на закінчення концерту знову, як і на початку його, залунала могутньою хвилею пісня про натхненника і вождя народів, про великого друга і вчителя митців радянської землі — пісня про мудрого і рідного Сталіна. У бурі овацій і захоплених привітань вождеві потонули останні акорди цієї пісні. Громом відгукнуться вони в усіх державах, що хижим оком дивляться на країну радості і щастя вільної творчості.

Хай захлинуться в безсилій люті вороги Радянського Союзу, який, мов могутній маяк, піднімається на історичних шляхах людства!

„КОМУНІСТ“

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

ЗУСТРІЧ

Сплелися міцно братні руки,
Країни Рад сини зійшлись,
І України вільні звуки
Дзвенять не сумом, як колись.

Вони дзвенять життям квітучим.
Вони хвилюють, як весна,
І ніби плеском крил могутчим
Шумує зала голосна.

Дніпро Москву-ріку вітає,
Співаючи на повен тон,
І „Запорожця за Дунаєм“
Стрічає радо „Тихий Дон“.

Хвала і слава — цьому дневі,
Що серце радістю обняв,—
Столиці, партії, вождеві
Радянський Київ заспівав.

О. А. ПЕТРУСЕНКО

Заслужена артистка республіки — орденоносиця

ЩАСТЯ БУТИ РАДЯНСЬКОЮ АРТИСТКОЮ

Я народилася в селі Балаклія на Харківщині. Мене з дитячих років оточували такі ж як я голодні, наймитські діти, убожество, злидні. Мій батько наймитував у пана, робила на поміщика уся родина, а піросла я — і теж пішла на степ. Роки йшли одноманітні, сірі, без просвіту і радості.

І все ж пісня не вщухала в селі ніколи. Вона оживала в найтяжчі хвилини, коли наймити поверталися з степу вкрай виснажені, коли в завирюшливі зимові

Л. О. Хазін — соліст оркестру Київської опери, нагороджений орденом „Знак Пошани“.

вечори ми сиділи в хаті без хліба, коли хотілось плакати і коли лють розпалювала серця. Пісня увійшла в мою свідомість, вона була моїм супутником з дитинства, я вчилася її розуміти, вона полегшувала страждання.

Моєю улюбленою піснею була „Ой, у полі сосна висока росла“. Її мені часто наспівувала моя стара бабуся. Я запам'ятала чудесну мелодію і слова:

Не хидися, сосно, бо ти ще тоненька,
Не журися, дівчино, бо ти молоденька...

Пісня скрашувала життя...

Ситна їжа була рідким гостем у нас в хаті, і ось батько вирішив поїхати на заробітки в місто. В одну з таких відлучок він застудився, захворів на туберкульоз і скоро помер. Залишилась уся родина на шиї матері. Мати билась як риба об лід і нічого в неї не виходило. Зібравши наш бідний скарб, ми вирішили шукати щастя. Доля закинула нас до Севастополя.

Я пригадую убогу кімнату край міста, де ми оселились. Був у нас сусіда — військовий капельмейстер. Я почала дружити з його дітьми і, бавлячись, часто співала пісні свого села. Якось капельмейстер почув мене, звернув увагу на мій голос. Малокультурний, ротний музикант, він відчув у моєму примітивному співі дещо незвичайне. І, віддаючи своїх дітей до гімназії, улаштував і мене.

Училася я з завзяттям, з жаром, не зважаючи на нужду. Вже тоді, 20 років тому, у мене зародилася думка, що стала мрією, і все своє життя я прагнула здійснити її — бути артисткою!

Мій перший виступ на сцені відбувся 1916 року. Аматорський гурток севастопольських залізничників ставив український водевіль „Розбиті надії“ і мені, здібній учениці, доручили роль Настусі.

Відтоді я ще сильніше почала домагатися мети і в цьому мені допоміг випадок. До міста приїхала українська трупа Глазуненка. Це була одна з багатьох в ті часи, мандрівних „малоросійських“ труп, яким царський уряд дозволяв виступати лише в провінції. Я не дуже вимогливо оцінювала художню якість її постановок (можна собі уявити, на якому рівні були вони при складі трупи в 12 чоловік). Майже підлітком я почала працювати в цьому театрі.

Почалося акторське мандрівне життя, добре знайоме артистам українських дореволюційних театрів. Через кілька років я опинилася в Херсоні в трупі Сагатовського. Це було вже наприкінці 1918 року. Навкруги розгорталась бої. Громадянська війна наче полум'я охопила країну, скоро і до нас наблизився фронт. І ось ми, артисти, одягаємо червоноармійські шинелі, смушеві шапки, чоботи і їдемо на Перекоп. Наша агітбригада виїхала обслуговувати прифронтові села.

Я пригадую ці незабутні хвилини, коли мені доводилось виступати з народними українськими піснями перед червоноармійцями, що лише кілька хвилин тому повернулися з передової лінії фронту, з атак. Я пригадую також випадок у Кахівці. Наша бригада улаштувала для червоноармійців концерт. Він відбувся у місцевому театрі. „Симфонічний оркестр“ складався з мандоліни, балалайки, гітари, гармонії, що акомпанували нам, співцям. Я виконувала арію „Наталки Полтавки“. Нараз чуємо вибух над нами снаряда. Через кілька секунд зал і сцена здригнулися, і ми, артисти, упали на кону. Снаряд упав на вулиці і зрізав кут стіни, де були звалені декорації. Трохи очунали ми і концерт продовжували, начебто нічого не сталося.

А з якою радістю нас приймали у себе червоноармійці! Вони були вдячні нам за те, що ми своїми піснями скрашуємо їхнє дозвілля, підбадьорюємо, розважаємо після важких боїв.

... Ворог знищений. Коли фронт громадянської війни перестав існувати, я поїхала до Києва і почала працювати у трупі Троїцького народного дому.

Цей період моєї роботи особливо багато мені дав, бо моїми вчителями були такі видатні майстри української сцени, як П. К. Саксаганський, М. К. Заньковецька. Своїм творчим зростанням я передусім зовоб'язана їм.

Мене не лишало прагнення вдосконалитися, вчитися, щоб стати справжньою артисткою. І в цьому мені допоміг тоді керівник школи мистецтва у Києві Л. П. Штейнберг, тепер народний артист республіки. Училась і грала, грала і вчилась. Деякий час працювала в Казані, у приволзьких містах, але знову повернулася до Києва, до українського мистецтва, з яким мене зв'язувала і зв'язує любов до прекрасної української музики, до мелодійних народних пісень, що виховали, випестували мене.

Лише тут у Києві я знайшла себе як артистичну індивідуальність. Я відчула свої ще нерозкриті і невикористані мистецькі можливості.

І ось прийшла найзнаменніша подія в житті нашого театру і моему особисто: подорож до Москви. Ми їхали, щоб показати громадськості Москви, керівникам партії і уряду кращі зразки мистецтва Радянської України. І тоді, коли я дізналась про цю подорож, про цю велику честь для нас, я згадала оповідання М. К. Заньковецької про те, як їхня трупа 50 років тому їхала до столичного Петербурга. Цар хотів дізнатися, що то є „малоросійська“ трупа і наказав київському генерал-губернаторові приставити артистів до

З. М. Га й д а й — артистка Київської державної опери, нагороджена званням заслуженої артистки республіки.

столиці. Приїхали. Труппа виконала оперу „Запорожець за Дунаєм“. Потім артистів привели до царської ложі. Цар вирячив на артистів олов'яні очі і тільки те і спитав: „З яких місць походите?“ Заньковецька розповідала з яким гнітючим настроєм повернулися артисти після цієї монаршої аудієнції.

Чи можна порівнювати це з почуттям, з яким всі ми збиралися до нашої рідної Москви! Мої товариші уже розповідали, як нас тепло, по-братньому зустріли в нашій червоній столиці, як палко нас вітали під час наших виступів на сцені Великого театру СРСР.

Я тільки хочу кілька слів сказати про те, що на все життя увійшло в серце, про нашу незабутню зустріч з нашим рідним Сталіним.

Я розмовляла з товаришем Сталіним запросто, він давав мені запитання, я відповідала і ввесь час почувала себе під теплою батьківською усмішкою. У моїй пам'яті ніколи не згладиться те враження, яке залишилось у мене від зустрічі в Кремлі. Мало говорити про незгладність вражень. Це — могутній стимул, що кличе до бойових подвигів, до великої творчої роботи.

Коли я одержала запрошувальний квиток на цю зустріч, я ніяк не вірила, що ось через кілька хвилин близько побачу нашого дорогого вождя.

Ми в залі. Поява товариша Сталіна і його соратників викликає бурхливе захоплення всіх присутніх на прийомі. Через кілька хвилин несподівано підходить до мене тов. Хвиля і запрошує до столу, за яким сиділи товариш Сталін, тт. Молотов, Ворошилов, Каганович, Орджонікідзе, Мікоян, Чубар і Любченко. Коли я підійшла до столу, товариш Сталін і ті, що сиділи з ним, підвелися і зустріли мене так тепло, що я відразу опанувала себе. Тов. Молотов посадив мене біля себе, ліворуч від мене сиділи товариш Сталін

і тов. Любченко. Зразу ж зав'язалась невимушена розмова, в якій брали участь мої товариші — В. Я. Йориш, М. І. Донець, М. І. Литвиненко-Вольгемут, А. М. Павловський.

Товариш Сталін цікавився, що ми бачили в Москві, де побували, чи ознайомилися з московськими театрами. Коли я йому сказала, що ми бачили „Тихий Дон“, він зацікавився моєю думкою про цю оперу. Я висловила своє захоплення.

Протягом усього вечора я мала щастя бути в товаристві вождів нашої країни.

Товариш Сталін був з нами весь вечір. Я не знаю іншої людини в житті, яка б так привертала до себе, як він. У стисненні руки, в його погляді, в манері говорити є стільки привабливого, що перед цією людиною хочеться зразу розкрити свою душу.

Я була безмежно щаслива, коли товариш Сталін сказав мені, що, слухаючи нашу оперу, він по-справжньому відпочивав. Я щаслива, що співала перед великим вождем партії і всього трудящого людства. Я горда свідомістю, що кілька разів повторювала арію з „Запорожця за Дунаєм“ спеціально для товариша Сталіна у відповідь на його оплески.

Що ж я можу сказати про свої почуття, коли я дізналася про високу нагороду, якою мене відзначив наш уряд, і коли за день до від'їзду з Москви, нас, групу нагороджених артистів, запросили в гості до товариша Сталіна. Ці години в гостях у нашого вождя лишаються найяскравішим спогадом на все мое життя. Щоразу вони постають в пам'яті з усією силою, коли я дивлюся на дорогоцінний подарунок — портрет Йосифа Віссаріоновича з написом „Тов. Оксані від Сталіна“.

Нагородження мене званням заслуженої артистки і орденом „Знак Пошани“ викликає почуття великої вдячності нашому робітничо-селянському урядові і партії, які нами керують. Ці нагороди зобов'язують працювати, не шкодуючи своїх сил, і коли потрібно — віддати останню краплину крові на захист дорогої батьківщини.

Разом з усім колективом, в якому я маю щастя працювати, я безмежно рада ухвалі уряду про нагородження нашого театру орденом Леніна. Це така радість, якої на словах передати неможливо. Нагородження нашого театру орденом Леніна, зобов'язує нас тримати прапор театру ще вище, і для цього я вперто працюю над собою, підвищую свій політичний і культурний рівень, вивчаю Леніна, Сталіна, історію партії.

Недавно мене прийняли у співчуваючі. Живу повнокровним громадсько-політичним, творчим життям.

Я удосконалююсь як співачка, домагаюсь вищої майстерності, щоб гідно нести високе почесне звання артистки-орденоносиці українського орденоносного театру.

В. Я. ЙОРИШ

Заслужений артист республіки — орденоносець

ЧУДОВА ПОДОРОЖ

Мій перший оркестр складався з чоловічків, взятих на „прокат“ з батьківського альбома співробітників-педагогів. Інструментами були картинки, вирізані з преїскурантів музичних фірм. На великий мій жаль, оркестр був німий, і мені самому доводилось замість нього і кричати, і гудіти, і пищати, і, звичайно, обов'язково махати паличкою.

З роками, коли я вступив у „дозрілий“ восьмирічний вік, я мав уже справжній звуковий оркестр, що складався з картонних труб, через які горланили на всю силу своїх дитячих легенів наші дворові дітлахи, наводячи жах на всіх сусідів у домі. Це був мій перший літній оркестровий сезон.

Мені тепер тридцять шість років. Музичну освіту я почав здобувати з вісімнадцятирічного віку. Батьки готували мені іншу кар'єру: я повинен був будучо стати лікарем. В університеті я старанно засвоював цю премудрість, але водночас учився в консерваторії по класу композиції. Я любив грати на духових інструментах.

В перші роки пролетарської революції я грав в оркестрах. Водночас ні на хвилину не кидав навчання. З 1920 року я стаю диригентом опери при дніпропетровському — тоді катеринославському — відділі політичної освіти.

Дальші роки послідовно характеризуються початком роботи як завідувача музичної частини — спочатку українського театру імени Заньковецької, потім театру імени Шевченка. З 1928 року стаю головним диригентом пересувної опери на Донбасі. Згодом опера перетворюється на стаціонарне підприємство, а я, у зв'язку з п'ятирічним існуванням цього театру, був удостоєний звання заслуженого артиста.

Композиторська діяльність почалась у мене рано. Підлітком я komponував прелюдії, марші. Перший симфонічний твір я написав у 1920 році. Це була композиція за поемою Лермонтова „Песня о купце Калашникове“.

Українська народна пісня, повна глибокого суму й задушевності, мене завжди захоплювала.

Я написав чотири симфонії і три самостійних опери — „Кармелюк“, „Бур'ян“, „Поєма про сталь“ та дві опери — „Наталка Полтавка“ і „Запорожець за Дунаєм“ — опрацював і доповнив.

Вишукуючи стиль національної музики і пісні, я вивчав етапи розвитку музичного мистецтва взагалі. В цьому розумінні величезний вплив на мене зробили Бетховен, Глінка і Скрябін.

Про мої відчуття в Москві...

Навряд чи є на світі відчуття, які могли б зрівнятися з тим, що відчував у цей час я і разом зі мною весь наш творчий колектив. Я почуваю,

що не тільки художньо виріс, а й увесь мій політичний рівень якось одразу піднісся. Які уроки я беру для себе з усієї подорожі? Московська критика, яка багато і поглиблено писала про наші спектаклі, відзначала, зокрема, позитивні сторони моєї роботи і водночас справедливо вказувала на мої помилки. Я цілком згодний з тим, що третій акт у „Запорожцеві за Дунаєм“ випадає із загального ритму і почасти стилю спектаклю. Він мало дійовий, не динамічний і фактично перетворений на балетний дивертисмент. Наше завдання полягає в тому, щоб привести всю оперу до єдиної форми і суцільної дії, яка закономірно розвивається. У „Наталці Полтавці“—з того музичного плану, який я раніше задумав,—випадає перший акт. Я тепер ясно бачу, що в ньому превалує проза над музичною формою. Звісно, звідси випливає необхідність для мене, як для співавтора опери, переробити і доповнити цей акт, зв'язати його щодо форми з усіма наступними актами. Водночас доведеться усунути деякі довгоги спектаклю. Одне слово, треба буде все переглянути, укомплектувати і художньо зміцнити.

Водночас слід з усією твердістю визнати, що наша творча лінія, старанно, перевірена на московську глядачеві,—правильна. Від неї ми не відступимось. Її розвиток і поглиблення становитиме зміст усієї нашої дальшої роботи.

* * *

До всіх творчих радощів, які сповнювали мене на протязі 10 днів перебування в Москві, додалася ще одна незабутня, висока радість радянського громадянина, музиканта і артиста.

Я розмовляв з товаришем Сталіним. Я почував міцний потиск його руки, я сидів поруч з ним, я вислухував від любимого вождя нашої країни і від одного з його ближчих соратників Лазаря Мойсейовича Кагановича багато цінних вказівок, які повинні допомогти мені у наступній творчій роботі.

По закінченні вечері у Кремлі, товариша Сталіна спочатку оточила група письменників, потім біля нього опинились ми—артисти Київського театру: Литвиненко-Вольгемут, Донець, Паторжинський і інші. Мене представив товаришеві Сталіну Панас Петрович Любченко.

— Ось,—каже він,—наш сивий Йориш.

Товариш Сталін потиснув мою руку, усміхнувся тією м'якою усмішкою, яка так личить його батьківськи доброму обличчю.

Розмова відбувалась невимушено. Товариш Сталін час від часу кидав репліки на зауваження тов. Ворошилова і тов. Будьонного про наші спектаклі. Розмова мала, висловлюючись музичною термінологією, велику і різноманітну партитуру.

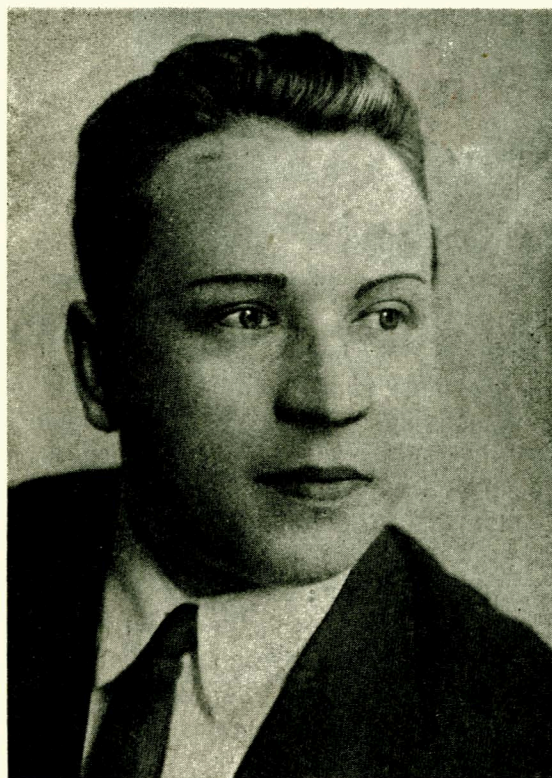
Значно пізніше, коли танці були у самому розпалі, я опинився в групі, що утворилася навколо Л. М. Кагановича. Тут були письменники і оркестранти.

Лазар Мойсейович торкнувся роботи нашого театру, говорив про перспективи розвитку українського мистецтва, вказав, зокрема, на те, що настав час, коли слід ставити питання про створення сучасного класичного стилю українського оперного твору.

Це було справді знаменно, коли ми, працівники мистецтва, зустрівшись у простій, невимушеній обстановці з своїми вождями, віддаючись почуттю

А. О. Іванов—артист Київської державної опери, нагороджений званням заслуженого артиста республіки.

безпосередньої радості від цього єднання,—допитливо намагались у той же час почути в тій чи тій фразі, в тому чи тому зауваженні або репліці відповідь на хвилюючі нас творчі питання сучасності.

Так я сприймав ці летючі бесіди в залах Кремля. Так я сприйняв усю цю незабутню зустріч, яка дала мені так багато радості.

Нагорода, яку одержав наш театр і окремо я, як диригент і композитор, свідчить, що той творчий іспит, який національне мистецтво Радянської України їхало складати у серце соціалістичної країни—Москву, ми склали з честю.

Я знаю: ордени видаються не для того, щоб люди, засліплені нагородою, спочивали на лаврах.

Товариш Сталін учить нас, що найбільші твори нашої епохи повинні народжуватися на основі народної творчості. Старанне і наполегливе вивчення її, розроблення і створення на цій основі кращих зразків українського радянського мистецтва,—ось та відповідь, якої чекає від нас країна за нагороди, ось те завдання, розв'язання якого я буду вважати першорядною і єдиною справою у всій моїй наступній творчій діяльності.

Н. ГОРОДОВЕНКО

Художній керівник заслуженої капели УРСР „Думка“, орденоносець

МИСТЕЦТВО СТАЛІНСЬКОЇ ЕПОХИ

Українській народній пісні я присвятив 30 років своєї хорової діяльності. Найщасливіші з них це — роки, коли я разом з заслуженою капелою УРСР „Думка“ мірою своїх сил боровся за здійснення вказівок партії й уряду про розвиток творчості українського народу.

Виступаючи перед московськими трудящими, ми щоразу почували братерський контакт, розуміння і любов до мистецтва українського народу, але ніколи ще це почуття єдності так гостро не відчувалося нами, як під час історичної декади українського мистецтва у Москві.

Пам'ятаю концерт української пісні і танцю 21 березня 1936 року у Великому театрі СРСР. Вперше нас, капелу „Думка“, слухав любимий Сталін, вперше ми мали можливість бачити і особисто вітати його, відчувати на собі теплоту його поглядів.

І нарешті — межа наших бажань і мрій — незабутня зустріч у Кремлі.

За вказівками товариша Сталіна почався могутній рух по виявленню скарбів і талантів народної творчості серед робітничих і колгоспних мас. Ще перед декадою українського мистецтва у Москві огляд цієї творчості на олімпіадах художньої самодіяльності дав нам упевненість і віру в те, що цей всенародний рух створює у мистецтві епоху, якої ще не знав світ, епоху нечуваного відродження невичерпних сил, талантів, які є в надрах багатомільйонного, багатонаціонального нашого радянського народу.

У Москві, в Кремлі, виступаючи в присутності великого Сталіна, я з особливою гостротою, з щасливим і радісним почуттям відчув ці грандіозні зрушення, що сталися в результаті здійснення геніальної ленінсько-сталінської національної політики, політики, яка піднесла українську народну творчість і розкрила перед нею величезні захоплюючі перспективи.

Думкою щораз повертаюся до тих хвилин, коли ми, в дружній, товариській обстановці зустрілися з нашим вождем і його соратниками... Я диригував заслуженою капелою „Думка“, і на диво для самого себе, у цю хвилину не відчував ніякого сценічного напруження. Я почував себе невимушено і просто, бо співав пісні у присутності близької, рідної людини, мудрого вождя, з яким усіх нас зв'язують нитки гарячої любові.

Товариш Сталін своєю м'якою посмішкою, своїм вдумливим батьківським поглядом випромінював таку теплоту, яка зіграла нас і зігріватиме нашу творчість усе життя.

О. Д. Ропська — артистка Київської державної опери, нагороджена званням заслуженої артистки республіки.

ЗОЯ ГАЙДАЙ

Заслужена артистка республіки

МІЙ ВИСТУП У „СНІГУРОНЬЦІ“

До гастрольної подорожі в Москву керівництво нашого театру і кожен з членів колективу поставились з величезною серйозністю, і останні два місяці були заповнені щоденною напруженою роботою по відшліфовці вистав. Я брала участь у всіх трьох операх, які наш театр показав у Москві.

Але найбільше хвилювання було зв'язане у мене з „Снігуронькою“. Ця опера для москвичів не новина. „Снігуронька“ йде і тепер у Великому театрі. Ми, учасники спектаклю, добре усвідомили, що перевага наша — у прекрасній музичній роботі народного артиста Пазовського, завдяки якій кожен з нас виконував свої партії з любов'ю і натхненням. Але деякі скептичні зауваження москвичів ще до першого спектаклю про те, ніби ми невдало обрали „Снігуроньку“ для показу, примусили нас, природно, хвилюватися.

Москва зустріла нас тепло й гостинно. Артисти і адміністрація Великого театру СРСР оточили нас увагою і піклуванням.

11 березня відбулось відкриття гастролей. Ішов „Запорожець за Дунаєм“. Звичайно, всі ми, зайняті і не зайняті у спектаклі, були присутні в театрі

і з хвилюванням чекали того враження, яке справить наша робота на громадськість столиці.

В театрі були присутні всі члени Політбюро ЦК партії з нашим великим вождем Сталіним.

Майстерність наших солістів, прекрасне виконання хору, оркестру і особливо балету одразу завоювали симпатію глядачів і перетворили перший наш спектакль на справжній триумф.

Другого дня прийшла і моя черга виступати в ролі Снігуроньки. Весь день я відчувала піднесення і перебувала в схвилюваному стані, але коли я прийшла в театр, загримувалась і побачила себе в звичайній обстановці, я одразу стала спокійною. В урядовій ложі цього дня також був присутній товариш Сталін, а з ним тт. Молотов, Жданов і Хрущов. Великий успіх, що випав на нашу долю, оплески вождя народів були найкращою нагородою за нашу роботу і potwierдили високий художній рівень наших спектаклів, що притягли численну аудиторію.

Я співаю в присутності товариша Сталіна вже вдруге. Перший раз це було в 1933 році на фінальному концерті лауреатів всесоюзного конкурсу музикантів. Як тоді, так і тепер, оплески вождя дають мені величезну наснагу для дальшої творчої роботи.

А. Д. РОПСЬКА

Заслужена артистка республіки

ВРАЖЕННЯ

Сьогодні, 20 березня, останній спектакль нашого театру в Москві. Завтра, 21 березня, на концерті української народної пісні і танцю ми попрощаємось з нашими гостинними господарями — громадськістю Москви, яка так тепло, з такою любов'ю приймала нас. Про цю зустріч уже багато писалось. Але мені хочеться ще раз сказати про ту увагу і піклування, якими нас, артистів України, оточили в столиці.

Під час свого перебування в Москві я близько познайомилася з такими видатними майстрами оперного мистецтва, як Нежданова, Барсова, Брагін і ін., і одверто скажу: мені було радісно почути критику моєї роботи з уст цих видатних артистів. Уперше в Москві я співала в прем'єрі „Снігуронька“. Коли я дізналася, що в театрі сидить той, до кого в ці дні були з особливою силою звернені наші думки — наш любимий вождь товариш Сталін і його соратники, я ледве стримувала хвилювання. Я співала і думала: мене слухає Сталін!

Чи слід говорити, що такі почуття переживав кожен член нашого колективу.

По закінченні спектаклю ми влаштували товаришеві Сталіну бурхливу овацію, і весь зал, як один, приєднався до цієї демонстрації на честь вождя, з ім'ям якого на устах народи нашої країни творять щасливе життя.

Г. Ф. Маньківська — артистка Київської державної опери, нагороджена званням заслуженої артистки республіки.

14 березня я виступала в „Снігуроньці“, а 16 співала Терпелиху в „Наталці Полтавці“. Я вважаю, що мені випала велика честь і щастя: на всіх цих спектаклях присутні були товариш Сталін і керівники партії та уряду.

М. С. ГРИШКО

Заслужений артист республіки — орденосець

ВИСОКА ЧЕСТЬ

Я працюю в українському оперному театрі 10 років. Мені доводилось виконувати серйозні партії, але ніколи мене так не хвилювала думка про успіх ролі Миколи, яку мені доручили в „Наталці Полтавці“. Треба сказати, що роль ця не є провідною в опері. Мені довелося серйозно попрацювати над тим, щоб зробити цю епізодичну роль опуклою. Ці труднощі посилювались ще й тому, що я повинен був у виконанні Миколи сполучати спів з розмовним діалогом і народним танцем.

Я граю в Москві з надзвичайним піднесенням. Це чудове почуття творчого натхнення пронизує мене всього. Вчора, 18 березня, я в шостий раз грав у „Наталці Полтавці“. В урядовій ложі сиділи товариші — Сталін, Молотов, маршал Радянського Союзу тов. Ворошилов, тт. Мікоян, Андреев і Берія. Гаряче хвилювання і радість заливали моє серце, коли товариш Сталін заплодував хоріві і мені після того, як я заспівав „Та нема в світі гірш нікому, як бурлаці молодому“ і „Ой, у полі билинонька“.

Сьогодні мені передали ще одну радісну для мене звістку, дирекція Великого академічного театру СРСР запросила мене проспівати партію „Ріголетто“ в постановці філіалу Великого театру.

24 березня я співатиму цю партію українською мовою.

Я щасливий і гордий високою честю, яка випала на мою долю,— взяти участь в демонстрації художніх досягнень культури українського народу, яка цвіте під живлющим сталінським сонцем на нашій батьківщині.

О. СОБОЛЕВ, Н. ІВАЩЕНКО, А. ЖМАРЬОВ, А. БЕРДОВСЬКИЙ, МЕРХАСІНА, СІВКОВИЧ

Учасники ансамблю українського народного танцю

ВЕЧІР, ЯКОГО НЕ ЗАБУТИ

В житті кожної людини буває одна найважливіша, найвидатніша подія, яка ніколи не забувається. Така подія сталась у нашому житті ввечері 11 березня, коли ми під час спектаклю „Запорожець за Дунаєм“ побачили в урядовій ложі Великого театру рідного любимого Сталіна і його найближчих соратників тт. Молотова, Кагановича, Ворошилова, Орджонікідзе.

Наш ансамбль народних українських танців виїжджав до Лондона. Ми виступали там з успіхом. Повернувшись, ми ще більше попрацювали над удосконаленням техніки свого танцю. Та ніколи ще в житті ми не танцювали з такою радістю й захопленням, як цього вечора. Ми танцювали по-новому, весело і легко. Всю радість нашого щасливого життя ми вклали в танець.

По закінченні спектаклю товариш Сталін нам перший заплодував.

Той, хто був у Великому театрі цього вечора, бачив, який порив любові і вдячності охопив усіх нас—і артистів, і публіку. Нам важко це передати словами. Але ми знаємо і відчуваємо одне: спогад про зустріч з товаришем Сталіним залишиться найяскравішим спогадом на ціле життя. Він запалюватиме нас на ще більші творчі перемоги, ми ще більше будемо танцями уславлювати мистецтво Радянської України, квітучої і непереможної під проводом великого Сталіна.

ПРИВІТАННЯ

Глибоко обрадовані блискучим успіхом театру. Палко поздоровляємо, вітаємо весь творчий колектив.

Редакція „Комуніст“

Московський художній академічний театр СРСР ім. М. Горького гаряче вітає керівників і весь колектив Українського державного академічного театру опери та балету. Приїзд до Москви кращих представників музичного мистецтва України, організація української музичної декади є для всіх нас хвилюючою і радісною подією. Справжня широка народність української творчості, її задушевність і барвистість сполучились у ваших спектаклях з прекрасною вокальною майстерністю, акторською заразливістю ваших солістів і ансамблю. Ми, як і всі працівники радянського мистецтва, щасливі тим, що українське мистецтво набрало широкого творчого розмаху і досягло справжнього розквіту у вільній величній країні, яка створила серед населяючих її народів незламні почуття дружби і братерства.

Дирекція МХАТ Союзу РСР ім. М. Горького:

В. І. Немирович-Данченко, К. Станіславський, Н. Аркадьєв

Дорогі товариші! Гаряче поздоровляємо театр Радянської Соціалістичної України з одержанням високої нагороди — ордена Леніна. Разом з Вами ми горді новій перемозі на фронті національного культурного будівництва нашої

великої Радянської країни. Ця перемога здобута Вами у напруженій боротьбі проти буржуазного націоналізму за справді народне мистецтво — соціалістичне змістом і національне формою. Ця перемога здобута Вами завдяки тому, що у своїй творчості ви спиралися на творчість свого народу, на його пісні і танці. Ваша перемога — це перемога молоді, народженої Жовтнем, країни, перемога робітничого класу України, перемога більшовиків України.

Тільки у нашій країні — країні переможного соціалізму можливі така увага і любов до мистецтва. Це зобов'язує нас, працівників мистецтва, подесятерити свої зусилля, ще тісніш згуртуватися навколо партії Леніна — Сталіна у боротьбі за радянське мистецтво, за створення полотен, гідних епохи сталінських перемог.

Хай живе орденоносний театр України! Хай живуть співці, музиканти і артисти українського народу!

Наш палкий привіт більшовикам України! Наш палкий привіт товаришам Косіорові, Постишеву, Петровському, Любченкові!

Хай живе вождь народів нашої країни — товариш Сталін!

Директор Державного Академічного Великого театру Союзу РСР **В. Мутних**
Секретар парткому **Д. Ніколаєв**
Голова МК **М. Кауфман**

★

Дорогі товариші!

Рідко я був такий злий, як сьогодні, на бронхіт, що причепився до мене, тому, що він позбавляє мене можливості особисто вітати вас. Товариші, мистецтво тим і дорогоцінне для людства, що зосереджує в собі найпривабливіші риси нації.

Не кажучи про кровний зв'язок з Україною (Данченко!), я з юнацьких літ перебував під впливом м'якої української пісні, музичної української мови, насиченої лірикою і гумором українського актора.

У довгому ланцюгу піввікових спогадів мерехтять зустрічі. Пригадую скромний банкет, яким ми чествували знаменитих Заньковецьку, Кропивницького, Садовського, Саксаганського. Яка різниця між підцензурною зустріччю і ось сьогоднішньою! Як радісно і вільно дишеться тут тепер усім діячам мистецтв, братерськи об'єднаним великою ідеєю будівництва соціалізму! Будьте здорові для дальшої творчості і радісного життя.

Народний артист СРСР **В. І. Немирович-Данченко**

★

Дорогі товариші!

У цей знаменний день для Вас і для всього радянського мистецтва прийміть наш братерський привіт і сердечне поздоровлення в зв'язку з заслуженим успіхом і високою нагородою за Вашу майстерність, яка поставила Ваш театр у перші ряди театрів нашої великої батьківщини.

Тільки у країні будованого соціалізму, очолюваного славним авангардом робітничого класу — комуністичною партією і геніальним вождем народів Йосифом Віссаріоновичем Сталіним, мистецтво може бути справою першочергового державного значення.

Г. Є. М а н ь к о — артист Київської державної опери, нагороджений званням заслуженого артиста республіки.

Ваша майстерність, Ваша творчість стоїть на правильному шляху, вона своїми коріннями входить у творчість братнього нам, прекрасного, мужнього українського народу і в цьому запорука Ваших дальших успіхів.

Ще раз прийміть наші щирі поздоровлення і бажання разом з Вами з ще більшою енергією створювати революційне мистецтво разом з масами і для мас нашої великої пролетарської батьківщини.

З доручення зборів колективу театру ім. Немировича-Данченка

Директор і художній керівник театру

народний артист СРСР **В. І. Немирович-Данченко**

Заступники директора **К. І. Рейнгерц, І. М. Шлуглейт**

Головний режисер — заслужений артист республіки **Б. А. Мордвінов**

Зав. музичної частини і головний диригент — професор **Г. А. Столяров**

Парторг **І. І. Лукашов**

Голова МК **Г. С. Дойнікова**

Я — українка, і тому мені особливо радісно було бачити той триумф, який випав на долю Київського державного оперного театру під час його першої вистави у Москві.

Спектакль „Запорожець за Дунаєм“ і взагалі приїзд українських артистів до червоної столиці Союзу — ще один крок на шляху тісного співробітництва працівників української і російської соціалістичних культур.

В цьому спектаклі мене радувало все і як артистку, і як глядача. Я дивилася „Запорожець за Дунаєм“ з непослабним захопленням. Прекрасно співали Литвиненко-Вольгемут, молода співачка Захарченко, Донець і Кипаренко-Даманський. Хор в цілому і балет лишають кращі враження. Це не тільки особисто моя думка—це висновок всіх товаришів по театру, це думка всіх глядачів, які дружньо, гаряче аплодували прекрасним майстрам українського мистецтва.

Народна артистка СРСР **А. В. Нежданова**

★

Колектив Київського оперного театру вражає своєю зіграністю.

Голоси, балет, художнє оформлення, оркестр — не лишають бажати кращого.

Я вважаю, що показ опери на сцені Великого театру — важливий, корисний почин, який треба вітати. Нас, працівників Великого театру, надзвичайно радує приїзд українських артистів. Творчий показ досягнень українського мистецтва безперечно відіграє величезну роль у єднанні культур народів нашої великої батьківщини. Гастролі київської опери перетворились на велике свято всієї громадськості Москви.

Заслужений діяч мистецтва **Н. С. Голованов**

★

Мені доводилось не раз виступати в „Запорожцеві за Дунаєм“. Але те, що я побачив і почув сьогодні,—вражає і захоплює мене, старого артиста.

Чудово! Мене вражає художня цінність і музичне оформлення цього спектаклю, що чарує зір і слух.

Карась у виконанні артиста Донця — прекрасний. Мене подвійно це радує, бо Донець — колишній мій учень, з яким я багато років працював на одній сцені.

Про музику. Тут не можна нічого, крім позитивного, сказати. Композитор Йориш своїми доповненнями і змінами прикрасив оперу і підкреслив її реалістичність, зробив її справжньою народною оперою. Особливо хочеться відмітити заново написану арію султана. Мій висновок: танці, зіграність, костюмівка, декорація — все це робить оперу „Запорожець за Дунаєм“ справжньою перлиною українського оперного мистецтва.

Заслужений артист республіки **Платон Цесевич**

★

Свердловський театр опери та балету палко вітає перший орденоносний театр країни. Бажаємо ще інтенсивнішого руху вперед за завоювання висот мистецтва, національного формою, соціалістичного змістом.

Тільки у нашій країні під керівництвом великого Сталіна можливий такий бурхливий розквіт національної творчості.

З доручення колективу

Директор театру **Ходєос**
Секретар парткому **Мухлінін**
Голова МК **Кіріллова**

Письменники Азербайджана, що зібралися на дискусію, присвячену боротьбі проти формалізму і натуралізму в літературі, з великою радістю зустріли повідомлення про високе нагородження українського театру опери та балету і працівників мистецтв Радянської України. Шлемо братерський привіт! Тільки у Радянській країні, при безнастанній увазі комуністичної партії, великого Сталіна може розквітнути національне формою і соціалістичне змістом мистецтво всіх народів нашої батьківщини. Бажаємо дальшого процвітання мистецтва братерської України.

Правління спілки радянських письменників Азербайджана

★

Дирекція і колектив Тбіліського державного театру опери та балету поздоровляють Вас з одержанням вищої нагороди. Бажаємо ще більших перемог на культурному фронті.

Заступник директора **Цельмо**
Секретар парткому **Бокерія**

★

Від імени всіх робітників мистецтв Молдавії вітаємо вас з високою нагородою і бажаємо дальших успіхів.

Начальник Управління мистецтв при РНК МАРСР **Кирлиг**

★

Працівники української драми Оренбурга, що обслуговують нацменшості Казахстану, у кількості 54 чоловік палко вітають творчий колектив театру опери та балету, а також капели пролетарської столиці України.

Декада українського мистецтва у столиці Радянського Союзу в Москві— це грандіозне, незабутнє свято всього радянського мистецтва. Вашу творчу майстерність слухає весь Радянський Союз, слухає весь світ. Нехай міцніше і розвивається радянське інтернаціональне мистецтво, кероване партією Леніна— Сталіна!

Дирекція, колектив

★

Червоні козаки і начсклад I Запорізького Червоного козацтва з Червонопрапорної дивізії палко поздоровляють працівників театру і орденосців з нагородженням вищою нагородою— орденом Леніна. Широ бажаємо дальших успіхів у вашій роботі на фронті соціалістичного мистецтва нашої великої батьківщини.

Комдив **Нікулін**, Начподив **Прокшиць**

Харківський театр ім. Шевченка палко вітає колектив оперного театру з найвищою нагородою. Ми певні, що впишете ще славніші сторінки до історії радянської української опери.

Дирекція

★

З почуттям глибокого задоволення Сталінський райпартком м. Києва стежив за блискучими успіхами рідного театру, його прекрасного, повного творчих сил колективу. Прийом, влаштований вам у рідній столиці керівниками партії і уряду, особливо великим Сталіним особисто, становить вашу і нашу, київських пролетарів-більшовиків, гордість, бо це свідчить про більшовицьке здійснення ленінсько-сталінської національної політики і завдань культурної революції.

Особливо хвилює і радує нас високе нагородження театру, його блискучих талановитих майстрів орденами Союзу. Районний комітет партії гаряче поздоровляє вас і певний, що це послужить початком дальшого розквіту ваших творчих сил. Чекаємо вашого приїзду, зустрінемо достойно знатних людей нашої великої соціалістичної батьківщини.

Комуністичний привіт всьому колективу театру

Сталінський РПК КП(б)У м. Києва

★

З радістю дізналися про нагородження вашого театру орденом Леніна. Сердечно поздоровляємо з цілковито заслуженою нагородою весь колектив театру.

Від імени зимівників, гірників рудні Груман-Сіті на острові Шпіцберген

Войков, Лисакін, Антоненко

★

Тільки країна Рад під керівництвом партії і її геніального керівника, друга народів товариша Сталіна може виховати і створити такі театри, як Державний Київський театр опери та балету ордена Леніна.

Ми, працівники театру опери та балету братньої Білоруської Радянської Республіки радіємо і пишаємось вашим заслуженим успіхом у столиці народів Радянського Союзу.

Дирекція, колектив

★

Московський симфонічний оркестр державної філармонії, що концертує на Україні, палко поздоровляє колектив української Державної опери з заслуженим успіхом і видатними досягненнями.

Колектив симфонічного оркестру

Працівники мистецтв столиці УРСР, зібравшись на творчу зустріч з колективом харківської державної драми з гордістю відзначають блискучі успіхи українського оперного мистецтва у великій столиці народів — Москві. Сердечно поздоровляємо вас, радіємо вашій зустрічі з великим Сталіним.

З доручення зборів

Народний артист республіки **Юра**
Заслужений діяч мистецтва **Петров**
Голова спілки Робмис **Міліч**

★

Поздоровляємо колектив нашого рідного театру з тріумфальним успіхом.

Ваша підшефна 52 школа

★

Гаряче вітаємо і поздоровляємо товаришів, друзів, співбратів по спільній боротьбі за розквіт українського радянського мистецтва. Бажаємо успіхів у творчому рапорті перед трудящими Москви в серці соціалістичної батьківщини, перед великим Сталіним.

Дирекція, колектив Харківського театру опери і балету

★

Всьому колективові опери наш сердечний привіт і щирі поздоровлення з великим успіхом. Курсанти, командири і політпрацівники підшефної вам школи ім. Каменева разом з вами радіють тим гарячим оваціям, якими вас нагородили за вашу прекрасну роботу Москва і великий вождь трудящих товариш Сталін.

Начальник школи комдив **Бєлий**

★

Загальні збори радянських художників Харківщини вітають колектив Київського столичного державного театру опери та балету з найвищою нагородою орденом Леніна. Радіємо та гордимось вашими перемогами в нашій Союзній столиці — Москві і бажаємо дальших успіхів у створенні української радянської опери.

Президія зборів **Страхов**

З М І С Т

I	Стор.
Майстри українського мистецтва товаришеві Сталіну	7
Про нагородження українського Державного Київського театру опери та балету	10
Про нагородження працівників Київської української Державної опери і працівників українського ансамблю	13
Про преміювання учасників гастролей у Москві	14
Про Державний український академічний театр опери та балету	15
Постанови Центрального Виконавчого Комітету УРСР	15
Виїзд до Москви	16
Зустріч у Москві	17
Почалась декада української музики	17
Вистави української опери проходять з великим успіхом	18
Успішні гастролі української опери в Москві	19
Дружба братніх мистецтв	20
Зустріч з московськими журналістами	23
Закінчилась декада українського мистецтва	24
Зустріч майстрів українського мистецтва з московськими працівниками мистецтва	25
Зустріч у Кремлі (стенографічний запис)	26
Зустріч з київськими працівниками мистецтв.	35
Лист голови ЦВК УРСР т. Петровського	36
Засідання президії ЦВК СРСР	39
II	
Майстри українського мистецтва.	43
Тріумф українського радянського мистецтва	47
П. Керженцев. Підсумки української декади.	50
В. Городинський. „Запорожець за Дунаєм“	52
Г. Поляновський. Радісна зустріч	54
Є. М. Браудо. Музичні багатства українського народу	56
В. Городинський. „Наталка Полтавка“	59
Б. Гусман. „Снігуронька“ в українській опері	62
Г. Поляновський. Безсумнівна музична перемога	63
Г. Поляновський. Концерт української народної пісні і танку	64
О. І. Єгоров. Маршал Радянського Союзу. Театр високої культури	67

А. Хвиля. Щаслива зустріч	67
А. Хвиля. Українська опера	70
А. Хвиля. Наші серця билися в унісон з пролетарським серцем Москви	74
М. І. Литвиненко-Вольгемут. Безмежне щастя	76
М. І. Донець. Після іспиту	78
І. С. Паторжинський. Радість громадянина і артиста	86
Українські письменники про кремлівську зустріч	90
Л. Первомайський. Народи співають	92
І. Микитенко. Дні, що увійдуть в історію	92
М. Рильський. Зустріч	94
О. А. Петрусенко. Щастя бути радянською артисткою	94
В. Я. Йориш. Чудова подорож	99
Н. Городовенко. Мистецтво сталінської епохи	102
З. Гайдай. Мій виступ у „Снігуроньці“	103
А. Д. Ропська. Враження	104
М. С. Гришко. Висока честь	105
О. Соболев, Н. Іващенко, А. Жмарьов, А. Бердовський, Мерхасіна, Сівкович. Вечір, якого не забути	106

III

Привітання	107
----------------------	-----

Матеріал упорядкував
А. ТОРЧИНСЬКИЙ

Редактор
М. АГУФ

Макет і оформлення за народними мотивами
Я. РУДЕНСЬКОГО

Технічний редактор
Я. ГРАНОВСЬКИЙ

Літературний редактор
Ф. ГАЄВСЬКИЙ

Технічний керівник
Є. ШУБІН

Коректор
М. ПЕТУХОВА

Фабрика художнього друку
Державного Видавництва „Мистецтво”.
Харків, Пушкінська, 40.

Здано до складання 13-VIII-36 р. Підпис. до друку 2-IV-37 р.
Уповн. Головліту № 3867. Тир. 3000 14½ друкарських аркуша.
Замовл. № 317. Папір: 7¼ арк. ф. 62 × 94 — 38 кг.
1 папер. арк. — 125 тис. літ.

Ціна в оправі і в футлярі
12 крб.

B 39651

Ціна в оправі і в футлярі
12 крб.